

RAPORTUL ECRI PRIVIND ROMÂNIA

Al șaselea ciclu de monitorizare

Adoptat în 2 iulie 2025

Publicat în 30 octombrie 2025

European Commission
against Racism and Intolerance

ECRI
Commission européenne
contre le racisme et l'intolérance

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Vă rugăm să aveți în vedere că prezentul document este o traducere. Dacă aveți dubii asupra sensurilor, consultați versiunile originale în engleză și franceză.

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	4
REZUMAT	5
CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI	7
I. EGALITATE EFECTIVĂ ȘI ACCES LA DREPTURI.....	7
A. ORGANELE DE PROMOVARE A EGALITĂȚII	7
B. EDUCAȚIE INCLUZIVĂ.....	8
C. MIGRANȚI PREZENȚI ÎN CONDIȚII NEREGULAMENTARE	11
D. EGALITATEA PRIVIND PERSOANELE LGBTI	12
II. DISCURSUL DE INCITARE LA URĂ ȘI VIOLENȚA MOTIVATĂ DE URĂ	14
A. DISCURSUL DE INCITARE LA URĂ.....	14
B. VIOLENȚA MOTIVATĂ DE URĂ	19
III. INTEGRAREA ȘI INCLUZIUNEA	22
A. ROMI	22
B. MIGRANȚI	27
C. PERSOANE STRĂMUTATE CA URMARE A RĂZBOIULUI DE AGRESIUNE AL RUSIEI ÎMPOTRIVA UCRAINEI.....	30
IV. TEMATICI SPECIFICE ROMÂNIEI	31
A. DATE PRIVIND EGALITATEA	31
B. RASISMUL ÎN CADRUL AUTORITĂȚILOR DE APLICARE A LEGII	31
RECOMANDĂRI CARE FAC OBIECTUL UNUI PROCES DE MONITORIZARE INTERMEDIARĂ	34
LISTA RECOMANDĂRILOR	35
BIBLIOGRAFIE	38
ANEXĂ: PUNCTUL DE VEDERE AL GUVERNULUI	44

PREFAȚĂ

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI), înființată de Consiliul Europei, este un organism independent de monitorizare a drepturilor omului, specializat în chestiuni privind combaterea rasismului, discriminării (din motive de „rasă”, origine etnică/națională, culoare, cetățenie, religie, limbă, orientare sexuală și identitate de gen), a xenofobiei, antisemitismului și intoleranței. Este formată din membri independenți și imparțiali, desemnați pe criteriul de autoritate morală și pe baza competenței recunoscute în gestionarea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței.

În cadrul activităților sale statutare, ECRI desfășoară activități de monitorizare în toate statele membre ale Consiliului Europei, în cadrul cărora este analizată situația lor privitoare la rasism și intoleranță și elaborează sugestii și propuneri pentru rezolvarea problemelor identificate.

În cadrul acestor abordări individuale, ECRI tratează toate statele membre ale Consiliului Europei de pe poziții de egalitate. Activitatea se desfășoară pe cicluri de 5 ani. Rapoartele primului ciclu au fost finalizate la sfârșitul anului 1998, cele din ciclul al doilea la sfârșitul anului 2002, cele din ciclul al treilea la sfârșitul anului 2007, cele din ciclul al patrulea la începutul anului 2014, iar cele din ciclul al cincilea la sfârșitul anului 2019. Lucrările la rapoartele din ciclul al șaselea au început la sfârșitul anului 2018.

Metodele de lucru pentru pregătirea rapoartelor implică analize documentare, o vizită în țara respectivă și, apoi, un dialog confidențial cu autoritățile naționale.

Rapoartele ECRI nu sunt rezultatul unor anchete sau ale unor depoziții de martor. Ele sunt analize bazate pe informații adunate dintr-o mare varietate de surse. Studiile documentare se sprijină pe un număr important de surse scrise, naționale și internaționale. Vizita la fața locului oferă ocazia întâlnirii cu părțile direct interesate (guvernamentale și neguvernamentale), în vederea culegerii de informații detaliate. Procesul dialogului confidențial cu autoritățile naționale permite celor din urmă să propună, în cazul în care consideră necesar, amendamente la proiectul de raport, pentru corectarea posibilelor erori factuale pe care raportul le-ar putea conține. La sfârșitul dialogului, autoritățile naționale pot cere, dacă doresc, ca punctele lor de vedere să fie anexate la raportul final al ECRI.

Ciclul șase al rapoartelor pe țară se concentrează pe trei subiecte comune tuturor statelor membre: (1) Egalitate efectivă și acces la drepturi, (2) Discursul de incitare la ură și violența motivată de ură, și (3) Integrare și incluziune, precum și un număr de teme specifice fiecăruia.

În cadrul celui de-al șaselea ciclu, se solicită din nou implementarea prioritară pentru două recomandări specifice, alese dintre cele formulate în raport. ECRI va conduce un proces de monitorizare intermediară a acestor două recomandări în maximum doi ani de la publicarea acestui raport.

Următorul raport a fost întocmit de ECRI pe propria sa răspundere. Cu excepția cazurilor în care este indicat altfel, acesta se referă la evenimentele care au avut loc până în 19 martie 2025; de regulă, evoluțiile ulterioare acestei date nu intră sub incidența următoarei analize și nu sunt luate în considerare în concluziile și propunerile de față.

De la adoptarea celui de-al cincilea raport ECRI privind România, s-au înregistrat progrese și au fost elaborate bune practici într-un anumit număr de domenii.

Funcțiile și competențele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării sunt în mare măsură în concordanță cu Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organele de promovare a egalității pentru combaterea rasismului și intoleranței la nivel național.

În domeniul educației incluzive, au fost introduse trei materii obligatorii: „Educație civică”, „Educație socială” și „Istoria evreilor și Holocaustul”. A fost stabilită o procedură pentru gestionarea cazurilor de violență în unitățile de învățământ, inclusiv intimidare („bullying”) și hărțuire cibernetică („cyberbullying”), iar unităților de învățământ li s-a impus adoptarea unor planuri pentru prevenirea și reducerea violenței.

O serie de progrese legislative au fost observate în domeniul combaterii discursului de incitare la ură, inclusiv adoptarea unei legi penale specifice privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antițigănistului. Autoritățile au adoptat o abordare mai coordonată pentru combaterea discursului de incitare la ură și infracțiunilor motivate de ură, inclusiv prin adoptarea a două strategii pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului de incitare la ură.

Motivele de discriminare au fost introduse în evidența infracțiunilor pe motiv de ură ținută de Inspectoratul General al Poliției Române, care a înființat și un Birou pentru Investigarea Infracțiunilor Motivate de Ură. Parchetul General a adoptat o metodologie pentru investigarea infracțiunilor motivate de ură. Au fost depuse eforturi pentru lărgirea cunoștințelor practicienilor în domeniul dreptului privitoare la discursul de incitare la ură și violența motivată de ură.

Autoritățile și-au continuat eforturile pentru îmbunătățirea incluziunii romilor, prin implementarea unor strategii specifice pentru includerea cetățenilor români aparținând minorității rome. S-au făcut pași pentru regularizarea așezărilor informale, și s-a adoptat o nouă legislație care interzice segregarea școlară pe toate nivelurile, inclusiv pe criterii etnice.

A fost mărit numărul orelor de cursuri introductive de limba română pentru migranți. Autoritățile s-au alăturat proiectului Consiliului Europei denumit „Pașaportul european al calificărilor pentru refugiați”.

Autoritățile, cu susținerea comunităților gazdă, a organizațiilor societății civile naționale și internaționale, a organizațiilor din sectorul privat și internaționale, au acordat o primire deosebit de caldă persoanelor strămutate din cauza războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei.

ECRI apreciază aceste evoluții pozitive din România. În ciuda progresului realizat, unele chestiuni suscită îngrijorare.

În pofida creșterii bugetului său, resursele financiare și umane ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării continuă să fie insuficiente pentru ca acesta să-și îndeplinească toate funcțiile.

Aspectele legate de orientarea sexuală, identitatea de gen și caracteristicile sexuale nu sunt incluse în programa școlară. Stereotipizarea, precum și limbajul și elementele vizuale discriminatorii, în special împotriva comunităților rome și maghiare, sunt, conform relatărilor, încă prezente în manualele școlare. Intimidarea (bullying) reprezintă, conform relatărilor, o problemă larg răspândită și serioasă în școlile românești.

S-a indicat către ECRI că intoleranța și discriminarea împotriva persoanelor LGBTI persistă în țară. Cuplurile de același sex încă nu beneficiază de niciun fel de recunoaștere juridică. Cadrul juridic nu definește clar condițiile și procedura pentru recunoașterea juridică a genului și nu există orientări specifice privind prestarea de servicii de sănătate destinate afirmării de gen.

Discursul de incitare la ură în discursul politic, în mass-media și online, în special pe platformele rețelelor de socializare și în secțiunile de comentarii ale mass-mediei online, precum și la competițiile sportive, reprezintă o problemă tot mai îngrijorătoare. Condamnarea imediată și publică a discursului de incitare la ură și a violenței motivate de ură este rară. Infracțiunile motivate de ură continuă să fie neraportate, iar aplicarea prevederilor legii penale în investigarea acestor cazuri rămâne insuficientă.

Conform relatărilor, situația romilor rămâne dificilă în toate domeniile vieții. Multe așezări informale se află în proximitatea unor zone cu poluare ridicată și numeroși elevi romi continuă să învețe în medii educaționale segregate și primesc educație de calitate redusă. Romii, se spune, continuă să fie discriminați negativ în privința accesului la locurile de muncă, a condițiilor de muncă, a dezvoltării profesionale și

a accesului la serviciile medicale, precum și a prestării acestora.

Reiese în mod clar faptul că migranții nu primesc suficiente informații cu privire la sfera drepturilor lor și la procedurile care li se aplică. Cunoașterea insuficientă a limbii române rămâne obstacolul principal în calea beneficiilor de drepturi egale în practică, în special în sectoarele de educație și angajare.

Au fost raportate în continuare cazuri de profilare rasială și utilizare excesivă a forței, inclusiv a forței letale, de către forțele de ordine, afectând în special romii.

În acest raport, ECRI solicită autorităților să ia măsuri într-un număr de domenii și face o serie de recomandări, inclusiv cele de mai jos.

Autoritățile ar trebui să ia măsuri suplimentare pentru consolidarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pentru: i) a-i permite ca competențele, independența și eficiența acestuia să fie în concordanță deplină cu Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organele de promovare a egalității pentru combaterea rasismului și intoleranței la nivel național; ii) a asigura că acesta primește resursele financiare și umane necesare pentru îndeplinirea eficientă a mandatului său.

Autoritățile ar trebui să stabilească un sistem național de monitorizare a incidentelor rasiste și anti-LGBTI în școli și să colecteze date defalcate pe gen cu privire la astfel de incidente, inclusiv cu privire la motivele comportamentului de intimidare (bullying).*

În ceea ce privește egalitatea privind persoanele LGBTI, autoritățile ar trebui să elaboreze un cadru juridic relevant prin reglementarea explicită a condițiilor și procedurii privitoare la recunoașterea juridică a genului și să stabilească orientări clare privind furnizarea de servicii medicale destinate afirmării de gen, în conformitate cu Recomandarea de politică generală nr. 17 a ECRI privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI și alte standarde relevante ale Consiliului Europei.*

Autoritățile ar trebui să depună eforturi suplimentare pentru a se asigura că toate infracțiunile de ură sunt investigate și urmărite

penal în mod eficient, ținând cont de orice elemente posibile de ură încă de la începerea anchetelor și în orice proceduri penale ulterioare.

În ceea ce privește incluziunea romilor, autoritățile ar trebui să ia măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți condițiile de locuit pentru romi prin: i) luarea unor măsuri ferme pentru a asigura condiții de locuit decente și sigure pentru romii care locuiesc în așezări informale, în special pentru cei din zonele de risc, căutând în același timp pentru aceștia soluții de locuit pe termen lung, în strânsă consultare cu comunitățile de romi în cauză; ii) asigurarea faptului că criteriile de eligibilitate și sistemele de evaluare pentru alocarea locuințelor sociale nu sunt discriminatorii.

Autoritățile ar trebui să adopte o strategie națională cuprinzătoare sau un plan de acțiune pentru integrarea și incluziunea migranților și să implice organizațiile relevante ale societății civile și alte părți interesate în elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea acesteia, respectiv acestuia. Cooperarea interinstituțională ar trebui consolidată și ar trebui alocate resurse financiare suficiente pentru implementarea acesteia. În elaborarea unui astfel de document, autoritățile se pot inspira din Cadrul model al Consiliului Europei pentru o strategie de integrare interculturală la nivel național.

Ar trebui luate măsuri ferme pentru combaterea rasismului din cadrul autorităților de aplicare a legii, în special prin: i) introducerea unei politici clare de toleranță zero față de abuzurile rasiste din partea organelor de poliție, inclusiv abuzurile rasiste verbale, profilarea rasială și acțiuni discriminatorii ale organelor de poliție care implică utilizarea forței; ii) elaborarea de sesiuni de formare adecvate, specifice și obligatorii pentru forțele de ordine, atât în timpul formării inițiale, cât și în cadrul dezvoltării profesionale continue, privind prevenirea și combaterea rasismului, în special a prejudecăților și stereotipurilor împotriva romilor; iii) asigurarea unei responsabilități mai mari a poliției prin elaborarea unor proceduri de raportare interne adecvate, inclusiv prin adoptarea unor măsuri de protecție pentru avertizorii în interes public și prin asigurarea faptului că toate cazurile în care sunt implicate acuzații de abuz rasist din partea organelor de poliție sunt supuse unor anchete eficiente.

* ECRI va conduce un proces de monitorizare intermediară a recomandărilor din acest paragraf în maximum doi ani de la publicarea acestui raport.

CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI

I. EGALITATE EFECTIVĂ ȘI ACCES LA DREPTURI

A. Organele de promovare a egalității¹

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD)² și Avocatul Poporului (Ombudsman)³ sunt două instituții cu funcții de organ de promovare a egalității în România. Cu privire la cadrul juridic aplicabil acestor instituții, ECRI face trimitere la rapoartele sale anterioare.⁴
2. CNCD este organul central pentru garantarea egalității și nediscriminării, cu două birouri teritoriale, unul în Buzău și altul la Târgu Mureș. Colegiul Director al CNCD este format din 11 membri, în urma unei modificări legislative prin care numărul membrilor a fost mărit cu doi.⁵
3. ECRI reține că funcțiile și competențele CNCD sunt în mare măsură în concordanță cu Recomandarea de politică generală (RPG) nr. 2 a ECRI privind organele de promovare a egalității pentru combaterea rasismului și intoleranței la nivel național.⁶ Cu toate acestea, observă că CNCD încă nu poate asigura reprezentare juridică victimelor discriminării și nici nu poate introduce acțiuni în nume propriu în fața instituțiilor și instanțelor competente, conform paragrafului 14 din RPG nr. 2.
4. ECRI constată că CNCD a primit 904 de plângeri în 2019, 1 039 în 2020, 1 048 în 2021, 988 în 2022 și 1 000 în 2023. CNCD a constatat că au fost săvârșite încălcări ale interdicției privind discriminarea în 192 de cazuri în 2019, 177 de cazuri în 2020, 153 de cazuri în 2021, 128 de cazuri în 2022 și 97 de cazuri în 2023. În 2023, 41% dintre deciziile care indicau o discriminare au vizat criteriile protejate de orientare sexuală, limbă, religie sau convingeri, cetățenie, etnie și „rasă”. În plus, a efectuat 40 de anchete în 2019, 29 în 2020, 46 în 2021, 42 în 2022 și 24 în 2023. Proportia deciziilor CNCD menținute de instanțele de apel a fost de aproximativ 82% în 2019, 80% în 2020 și 2021, 75% în 2022 și 74% în 2023.⁷
5. ECRI salută faptul că rapoartele anuale ale CNCD sunt dezbătute de Parlament. Deși rapoartele anuale ale CNCD au fost, într-adevăr, întotdeauna aprobate în practică, ECRI își menține îngrijorarea că aceste rapoarte sunt supuse aprobării parlamentare,⁸ în opinia ECRI, acest lucru ar putea submina independența și eficiența instituției.
6. ECRI constată cu satisfacție că bugetul CNCD a fost majorat treptat în ultimii ani (de la 7 686 milioane RON în 2019 la 10 531 milioane RON în 2023).⁹ Cu toate acestea, ECRI consideră că resursele financiare și umane ale acestuia sunt încă insuficiente pentru ca acesta să-și poată îndeplini toate funcțiile, așa cum au confirmat reprezentanții instituției în timpul vizitei din 2024 în România. Această stare de fapt are efecte negative asupra unora dintre activitățile organului de

¹Termenul „organisme naționale specializate” a fost actualizat drept „organe de promovare a egalității” în versiunea revizuită a RPG nr. 2, publicată pe 27 februarie 2018.

² [Ordonanța Guvernului \(OG\) nr. 137/2000](#) privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările aduse în 2022, și [Hotărârea nr. 1194/2001 a guvernului](#) privind organizarea și funcționarea [CNCD](#).

³ Articolele 58-60 din [Constituție](#); [legea nr. 35/1997](#) privind organizarea și funcționarea instituției [Avocatul Poporului](#).

⁴ ECRI (2019): §§ 17-21; ECRI (2014): §§ 54-76; ECRI (2005): §§ 57-73.

⁵ Articolul 23 alin. 2 din OG 137/2000, cu modificările ulterioare din 2022. Vezi, în contextul numirii membrilor CNCD, [Decizia nr. 41/2023 a Curții Constituționale](#); Rețeaua europeană a experților juridici în egalitatea de gen și nediscriminare, [Country report Non-discrimination](#), 2023, pg. 10; Comitetul Consultativ privind Convenția-cadru pentru Protecția Minorităților Naționale (ACFC), [Fifth Opinion on Romania](#), 2023, § 67.

⁶ Vezi în acest context și [Directiva \(UE\) 2024/1499 a Consiliului](#) din 7 mai 2024.

⁷ CNCD, Rapoarte de activitate: [2019](#), [2020](#), [2021](#), [2022](#) și [2023](#). Baza de date cu toate deciziile este disponibilă [aici](#).

⁸ Vezi articolul 22 alin. 2 din OG 137/2000.

⁹ CNCD, *op. cit.*, 2019, pg. 58 și *op. cit.*, 2023, pg. 87. Sumele de mai sus includ subvențiile externe.

promovare a egalității, cum ar fi efectuarea de investigații și organizarea de campanii de conștientizare.¹⁰ În plus, obiectivul CNCD de a înființa alte 14 birouri teritoriale nu a fost încă atins din cauza insuficienței finanțării.¹¹ ECRI a fost, de asemenea, informată că CNCD se confruntă în continuare cu o lipsă de personal. În 2023, din cele 99 de posturi aprobate, doar 77 au fost finanțate și 76 au fost ocupate.¹² În acest context, ECRI reține că la 18 ianuarie 2024 a avut loc un protest al sindicatului angajaților CNCD.¹³

7. ECRI recomandă cu insistență ca autoritățile să ia măsuri suplimentare pentru consolidarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pentru: i) a-i permite ca competențele, independența și eficiența acestuia să fie în concordanță deplină cu Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organele de promovare a egalității pentru combaterea rasismului și intoleranței la nivel național; ii) a asigura că acesta primește resursele financiare și umane necesare pentru îndeplinirea eficientă a mandatului său.

8. În ceea ce privește Instituția Avocatul Poporului, ECRI reține că aceasta este o instituție cu mandate multiple, având 15 birouri teritoriale. În ultimii ani, a desfășurat sau facilitat diverse activități, inclusiv în domeniile combaterii discursului de incitare la ură online și asigurării egalității pentru diverse grupuri de interes pentru ECRI. Finanțarea instituției a crescut de la 23 532 milioane RON în 2019 la 26 934 milioane RON în 2023.¹⁴ ECRI ia act cu satisfacție că, așa cum au arătat reprezentanții instituției în timpul vizitei, Instituția Avocatul Poporului beneficiază de resursele financiare și umane necesare pentru a-și îndeplini în mod adecvat mandatul.

B. Educație incluzivă¹⁵

9. ECRI constată cu satisfacție că noul cadru juridic adoptat în domeniul educației prevede că accesul și participarea la o educație de calitate trebuie realizate fără discriminare și că diversitatea, echitatea și incluziunea se numără printre valorile fundamentale ale sistemului de învățământ.¹⁶

10. În România, educația privind drepturile omului este predată atât ca materie separată, cât și integrată în alte materii legate de științele umane/sociale.¹⁷ În învățământul primar și gimnazial, se realizează în principal ca parte a două materii obligatorii: „Educație civică” (clasele a III-a și a IV-a) și „Educație socială” (clasele V–VIII), cu teme specifice pentru fiecare an, cum ar fi „Gândirea critică și drepturile copilului” (clasa a V-a), „Educație interculturală” (clasa a VI-a) și „Educație pentru cetățenie democratică” (clasa a VII-a). Potrivit autorităților, programele școlare relevante, adoptate în 2014, respectiv în 2017, se bazează pe Cadrul de referință al competențelor pentru o cultură democratică al Consiliului Europei.¹⁸ ECRI salută

¹⁰ Vezi și ECRI (2019): §§ 20-21; RPG nr. 2 a ECRI, § 28; Rețeaua europeană a experților juridici în egalitatea de gen și nediscriminare (2023), pg. 12; ACFC (2023), § 68.

¹¹ Vezi ECRI (2014): § 55; RPG nr. 2 a ECRI, § 40, b.

¹² CNCD (2023), pg. 88.

¹³ Vezi G4Media, [articol de presă](#), 18 ianuarie 2024. Sindicatul s-a plâns, printre altele, de bugetul insuficient, de lipsa de personal și diferențe salariale semnificative față de alte instituții de natură similară (cum ar fi Instituția Avocatului Poporului).

¹⁴ Rapoarte anuale ale Avocatului Poporului: [2019](#), [2020](#), [2021](#), [2022](#) și [2023](#).

¹⁵ Această secțiune se ocupă de politicile educaționale care vizează combaterea excluziunii și marginalizării printr-o educație incluzivă concepută pentru toți, precum și dezvoltarea unei societăți incluzive care respectă diversitatea, în conformitate cu secțiunile II și III din RPG nr. 10 a ECRI privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în și prin intermediul educației școlare. Se referă la educația pentru toți copiii și tinerii. Măsurile specifice pentru educația migranților și a copiilor romi sunt tratate în secțiunea privind integrarea și incluziunea.

¹⁶ Articolele 2, 3, 9 și 11 din [legea nr. 198/2023](#) a învățământului preuniversitar și articolele 3, 4 și 35 din [legea nr. 199/2023](#) a învățământului superior. De asemenea, OG 137/2000 conține o secțiune specifică cu privire la nediscriminare în domeniul educației (articolul 11).

¹⁷ Vezi și studiul IEA International Civic and Citizenship Education Study 2022 – [International Report](#), pg. 46.

¹⁸ Ministerul Educației Naționale: [Ordinul nr. 5003/2014](#) și [Anexa](#) acestuia; [ordinul nr. 3393/2017](#) și [Anexa 2](#) a acestuia.

inclusiunea principiului nediscriminării și a respectului pentru diversitate în aceste programe școlare. În timpul vizitei sale la Liceul Teoretic Nicolae Bălcescu din Cluj-Napoca, delegația ECRI a constatat cu satisfacție modul interactiv în care au fost predate aceste materii.¹⁹

11. ECRI constată cu satisfacție că, în urma reformei din 2017 a programelor școlare pentru învățământul gimnazial, temele „Romii: de la sclavie la emancipare” și „Holocaustul în România: Evreii și romii” au fost incluse în programa de istorie (clasa a VIII-a). De asemenea, salută introducerea în 2023 a subiectului „Istoria evreilor și Holocaustul” ca materie obligatorie în învățământul liceal și profesional.²⁰ ECRI notează, de asemenea, că „Istoria, sclavia și deportarea romilor” va fi introdusă începând cu 2025 ca materie opțională separată în învățământul gimnazial și liceal.²¹ În lumina Strategiei pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027, conform căreia „lipsa cunoașterii în societate, la toate nivelurile și în toate grupele de vârstă, a faptelor istorice care au generat traume generaționale, tragedii umane și stigmat social” pentru romi²², ECRI consideră că această materie ar trebui să fie obligatorie.
12. Potrivit autorităților, subiecte legate de drepturile omului sunt predate și în cadrul diverselor materii opționale elaborate la nivel național, local sau școlar.²³ Mai mult, promovarea drepturilor omului a fost integrată în activitățile extracurriculare ale școlii prin intermediul programului național „Școala Altfel”, printre prioritățile căruia pentru anul școlar 2023/2024 s-a numărat prevenirea discriminării,²⁴ ceea ce ECRI consideră a fi o **bună practică**.
13. În mod regretabil, autoritățile au informat ECRI că educația privind drepturile omului nu este inclusă în programa școlară pentru învățământul și formarea tehnică și vocațională.²⁵ ECRI încurajează insistent autoritățile să ia măsuri pentru a se asigura că educația privind drepturile omului este inclusă și în învățământul și formarea tehnică și vocațională.
14. ECRI ia act cu îngrijorare de faptul că aspectele legate de orientarea sexuală, identitatea de gen și caracteristicile sexuale nu sunt încă incluse în programa școlară și că nu există orientări sau cursuri de formare obligatorii pentru profesori cu privire la aceste subiecte.²⁶ Deși, conform informațiilor primite în timpul vizitei efectuate în România, unele subiecte ar putea fi abordate în cadrul unor materii precum „Educație pentru sănătate, Educație socială, Filosofie sau Psihologie”, se spune deseori că unii profesori sunt reticenți în a aborda aceste subiecte.²⁷
15. În acest context, ECRI constată cu satisfacție că în 2020 Curtea Constituțională, la sesizarea Președintelui României, a declarat neconstituțională o lege adoptată de Parlament care viza interzicerea educației privind așa-numita „teorie a identității de gen”.²⁸ În acest context, ECRI reține că, la momentul vizitei, o propunere legislativă

¹⁹ Vezi și ECRI (2001): § 27.

²⁰ ECRI (2014): § 157; articolul 88 alineatul (3) din legea nr. 198/2023; [ordinul nr. 5344/2023 al Ministerului Educației](#). Deși manualele nu au fost puse la dispoziție decât după începerea anului școlar, autoritățile au asigurat între timp un ghid și alte resurse pentru profesori. Vezi și Raport de implementare final (2024), pg. 59-60.

²¹ ECRI (2014): § 195; articolul 88 alineatul (5) din legea nr. 198/2023.

²² [Strategia](#) pentru perioada 2022-2027, p. 21.

²³ Materiile opționale relevante elaborate la nivel național includ *Educație pentru societate* (învățământ primar), *Mai întâi caracterul!* (învățământ primar și gimnazial) și *Pregătiți pentru viață. Educație pentru viață și Comunitate și cultură civică* (învățământ gimnazial), *Drepturile omului și Educație interculturală* (învățământ liceal).

²⁴ [Ordinul nr. 6479/ 2023 al Ministerului Educației](#) și [Comunicatul de presă](#), 6 octombrie 2023.

²⁵ Vezi în acest context Consiliul Europei, [Guidance Document for Vocational Education and Training](#), 2024.

²⁶ ECRI (2019): § 97; Vezi și ECRI, RPG nr. 17, Rec. nr. 45; IGLYO, LGBTQI Inclusive Education [Report](#) 2022, pg. 130-131.

²⁷ Vezi și Centrul de Resurse Juridice (CRJ), [Nediscriminarea în educație](#), 2020, pg. 97-107.

²⁸ Curtea Constituțională, [Decizia nr. 907/2020](#). Organizațiile societății civile, printre altele, [au solicitat](#) președintelui să nu adopte legea sau să depună sesizarea. Mai multe instituții de învățământ și mulți profesori [au susținut](#) sesizarea.

care viza interzicerea diseminării informațiilor privind orientarea sexuală și identitatea de gen în rândul copiilor era încă în curs de dezbatere în Parlament.²⁹ ECRI face trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) pe această temă ³⁰și își exprimă încrederea că se vor depune toate eforturile pentru a preveni adoptarea unor astfel de acte normative.

16. Autoritățile au informat ECRI că drepturile omului sunt incluse în formarea inițială a profesorilor de învățământ preșcolar și primar. Profesorii din învățământul gimnazial și liceal care se ocupă de disciplinele Educație civică, Educație socială și Istorie beneficiază, de asemenea, de formare specifică în domeniul drepturilor omului. Mai mult, drepturile omului sunt abordate într-o serie de cursuri de formare continuă pentru profesori.³¹ Cu toate acestea, a reieșit în timpul vizitei în România că formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul drepturilor omului nu este obligatorie și că formarea inițială a profesorilor din învățământul gimnazial și liceal în general nu include drepturile omului. În acest context, ECRI reamintește că drepturile omului ar trebui să fie o parte integrantă a formării inițiale și continue a cadrelor didactice și să fie oferite într-un mod sistematic și durabil.
17. În pofida recomandărilor sale anterioare pe această temă,³² ECRI își exprimă îngrijorarea cu privire la rapoartele conform cărora stereotipizarea, precum și limbajul și elementele vizuale discriminatorii, în special împotriva comunităților de romi și maghiari, sunt încă prezente în manualele școlare.³³ Cu siguranță, unele manuale școlare nu mai sunt folosite. Mai mult, ECRI salută faptul că procesul de evaluare a calității proiectelor de manuale cu scopul aprobării în învățământul preuniversitar include criterii nediscriminatorii.³⁴ Cu toate acestea, este esențial ca autoritățile să consolideze capacitatea specialiștilor selectați de Centrul Național de Evaluare și Examinare și să ofere îndrumări cu privire la această problemă. De asemenea, ECRI consideră esențial ca materialele didactice să fie lipsite de orice stereotipuri și conținut discriminatoriu și să fie revizuite pentru a reflecta diversitatea societății românești. În special, predarea istoriei ar trebui să ofere o narațiune care încurajează o cultură care promovează egalitatea și diversitatea. În această privință, autoritățile ar trebui să ia în considerare cu seriozitate luarea de măsuri în vederea participării României la Observatorul privind predarea istoriei în Europa al Consiliului Europei.
18. ECRI recomandă autorităților să consolideze educația privind drepturile omului în școli, în special prin asigurarea faptului că: i) educația privind drepturile omului include prevenirea rasismului și a intoleranței și, în special, istoria romilor la toate nivelurile de învățământ, precum și conștientizarea, adecvată vârstei, cu privire la aspectele legate de orientarea sexuală, identitatea de gen și caracteristicile sexuale în mediul școlar; ii) orice referințe care întăresc prejudecățile, stereotipizarea sau orice alt conținut discriminatoriu sunt eliminate din manualele școlare; iii) este furnizată o formare obligatorie inițială și continuă a cadrelor didactice cu privire la drepturile omului, respectul pentru diversitate și răspunsurile la prejudecăți și discriminare.

²⁹ [PL-x nr. 243/2022](#), Proiect de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

³⁰ *Bayev și alții c. Rusia*, nr. [67667/09](#) și 2 alții, 20 iunie 2017.

³¹ În ultimii ani, formarea oferită de Centrele de formare continuă a cadrelor didactice s-a concentrat pe aspecte precum prevenirea și combaterea intimidării (bullyingului) și a hărțuirii cibernetice (cyberbullyingului), drepturile copiilor, cetățenia democratică și interculturalitatea.

³² ECRI (2005): § 84; ECRI (2014): § 196.

³³ Vezi printre altele Consiliul Europei, [Representation of Roma in European Curricula and Textbooks](#), 2020, pg. 19; CRJ (2020), pg. 62-64; David C., [Istoria romilor este predată distorsionat și rasist](#), 2021; Institutul Bálványos et al., [Atitudini antimaghiare în România](#), 2021, pg. 114, 121-123. Vezi în acest context și CRJ, [Perspectiva \(ne\)discriminatorie a manualelor de „Gândire critică și drepturile copilului”](#), 2023.

³⁴ [Ordinul nr. 3103/2019 al Ministerului Educației](#) și [Anexa 1 la acesta](#).

19. Informațiile colectate în timpul vizitei ECRI în România indică faptul că intimidarea (bullyingul) este o problemă larg răspândită și serioasă în școli. Studiile arată că 25% dintre elevi au raportat că au fost intimidați de cel puțin câteva ori pe lună.³⁵ Conform diverselor surse, precum și relatărilor auzite de delegația ECRI în timpul vizitei, elevii romi³⁶ și LGBTI³⁷ continuă să fie printre cei identificați ca fiind cei mai vulnerabili la discriminare și intimidare (bullying) în școli, inclusiv din partea unor profesori.
20. În acest context, ECRI salută eforturile autorităților de a preveni și combate bullyingul în școli.³⁸ Printre inițiativele recente se numără adoptarea unei proceduri pentru gestionarea cazurilor de violență, inclusiv a bullyingului și a hărțuirii cibernetice (cyberbullying), precum și obligarea școlilor de a adopta planuri pentru prevenirea și reducerea violenței, a căror punere în aplicare este coordonată de o comisie dedicată, înființată în toate școlile.³⁹ De asemenea, ECRI consideră drept **o bună practică** campania de conștientizare în școli derulată de autorități cu titlul „Nu sunteți singuri. Împreună oprim violența din școli” și activitățile desfășurate în cadrul proiectelor „Profs Against Discrimination” și „Școli fără bullying”.⁴⁰
21. Cu toate acestea, ECRI constată că nu există un sistem național pentru monitorizarea incidentelor de bullying în școli și nici o compilare de date privind astfel de incidente care să includă motivele specifice ale comportamentului de bullying.⁴¹ Lipsa unor astfel de date poate împiedica semnificativ capacitatea autorităților de a gestiona cauzele profunde ale bullyingului, în special ale bullyingului rasist și anti-LGBTI, și de a adopta măsuri eficiente pentru a-l combate. Prin urmare, colectarea și analiza unor astfel de date ar trebui să contribuie la elaborarea unor răspunsuri mai specifice la bullying din școli, inclusiv a unor campanii suplimentare de prevenire a bullyingului și a cursurilor de formare pentru profesori și alți profesioniști care lucrează cu copiii în școli.
22. ECRI recomandă, în mod prioritar, ca autoritățile să stabilească un sistem național de monitorizare a incidentelor rasiste și anti-LGBTI din școli și să colecteze date defalcate pe gen cu privire la astfel de incidente, inclusiv cu privire la motivele comportamentului de intimidare (bullying).

C. Migranți prezenți în condiții neregulamentare

23. În RPG nr. 16 privind protejarea migranților prezenți în condiții neregulamentare împotriva discriminării, ECRI solicită crearea unor măsuri eficiente (bariere de protecție, „firewalluri”) pentru a asigura drepturile fundamentale ale migranților prezenți în condiții neregulamentare în domenii precum educația, asistența medicală, locuințele, securitatea și asistența socială, protecția muncii și justiția. Astfel de bariere de protecție ar trebui să separe activitățile de control al imigrației și aplicare a legii de prestarea de servicii, astfel încât migranții aflați în condiții neregulamentare în țară să nu se ferească în a accesa drepturile fundamentale de teama expulzării (a se vedea în special secțiunile 3, 4, 11 și 12 din RPG nr. 16).
24. Conform datelor disponibile, numărul de cazuri de ședere neregulamentară documentate de autorități este următorul: 3 155 în 2019, 3 584 în 2020, 4 684 în

³⁵ OCDE, [Programme for International Student Assessment](#), 2022, pg. 59; Broken Chalk, [World Education Report 2023](#), pg. 198-199.

³⁶ ECRI (2014): § 118; Vezi, printre altele, CLR, [Proposals for intervention](#), 2021; NCCD, [Decizia nr. 824/2021](#).

³⁷ ECRI (2019): § 97; Vezi, printre altele, EU FRA, [EU LGBTIQ Survey III: Country data-Romania](#), 2024 (69% dintre respondenți au suferit de bullying, ridiculizare, tăcînări, insulte sau amenințări în timpul școlarizării); Marin R., [Queer în România](#), 2024, pg. 18-19.

³⁸ Ministerul Educației și Cercetării, [Ordinul nr. 4343/2020](#) privind aprobarea Normelor metodologice pentru prevenirea și combaterea violenței psihologice – bullying.

³⁹ Articolul 65 din legea nr. 198/2023; [Ordinul nr. 6235/2023 al Ministerului Educației](#).

⁴⁰ Ministerul Educației, [Comunicat de presă](#), 11 noiembrie 2022; CNCD și Institutul pentru Politici Publice, [„Combaterea discriminării în clasă – ghid pentru profesori” Profs Against Discrimination](#), 2020-2021 (în special, cursuri și [Ghid practic pentru profesori](#)); Salvați Copiii România, [www.scolifarebullying.ro](#).

⁴¹ Conform Ordinului nr. 6235/2023, școlile trebuie să înregistreze toate cazurile de violență într-un registru special. Aceste date sunt comunicate inspectoratelor școlare județene și al Municipiului București la cerere. Interlocutorii oficiali au informat ECRI că școlile sunt obligate să raporteze din oficiu către inspectoratele școlare județene și al Municipiului București doar cazurile grave de violență (adică cele care pot constitui infracțiuni).

2021, 5 217 în 2022 și 5 129 în 2023. În 2023, au fost emise 1 166 de decizii de returnare pentru ședere neregulamentară.⁴² ECRI notează că, la momentul vizitei în România din mai 2024, nu exista o politică guvernamentală oficială pentru acest grup, în afară de partea din Strategia națională privind imigrația (2021-2024) cu privire la „prevenirea și combaterea eficientă a migrației ilegale, a migrației ilegale în conexiune cu terorismul, a traficului de imigranți și a exploatarei prin muncă a angajaților străini”.⁴³ De asemenea, în cadrul vizitei a reieșit că migranții prezenți în condiții neregulamentare au acces la asistență medicală de urgență și educație pentru copiii lor.⁴⁴ Cu toate acestea, a reieșit de asemenea că nu existau „firewalluri” adecvate care să îi protejeze împotriva denunțării către autoritățile de imigrări atunci când își exercită drepturile fundamentale. În acest context, ECRI încurajează insistent autoritățile să își alinieze legislația cu RPG nr. 16.

D. Egalitatea privind persoanele LGBTI⁴⁵

25. Încă nu există date oficiale despre populația LGBTI din România⁴⁶ și nu a fost efectuată nicio cercetare oficială pentru a analiza situația lor. ECRI încurajează autoritățile să efectueze sau să comande cercetări și să colecteze date relevante și defalcate privind persoanele LGBTI, în conformitate cu standardele internaționale de colectare a datelor și ținând cont de RPG nr. 17 privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI.
26. Informațiile colectate de ECRI dezvăluie că persoanele LGBTI se confruntă încă cu prejudecăți și discriminare în viața de zi cu zi. Conform Eurobarometrului din 2023, între 37% și 41% dintre respondenți au declarat că discriminarea bazată pe orientarea sexuală, identitatea de gen și caracteristicile sexuale este larg răspândită (față de 33% până la 45% dintre respondenți în 2019).⁴⁷ În același timp, conform unui sondaj realizat în 2023, doar 11% dintre persoanele LGBTI considerau că guvernul a abordat eficient prejudecățile și intoleranța împotriva persoanelor LGBTI (comparativ cu 12% dintre respondenți în 2019).⁴⁸
27. Conform Rainbow Map and Index pentru Europa din 2024, România s-a clasat pe locul 39 din 49 de țări evaluate, cu un scor general de 18,86%.⁴⁹ În ciuda recomandării ECRI din raportul său anterior (paragraful 100), autoritățile nu au adoptat un plan de acțiune privind egalitatea persoanelor LGBTI. De asemenea, ECRI constată cu regret că autoritățile nu au luat nicio inițiativă menită să îmbunătățească atitudinea generală față de persoanele LGBTI în rândul societății.⁵⁰ În același timp, a remarcat inițiative care pot constitui o sursă de inspirație din partea organizațiilor societății civile în acest domeniu.⁵¹
28. ECRI recomandă insistent ca autoritățile să adopte, să pună în aplicare și să monitorizeze îndeaproape aplicarea unei strategii naționale și/sau a unui plan de acțiune care vizează obținerea egalității și combaterea intoleranței și discriminării

⁴² Inspectoratul General pentru Imigrări, [Analiza activității în 2023](#), 2024, pg. 10-11. Vezi și Eurostat, [Cetățeni ai țărilor terțe identificați a fi prezenți ilegal](#), ultima actualizare în 4 noiembrie 2024: în 2019, 3 030 cetățeni non-UE au fost identificați ca fiind prezenți neregulamentar în România, în timp ce în 2020 au fost înregistrate 3 475 de cazuri; în 2021, 10 780; în 2022, 18 465 și în 2023, 21 390.

⁴³ [Strategia națională privind imigrația](#) pentru perioada 2021-2024, Obiectiv specific A.3.

⁴⁴ Vezi și articolul 97 din [OUG 194/2002](#) privind regimul străinilor în România (garanții în așteptarea returnării).

⁴⁵ Pentru terminologie, vezi [Glosarul](#) ECRI (în limba engleză).

⁴⁶ ECRI (2019): § 88. Vezi și articolul 8 din [legea 190/2018](#) privind prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice ori în scopuri de arhivare în interes public.

⁴⁷ Comisia Europeană, Eurobarometru special, Discriminarea în Uniunea Europeană, [2023](#) și [2019](#).

⁴⁸ Vezi EU FRA (2024); EU FRA, [EU LGBTI Survey II: Country data – Romania](#), 2020.

⁴⁹ ILGA Europe, [Rainbow Europe Map](#), 2024.

⁵⁰ Vezi în acest sens MozaiQ, [Barometrul de opinie asupra comunității LGBT din România](#), 2023, pg. 28-29.

⁵¹ Vezi, printre altele, campaniile de conștientizare [#ComeOutWithMe](#) și [#IubimLaFel](#) desfășurate de Asociația Accept, respectiv MozaiQ. În anii recenti, au fost organizate marșuri Pride la București, Cluj, Iași, Timișoara, Brașov și Oradea.

bazate pe orientare sexuală, identitate de gen și caracteristici sexuale, în strânsă consultare cu organizațiile relevante ale societății civile, în lumina Recomandării sale de politică generală nr. 17 privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI. Dacă este necesar, trebuie solicitat sprijinul Consiliului Europei.

29. Regretabil, cuplurile de același sex încă nu beneficiază de niciun fel de recunoaștere juridică, fie sub forma parteneriatelor civile, fie a căsătoriilor între persoane de același sex. În 2023, CEDO a constatat că autoritățile române nu au oferit nicio formă de recunoaștere juridică și protecție cuplurilor de același sex.⁵² Mai mult, căsătoriile între persoane de același sex contractate în străinătate nu sunt recunoscute în țară. ECRI observă, de asemenea, că soțul străin (soția străină) de același sex al (a) unui cetățean român încă nu poate obține un permis de ședere în România, în pofida deciziilor Curții Constituționale și ale Curții de Justiție a Uniunii Europene în această privință.⁵³ ECRI subliniază că absența recunoașterii juridice pentru cuplurile de același sex le expune la vulnerabilitate socială și financiară.
30. ECRI recomandă autorităților să acționeze prompt în direcția adoptării unui cadru juridic care să ofere cuplurilor de același sex posibilitatea recunoașterii și protejării juridice a relației lor, cu scopul de a gestiona problemele practice legate de realitatea socială în care trăiesc, în conformitate cu Recomandarea de politică generală nr. 17 a ECRI privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI și cu alte standarde relevante ale Consiliului Europei.
31. În ceea ce privește situația persoanelor transgender, ECRI observă că legislația împotriva discriminării încă nu interzice în mod explicit discriminarea bazată pe identitatea de gen.⁵⁴ Conform relatărilor, persoanele transgender se confruntă cu discriminare în domeniul ocupării forței de muncă și în accesul la servicii.⁵⁵ Într-o notă pozitivă, ECRI salută recomandarea Biroului Electoral Central din 2024 de a utiliza în contextul electoral ghidurile pentru interacțiunea cu persoanele transgender elaborate de Asociația Accept și susținute de Avocatul Poporului.⁵⁶
32. ECRI reamintește că prevederile legale existente nu definesc clar condițiile și procedura pentru recunoașterea juridică a genului, așa cum a subliniat și CEDO.⁵⁷ În timpul vizitei sale, delegația ECRI a aflat cu satisfacție despre activitățile unui grup de lucru, facilitat de Avocatul Poporului, care își propune, printre altele, să abordeze această problemă. Deși instanțele nu mai impun intervenția chirurgicală și sterilizarea pentru a obține recunoașterea juridică a genului, fapt apreciat de ECRI, în general este necesar un diagnostic de disforie de gen. În acest context, autoritățile au informat ECRI că a fost inițiat procesul de implementare a clasificării ICD-11 a Organizației Mondiale a Sănătății, ceea ce va duce la demedicalizarea recunoașterii juridice a genului. Totodată, ECRI este îngrijorată de faptul că legislația nu permite recunoașterea și înregistrarea pe certificatul de naștere a unei schimbări a prenumelui și a indicatorului de gen dobândite legal într-o altă țară.⁵⁸

⁵² Buhuceanu și alții c. România, nr. [20081/19](#) și 20 alții, 23 mai 2023. Vezi și procesul de [executare](#).

⁵³ Curtea de Justiție a Uniunii Europene, [C-673/16](#), 5 iunie 2018; Curtea Constituțională, [Decizia nr. 534/2018](#). În acest sens, autoritățile au informat delegația ECRI în timpul vizitei că un proiect de lege pentru completarea OUG 194/2002, vizând conformarea cu aceste hotărâri, a fost depus la Camera Deputaților. Vezi și CEDO, *Taddeucci și McCall c. Italia*, nr. [51362/09](#), 30 iunie 2016.

⁵⁴ ECRI (2019): § 16. Autoritățile au indicat că, deși identitatea de gen nu este menționată explicit, articolul 2 alin. 1 din OG 137/2000 prevede o listă deschisă de motive și că instanțele au acceptat acest motiv în jurisprudența lor.

⁵⁵ Vezi, printre altele, MozaIQ, [Trans on the labour market in Romania](#), 2021; CNCD, [Hotărârea nr. 690/2019](#).

⁵⁶ Biroul Electoral Central, [Circulara nr. 1786C/BEC 2024](#), 24 mai 2024.

⁵⁷ *X și Y c. România*, nr. [2145/16 și 20607/16](#), 19 ianuarie 2021; *Csata c. România*, nr. [65128/19](#), 18 aprilie 2023. Vezi și procesul de [executare](#), precum și Comitetul ONU pentru drepturile economice, sociale și culturale, [Observații finale](#), 2024, pg. 4.

⁵⁸ Curtea de Justiție a Uniunii Europene, [C-4/23](#), 4 octombrie 2024.

33. În ceea ce privește asistența medicală destinată afirmării de gen, ECRI observă că nu există orientări specifice pentru furnizarea acestora și că există un grad insuficient de conștientizare a cadrelor medicale.⁵⁹
34. ECRI recomandă, în mod prioritar, ca autoritățile să elaboreze un cadru juridic relevant prin reglementarea explicită a condițiilor și procedurii privitoare la recunoașterea juridică a genului și să stabilească orientări clare privind furnizarea de servicii medicale destinate afirmării de gen, în conformitate cu Recomandarea de politică generală nr. 17 a ECRI privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI și alte standarde relevante ale Consiliului Europei.⁶⁰
35. În ceea ce privește persoanele intersex, ECRI înțelege că situația lor este în mare parte necunoscută, ceea ce face dificilă evaluarea situației. Notează că caracteristicile sexuale nu sunt încă prevăzute în nicio lege ca motiv concret de discriminare interzis. Mai mult, nu există nicio lege sau îndrumare oficială care să interzică intervențiile chirurgicale și terapiile necesare din punct de vedere medical asupra copiilor intersex.⁶¹ În acest context, ECRI invită autoritățile să sporească gradul de conștientizare cu privire la existența persoanelor intersex, și să identifice situația și nevoile lor specifice în întreaga țară, în vederea adoptării unor măsuri legislative și a altor măsuri adecvate.

II. DISCURSUL DE INCITARE LA URĂ ȘI VIOLENȚA MOTIVATĂ DE URĂ

A. Discursul de incitare la ură⁶²

Date și discursul public

36. Conform informațiilor furnizate de autorități, între 2022 și a doua jumătate a anului 2024, Inspectoratul General al Poliției Române a înregistrat 64 de cazuri aflate sub incidența articolului 369 din Codul Penal (incitare la violență, ură sau discriminare), dintre care 17 cazuri au vizat conținut online;⁶³ 64 de cazuri sub incidența articolelor 4-6 din Ordonanța de Urgență a Guvernului (OUG) nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război, dintre care 14 cazuri au vizat conținut online; 21 de cazuri sub incidența articolelor 3-5 din Legea nr. 157/2018 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, dintre care șapte cazuri au vizat conținut online; și șapte cazuri sub incidența articolelor 3-5 din Legea nr. 2/2021 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antițigănistului, dintre care patru cazuri au vizat conținut online.
37. Între 2019 și 2023, au fost emise trei rechizitorii în temeiul articolului 369 din Codul Penal (din 286 de dosare încheiate)⁶⁴ și șase în temeiul OUG 31/2002 (din 105 dosare încheiate). Datele de pe portalul de jurisprudență ReJust arată că între 2019 și 2024, instanțele au fost sesizate cu patru cazuri privind articolul 369 din Codul Penal (pentru motive cu relevanță pentru ECRI), ceea ce a dus la condamnări în trei cazuri. Patru cazuri s-au finalizat prin condamnări în baza OUG 31/2002.

⁵⁹ Vezi și MozaiQ, [Index de egalitate](#), 2023, pg. 14, 19; Asociația Accept et al., [Joint Submission to the UPR](#), 2023, pg. 8-9.

⁶⁰ Vezi ECRI, RPG nr. 17, recomandările 24-31; CEDO, *op. cit.*, 2021 și 2023; Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, Recomandarea [CM/Rec\(2010\)5](#), §§ 20-22; Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, [Rezoluția 2048 \(2015\)](#), §§ 6.2 și 6.3; Comisarul Consiliului Europei pentru Drepturile Omului, [Human rights and gender identity and expression](#), 2024.

⁶¹ În această privință, vezi ECRI, RPG nr. 17, recomandările 32-34 și 35; Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, [Rezoluția 2191 \(2017\)](#); Comisarul Consiliului Europei pentru Drepturile Omului, [Human rights and intersex people](#), 2015.

⁶² Vezi definițiile discursului de incitare la ură și infracțiunilor motivate de ură în [Glosarul ECRI](#) (limba engleză).

⁶³ Aceste cifre reflectă cazurile în care s-a reținut un motiv de discriminare pe criterii care intră în competența ECRI, precum „rasă” (1), cetățenie (12), origine etnică (39 de cazuri, din care 10 împotriva etnicilor maghiari, 16 împotriva romilor și 10 împotriva evreilor), religie (1) și orientare sexuală (11).

⁶⁴ Aceste date nu sunt defalcate pe tipuri de motive de discriminare.

38. De asemenea, în ceea ce privește discursul de incitare la ură despre care nu s-a considerat că a atins nivelul de severitate necesar pentru a se angaja răspunderea penală, între 2019 și 2023, CNCD a emis 90 de decizii prin care a sancționat contravențional discursul de incitare la ură în temeiul articolelor 2 alin. 1 și 15 din OG 137/2000.⁶⁵ Între 2019 și 2024, Consiliul Național al Audiovizualului a emis sancțiuni, în mare parte avertismente și amenzi, în 57 de cazuri în temeiul articolului 47 din Decizia nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual.
39. Constatările efectuate în timpul vizitei în România indică o creștere a discursului de incitare la ură, care pare să vizeze predominant romii, persoanele LGBTI, evreii și identitatea evreiască, etnicii maghiari și migranții. Mai precis, discursul de incitare la ură, conform relatărilor, este prezent în discursul politic (inclusiv în timpul campaniilor electorale), în mass-media și online, în special pe platformele de socializare și în secțiunile de comentarii ale presei online.
40. De asemenea, ECRI observă în mod clar că discursul de incitare la ură împotriva romilor este omniprezent. S-au înregistrat niveluri ridicate de antițigănist, în special în timpul pandemiei de Covid-19, când romii au fost adesea portretizați ca o amenințare generală pentru întreaga populație și prezentați ca facilitând răspândirea virusului. Rapoartele arată că o astfel de retorică, alimentată de politicieni⁶⁶ și mass-media⁶⁷, a fost răspândită pe platformele de socializare și însoțită de apeluri la violență împotriva romilor. În general, cercetările indică faptul că modul în care sunt reprezentați romii în mass-media rămâne predominant negativ și dezechilibrat, ceea ce întărește stereotipurile.⁶⁸
41. De asemenea, s-a observat că persoanele LGBTI au fost subiectul unei stigmatizări crescânde și al unui nivel ridicat de limbaj jignitor, inclusiv din partea politicienilor și a reprezentanților Bisericii Ortodoxe Române.⁶⁹ În timpul vizitei a reieșit în mod clar că discursul de ură împotriva persoanelor LGBTI, care, conform relatărilor, ar fi deseori portretizate ca reprezentând o amenințare la adresa „modelului și valorilor familiale tradiționale” ale țării, se intensifică de obicei în perioada marșurilor Pride organizate în mai multe orașe.
42. Studiile și rapoartele indică, de asemenea, o retorică antisemită recurentă și persistentă și o creștere a incidentelor de discurs de incitare la ură antisemit în urma atacului terorist Hamas din 7 octombrie 2023 și a războiului ulterior al Israelului în Gaza. Aceasta implică diseminarea teoriilor conspiraționiste antisemite și negarea publică, distorsionarea și trivializarea Holocaustului. ECRI a aflat că o parte semnificativă a retoricii antisemite continuă să fie legată de afișarea simbolurilor Mișcării Legionare⁷⁰ fasciste și de utilizarea sloganurilor și cântecelor acesteia. În plus, s-a relatat că au crescut cazurile de revizionism istoric, portretizări pozitive și glorificare a foștilor membri ai Mișcării Legionare și a

⁶⁵ Vezi, printre altele, Deciziile nr. [394/2020](#) (remarcile unui politolog împotriva romilor), [421/2020](#) (remarcile unui viceprimar împotriva persoanelor LGBTI), [441/2020](#) (remarcile unui parlamentar împotriva romilor), [443/2020](#) (remarcile antimaghiare ale fostului președinte al României), [43/2022](#) (remarcile unui membru al Parlamentului European împotriva romilor).

⁶⁶ Vezi, printre altele, EU FRA, [Coronavirus pandemic in the EU](#), 2020, pg. 27; Active Watch, [România - Criza Covid-19 și discursul instigator la ură](#), pg. 18-21. De exemplu, în 2020, un parlamentar a publicat următoarea declarație pe Facebook: „Să fie clar. Chinezii au luat virusul de la lilieci, noi o să-l luăm de la ciorile noastre.” Tot în 2020, un europarlamentar și fost președinte al României [a declarat](#) că „clanurile țigănești au revenit acasă și par a refuza categoric să respecte legile țării”.

⁶⁷ Vezi, printre altele, rezultatele [monitorizării](#) presei scrise efectuate de Departamentul pentru Relații Interetnice în contextul pandemiei de Covid-19: În perioada 17 martie – 15 mai 2020 au fost identificate 58 de incidente cu retorică antiromă; Matache M., Bhabha J., [Anti-Roma racism is spiraling during Covid-19 pandemic](#), 2020.

⁶⁸ Consiliul Europei, [Portrayal of Roma in TV broadcasting](#), 2023, pg. 19-21.

⁶⁹ Vezi, printre altele, ILGA-Europa, Rapoarte anuale: [2022](#), [2023](#), [2024](#). În 2023, de exemplu, Biserica Ortodoxă Română [a declarat](#) că homosexualitatea este un păcat și că „ofensiva ideologiei [...] lgbt-iste prin care noțiunile de «căsătorie» și «familie» sunt luate cu asalt, încercându-se forțarea lor și atașarea oficială de homosexualitate, este și va fi totdeauna denunțată ferm de Biserica Ortodoxă”.

⁷⁰ Mișcarea Legionară a fost o organizație fascistă activă între 1927 și 1941.

criminalilor de război.⁷¹ O astfel de retorică, prezentă în special în mediul online⁷², conform relatărilor a început să fie propagată de politicieni de extremă dreapta (în timpul dezbaterilor publice din Parlament și în proporții și mai mari în timpul campaniilor electorale), precum și de anumiți profesioniști din mass-media.

43. De asemenea, s-a raportat către ECRI că retorica antimaghiară a continuat să fie prezentă în spațiul public. Cercetările arată că este în special răspândită în discursul politic și în mass-media și este de obicei legată de evenimente specifice.⁷³ De exemplu, comemorarea soldaților morți la cimitirul din Valea Uzului⁷⁴ și un proiect de lege privind „statutul de autonomie al Ținutului Secuiesc” depus la Parlament⁷⁵ au declanșat valuri de retorică antimaghiară.
44. S-a observat, de asemenea, o creștere a xenofobiei și a retoricii antimigranți.⁷⁶ Conform unei evaluări multisectoriale a nevoilor din 2023, 28% dintre gospodăriile beneficiarilor de protecție temporară din Ucraina chestionate au declarat că au avut parte de tensiuni în comunicarea interpersonală cu românii sau prin alte canale, cum ar fi rețelele de socializare și televiziunea.⁷⁷ Incidentele de discurs de incitare la ură împotriva romilor strămutați din Ucraina au fost, de asemenea, aduse în atenția ECRI.
45. În ceea ce privește în special discursul de ură online, în timpul vizitei a reieșit că articolele din mass-media sunt adesea întâmpinate cu comentarii de ură din partea unor terți, postate pe site-urile web ale ziarelor tradiționale sau ale publicațiilor online, precum și pe platformele de socializare, despre care se spune că persistă în absența unei moderări adecvate a conținutului.⁷⁸
46. Conform relatărilor, multe incidente de discurs de ură au loc în timpul competițiilor sportive. Majoritatea acestora se referă la cazuri de fani ai fotbalului care au afișat și au scandat mesaje antiromi și antimaghiare, precum și la afișarea de simboluri și mesaje antisemite și fasciste în timpul meciurilor de fotbal.⁷⁹

Răspunsuri la discursul de incitare la ură

47. ECRI salută faptul că autoritățile au adoptat o abordare mai coordonată pentru combaterea discursului de ură și infracțiunilor motivate de ură, inclusiv prin adoptarea a două strategii pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului de incitare la ură, pentru perioada 2021-2023,

⁷¹ Vezi, printre altele, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România Elie Wiesel, Rapoarte de monitorizare: [2019-2020](#), [2020-2021](#), [2021-2022](#), [2022-2023](#), [2023-2024](#). Vezi și CEDO, *Zăicescu și Fălticineanu c. România*, nr. 42917/16, 23 aprilie 2024.

⁷² Pe lângă retorica antisemită de pe rețelele de socializare, un astfel de conținut este găzduit de mai multe site-uri web și bloguri (de exemplu, [www.incorectpolitic.com](#)) și apare în secțiunile de comentarii ale articolelor online.

⁷³ Institutul Bálványos, Institutul pentru Politici Publice Szekler (2021), pg. 137-205. Vezi și Asociația Mikó Imre pentru Protecția Drepturilor Minorităților, Rapoarte anuale: [2019-2022](#), 2023.

⁷⁴ Balkan Insight, [Hungary, Romania Trade Words Over Transylvanian Cemetery Dispute](#), 7 iunie 2019.

⁷⁵ În 2020, de exemplu, fostul președinte al României a numit proiectul de lege o încercare de a „da Transilvania ungurilor”.

⁷⁶ De exemplu, în 2020 a apărut un val de [retorică xenofobă](#) după ce o parte a populației din Ditrău a protestat împotriva angajării lucrătorilor sîrlankezi de către brutăria locală, temându-se că tradițiile lor culturale și siguranța comunității ar putea fi puse în pericol.

⁷⁷ UNHCR, [Romania 2023 – Multi-Sector Needs Assessment](#), 2024, pg. 18. Vezi și Coaliția pentru Drepturile Migranților și Refugiaților (CDMiR), [Discursul public privind refugiații ucraineni și influența lui asupra opiniei publice din România](#), 2023a, pg. 11.

⁷⁸ Vezi, printre altele, Centrul pentru Jurnalism Independent, [Discursul iliberal în România anulului de excepție 2020](#), 2021; Consiliul European, [Study on preventing and combating hate speech in times of crisis](#), 2023, pg. 17-19; Raport de implementare final (2024), pg. 25-27; Agenția Națională pentru Romi a identificat 24 din 54 de articole din mass-media online care au portretizat romii într-un context negativ, însoțite de numeroase comentarii denigratoare și de incitare la ură din partea unor terți, între 20 august și 15 noiembrie 2022.

⁷⁹ Vezi, printre altele, articole de presă care prezintă [mesaje antiromi](#), [scandări antimaghiare](#) și [mesaje antisemite](#); Asociația Mikó Imre pentru Protecția Drepturilor Minorităților, *op. cit.*, 2019-2023; Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România Elie Wiesel, *op. cit.*, 2022-2023, 2023-2024. Vezi și Strategia pentru perioada 2024-2027, p. 16.

respectiv 2024-2027. În timp ce Strategia pentru perioada 2021-2023⁸⁰ s-a concentrat în principal pe îmbunătățirea colectării datelor și evaluarea programelor educaționale cu scopul de a propune îmbunătățiri, Strategia pentru perioada 2024-2027⁸¹ include acțiuni mai specifice pentru o mai bună combatere a discursului de incitare la ură și a infracțiunilor motivate de ură, inclusiv prin evaluarea aplicării legislației relevante. ECRI observă că acțiunile desfășurate în cadrul Strategiei pentru perioada 2021-2023 au vizat în principal romii și evreii, respectiv identitatea evreiască. În acest context, ECRI invită autoritățile să adopte o abordare cuprinzătoare prin extinderea măsurilor prevăzute în Strategia pentru perioada 2024-2027 la toate grupurile care reprezintă o preocupare pentru ECRI și care sunt expuse urii, precum și prin implicarea tuturor organizațiilor relevante ale societății civile în implementarea acestora sau în monitorizarea implementării acestora.

48. De asemenea, este de remarcat faptul că Strategia pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027 și Strategia națională de ordine și siguranță publică (2023-2027)⁸² prevăd mai multe acțiuni privind combaterea discursului de incitare la ură și a infracțiunilor motivate de ură.
49. De asemenea, ECRI constată cu satisfacție că s-au depus eforturi pentru a crește gradul de conștientizare a publicului larg cu privire la consecințele negative ale discursului de incitare la ură și la instrumentele de raportare existente. Consideră că campaniile de conștientizare intitulate *#UnițiContraUrii*⁸³ și *Raportarea incidentelor antisemite, discriminatorii, xenofobe, radicalizate și motivate de ură*⁸⁴, care au fost organizate online de către autorități, precum și materialele informative pentru combaterea discursului de incitare la ură⁸⁵, pregătite și difuzate de ONG-ul Centrul pentru Resurse Juridice, au fost **practici promițătoare**.
50. Cu toate acestea, în timpul vizitei în România a reieșit că condamnarea imediată și publică a discursului de incitare la ură și a violenței motivate de ură este rară. Printre exemplele notabile se numără reacția organizațiilor societății civile la intensificarea discursului de incitare la ură împotriva comunității rome la începutul pandemiei de Covid-19 și condamnarea de către Camera Deputaților a retoricii antisemite îndreptate împotriva Teatrului Evreiesc de Stat și a directorului său, precum și a opoziției sale față de încercările de reabilitare a „Mișcării Legionare și/sau a altor criminali de război”⁸⁶.
51. În domeniul educației, ECRI salută aprobarea de către Ministerul Educației a unui cod de conduită pentru prevenția și sancționarea xenofobiei, radicalizării și discursului de incitare la ură, care ar putea fi adoptat și implementat de instituțiile de învățământ superior.⁸⁷

⁸⁰ [Strategia națională](#) pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură și [Planul de acțiune](#) aferent (2021-2023), mai 2021. Un [comitet interministerial](#), înființat în 2022, a fost responsabil de implementarea strategiei. Conform [Raportului final de implementare](#) (2024), strategia a fost implementată în proporție de 78%, 28 de acțiuni principale fiind implementate și 8 acțiuni principale fiind implementate doar parțial.

⁸¹ [Strategia națională](#) pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură și [Planul de acțiune](#) aferent (2024-2027), mai 2024. Un comitet interministerial este responsabil de implementarea strategiei.

⁸² [Strategia națională](#) de ordine și siguranță publică 2023-2027, noiembrie 2023.

⁸³ Departamentul pentru Relații Interetnice, [#UnițiContraUrii](#), 2021. Acesta s-a concentrat pe atitudinile care incită la discursul instigator la ură și la infracțiunile motivate de ură.

⁸⁴ Departamentul pentru Relații Interetnice, Campanie a Guvernului României: [Raportarea incidentelor antisemite, discriminatorii, xenofobe, radicalizate și motivate de ură](#), 2024. Această campanie a încurajat raportarea incidentelor de discurs de incitare la ură către autoritățile competente.

⁸⁵ CRJ, [Materiale informative pentru combaterea discursului urii](#), 2022. Materialele au fost realizate cu scopul de a deconstrui prejudecățile față de grupurile vulnerabile la discriminare, cum ar fi romii, persoanele LGBTI, evreii, membrii comunității maghiare, precum și solicitanții de azil și refugiații.

⁸⁶ [Scrisoare deschisă](#) a organizațiilor societății civile, 12 mai 2020; [Declarația](#) Camerei Deputaților, 31 martie 2021.

⁸⁷ [Ordinul nr. 4043/2024 al Ministerului Educației](#). Vezi și Strategia pentru perioada 2024-2027, pg. 61.

52. În ceea ce privește autoreglementarea în sfera politică și în mass-media, ECRI regretă că, în pofida recomandărilor sale anterioare din cel de-al patrulea raport (paragraful 95) și al cincilea raport (paragraful 45) și a angajamentului Senatului de a modifica regulile de conduită pentru membrii Parlamentului în scopul introducerii unor sancțiuni pentru discursul instigator la ură⁸⁸, acest lucru nu s-a realizat încă. Mai mult, în absența unor organisme de autoreglementare eficiente pentru mass-media, conform relatărilor, discursul de incitare la ură a continuat să fie răspândit de către mass-media.
53. ECRI recomandă ca personalitățile publice, cum ar fi funcționarii publici de înalt nivel, politicienii și liderii religioși, economici și comunitari, să fie încurajate insistent să adopte o poziție promptă, fermă și publică împotriva exprimării discursurilor de ură rasiste și LGBTI-fobe și să reacționeze la orice astfel de exprimare cu mesaje puternice de combatere a discursului de ură și cu discursuri alternative, și să promoveze înțelegerea între comunități, inclusiv prin exprimarea solidarității cu cei vizați de discursul de incitare la ură. Organismele alese și partidele politice ar trebui să adopte coduri de conduită adecvate care să interzică utilizarea discursului de incitare la ură, să solicite membrilor și susținătorilor acestora să se abțină de la implicarea în acesta, susținerea sau diseminarea acestuia și să prevadă sancțiuni. În acest sens, ECRI face trimitere la Recomandarea sa de politică generală nr. 15 privind combaterea discursului de incitare la ură, Recomandarea CM/REC (2022)16 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind combaterea discursului de incitare la ură, precum și la Carta partidelor politice europene pentru o societate nerasistă și incluzivă, aprobată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei prin Rezoluția sa 2443 (2022).
54. În ceea ce privește răspunsurile la nivel legislativ, ECRI salută mai multe evoluții. În urma unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor demarate de Comisia Uniunii Europene și a două runde de revizuire constituțională,⁸⁹ articolul 369 din Codul Penal (incitarea la violență, ură și discriminare)⁹⁰ a fost modificat de două ori pentru a extinde protecția la persoane individuale, pentru a pedepsi incitarea la violență și pentru a include motive protejate. ECRI constată cu satisfacție că cel mai recent amendament a eliminat cerința ca motivele protejate să fie „considerate de către făptuitor drept cauze ale inferiorității”. Deși amendamentele sunt în mare parte în conformitate cu recomandarea formulată în cel de-al cincilea raport (paragraful 4), ECRI invită autoritățile să ia măsuri pentru a se asigura că culoarea, identitatea de gen și caracteristicile sexuale sunt incluse în mod expres în lista de motive.
55. De asemenea, ECRI ia act cu mare interes de adoptarea, în 2021, a unei legislații penale specifice privind măsurile de prevenire și combatere a antițigănistului.⁹¹ Având în vedere datele furnizate de autorități și nivelul ridicat al discursului de ură împotriva romilor, ECRI invită autoritățile să ia măsuri ferme pentru a implementa în mod eficient această legislație și, în acest context, încurajează autoritățile să includă această legislație în evaluarea viitoare a cadrului juridic privind combaterea discursului de incitare la ură și a infracțiunilor motivate de ură.⁹²
56. În ceea ce privește mass-media, ECRI constată cu satisfacție organizarea mai multor sesiuni de formare pentru jurnaliștii de la posturile publice de radio și

⁸⁸ [Declarația](#) Senatului, 1 februarie 2023; [Codul de conduită](#) al membrilor Parlamentului, 11 octombrie 2017.

⁸⁹ Comisia Uniunii Europene, [Procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor](#) referitoare la transpunerea incorectă a Deciziei-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008; Curtea Constituțională, Deciziile nr. [561/2021](#) și [228/2022](#).

⁹⁰ Conform articolului 369 din [Codul Penal](#), incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane sau împotriva unei persoane pe temelii de apartenență la o anumită categorie de persoane definită prin rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, sex, orientare sexuală, opinie sau afiliere politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție cu HIV/SIDA se pedepsește cu închisoare de la șase luni la trei ani sau cu amendă.

⁹¹ De exemplu, articolul 3 din [legea nr. 2/2021](#) prevede că promovarea, în public, în orice mod, a ideilor, concepțiilor sau doctinelor antițigănești constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la trei luni la trei ani și privarea de anumite drepturi.

⁹² Strategia pentru perioada 2024-2027, pg. 32.

televiziune privind combaterea discursului de incitare la ură și intenția autorităților de a sprijini astfel de inițiative în cadrul Strategiei pentru perioada 2024-2027. De asemenea, salută faptul că, începând cu 2022, competența Consiliului Național al Audiovizualului a fost extinsă pentru a include incitarea la violență și pentru a impune sancțiuni administrative utilizatorilor unui serviciu de platformă de partajare video care generează materiale video care incită în mod explicit la violență sau ură.⁹³ ECRI își exprimă încrederea că Consiliul Național al Audiovizualului își va folosi pe deplin competențele, inclusiv competența de a iniția anchete din oficiu.

57. În ceea ce privește îndatoririle și responsabilitățile mass-media care operează online, ECRI reamintește că ar trebui să existe proceduri eficiente pentru a permite răspunsuri rapide la comentariile online ale terților la conținuturi publicate anterior care iau forma discursului de incitare la ură. În acest sens, se face referire la jurisprudența CEDO.⁹⁴

58. ECRI recomandă autorităților să se asigure că cadrul juridic prevede restricționarea sau dezactivarea accesului la discursul de ură postat de terți în secțiunile de comentarii sau în spațiile de colaborare ale platformelor media care operează online și că supune astfel de restricții, în cele din urmă, unui control judiciar independent. În acest sens, ECRI face trimitere la Recomandarea CM/REC (2022)16 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind combaterea discursului de incitare la ură.

59. În ceea ce privește măsurile de combatere a discursului de ură în sport, ECRI salută atenția specială acordată acestei teme în cadrul Strategiei pentru perioada 2024-2027 și înființarea unui grup de lucru dedicat care să contribuie la implementarea acțiunilor prevăzute în strategie.⁹⁵ Grupul de lucru în cauză este compus din funcționari publici și reprezentanți ai organizațiilor sportive.⁹⁶ ECRI încurajează insistent autoritățile să implice organizațiile relevante ale societății civile în această activitate și să țină cont în mod adecvat de RPG nr. 12 privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în domeniul sportului atunci când implementează măsurile luate în lumina strategiei.

B. Violența motivată de ură

60. Pe lângă datele prezentate în paragrafele 36-37, între 2022 și a doua jumătate a anului 2024, Inspectoratul General al Poliției Române a înregistrat 69 de infracțiuni motivate de ură, dintre care 8 cazuri au vizat conținut online.⁹⁷ ECRI a fost informată că Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Parchetul General) colectează date privind toate infracțiunile pentru care se poate aplica circumstanța agravantă prevăzută la articolul 77 alin. h) din Codul Penal.⁹⁸ Cu toate acestea, astfel de date nu au fost puse la dispoziția ECRI. În ceea ce privește sistemul judiciar, între 2019 și 2024, instanțele românești au soluționat 517 cazuri în care a fost reținută o circumstanță agravantă prevăzută la articolul 77 alin. h). Cu toate acestea, nu există informații despre tipul deciziilor luate în aceste spețe.⁹⁹

⁹³ Articolele 40 și 91² din legea nr. 504/2002, modificată în 2022.

⁹⁴ *Delfi AS c. Estonia [GC]*, nr. 64569/09, 16 iunie 2015; *Magyar Tartalomsgazdálkodók Egyesülete și Index.hu Zrt c. Ungaria*, nr. 22947/13, 2 februarie 2016.

⁹⁵ Strategie pentru perioada 2024-2027, pg. 45-51.

⁹⁶ Federația Română de Fotbal, [Comunicat de presă](#), 27 noiembrie 2024.

⁹⁷ Aceste cifre reflectă cazurile în care s-a reținut un motiv de discriminare pe temeiuri care intră în competența ECRI, precum „rasă” (5), cetățenie (6), origine etnică (21 de cazuri, majoritatea împotriva romilor, etnicilor maghiari, evreilor), religie (23) și orientare sexuală (14).

⁹⁸ Conform articolului 77 alin. h) din Codul Penal, constituie circumstanțe agravante următoarele împrejurări: săvârșirea infracțiunii pentru motive legate de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA ori pentru alte împrejurări de același fel, considerate de făptuitor drept cauze ale inferiorității unei persoane în raport cu celelalte.

⁹⁹ În ceea ce privește datele oficiale raportate către OSCE/ODIHR, vezi [România | HCRW](#).

61. Începând cu ianuarie 2022, Inspectoratul General al Poliției Române poate înregistra elementul de ură (motivul de discriminare) în cazurile în care s-a reținut circumstanța agravantă prevăzută la articolul 77 alin. h), precum și în cazurile care includ elementul de ură ca parte constitutivă a infracțiunilor.¹⁰⁰ Deși ECRI salută această evoluție, observă că diversele sisteme de date disponibile nu sunt integrate. De asemenea, aplicarea articolului 77 alin. h) și motivul de discriminare specific reținut nu par să se reflecte în sistemul instanțelor de judecată. ECRI consideră că lipsa datelor integrate privind incidentele motivate de ură / infracțiunile motivate de ură face dificilă evaluarea răspunsurilor la astfel de acte din partea autorităților de aplicare a legii, a serviciilor de urmărire penală și a instanțelor de judecată. Prin urmare, invită autoritățile să îmbunătățească colectarea datelor, ținând cont în mod corespunzător de recomandarea sa anterioară pe această temă și de instrumentele relevante ale Consiliului Europei¹⁰¹, și să pună datele la dispoziția publicului.¹⁰²
62. ECRI notează că sunt raportate în continuare atacuri violente împotriva romilor¹⁰³ și persoanelor LGBTI¹⁰⁴, precum și incidente de vandalism asupra mormintelor, sinagogilor și monumentelor evreiești dedicate victimelor Holocaustului.¹⁰⁵ Au fost raportate, de asemenea, incidente de vandalism asupra unor indicatoare toponimice bilingve (română și maghiară) și câteva cazuri izolate de violență împotriva etnicilor maghiari.¹⁰⁶
63. În ceea ce privește cadrul juridic, ECRI constată cu regret că aplicarea articolului 77 alin. h) din Codul Penal este limitată de faptul că motivele protejate sunt „considerate de către făptuitor drept cauze ale inferiorității”. Prin urmare, invită autoritățile să ia măsuri pentru eliminarea unei astfel de cerințe¹⁰⁷ și să se asigure că această prevedere acoperă în mod expres motivele legate de culoare, identitate de gen și caracteristici sexuale.
64. În timpul vizitei, toți interlocutorii delegației ECRI au subliniat că numărul cazurilor de infracțiune motivată de ură (inclusiv discursul de ură de natură penală) continuă să fie subraportat.¹⁰⁸ ECRI observă că potențialele victime încă nu au încredere în disponibilitatea sau capacitatea autorităților competente de a investiga astfel de cazuri în mod eficient. În acest context, autoritățile au informat ECRI despre intensificarea cooperării cu organizațiile societății civile care reprezintă comunitățile de romi și LGBTI, ceea ce reprezintă o evoluție pozitivă.¹⁰⁹ ECRI încurajează autoritățile să își continue eforturile de implementare a unor măsuri menite să consolideze încrederea și să îmbunătățească relația dintre poliție și grupurile care reprezintă o preocupare pentru ECRI.
65. ECRI notează, de asemenea, că una dintre măsurile prevăzute în Strategia pentru perioada 2024-2027 este elaborarea unui instrument online menit să faciliteze

¹⁰⁰ [Raport de implementare final](#) (2024), pg. 19-20.

¹⁰¹ ECRI (2019): § 49; ECRI RPG nr. 15, § 3, c-d; Comitetul de Miniștri, [CM/Rec\(2022\)16](#), § 58 și [CM/Rec\(2024\)4](#), §§ 52-53.

¹⁰² Potrivit autorităților, astfel de date pot fi furnizate la cerere oricărei persoane interesate.

¹⁰³ Vezi, printre altele, Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC), [comunicat de presă](#), 8 februarie 2024.

¹⁰⁴ Vezi printre altele, ILGA-Europe, Rapoarte anuale (2020, 2022-2024), MozaiQ, [Comunicat de presă](#), august 2022.

¹⁰⁵ Vezi, printre altele, Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România Elie Wiesel, *op. cit.*, 2019-2024.

¹⁰⁶ Vezi, printre altele, Asociația Mikó Imre pentru Protecția Drepturilor Minorităților, *op. cit.*, 2020, 2021.

¹⁰⁷ Vezi și Ionescu I., Hate crime. Legal and policy framework Romania, [Proiectul](#) „Protecția Victimelor Infracțiunilor”, 2022, pg. 7.

¹⁰⁸ Vezi și EU FRA (2024): 7% dintre persoanele LGBTI au raportat poliției acte de violență motivate de ură; Strategia pentru perioada 2024-2027, pg. 9.

¹⁰⁹ De exemplu, Parchetul General a participat în calitate de partener într-un [proiect](#) cu Asociația Accept. ECRI ia act, de asemenea, de intenția autorităților de a realiza două studii privind experiențele romilor în ceea ce privește victimizarea și infracțiunile motivate de ură și privind așteptările legate de relația dintre romi și poliție.

raportarea infracțiunilor motivate de ură. Încurajează insistent autoritățile să acorde prioritate implementării unei astfel de măsuri.¹¹⁰

66. ECRI constată, într-o notă pozitivă, eforturile depuse pentru îmbunătățirea cunoștințelor practicienilor în domeniul dreptului penal și altor participanți relevanți cu privire la discursul de incitare la ură și violența motivată de ură.¹¹¹ Cu toate acestea, în timpul vizitei în România a reieșit în mod clar că agenții de poliție, procurorii și judecătorii continuă să întâmpine probleme în identificarea și gestionarea infracțiunilor motivate de ură. Informațiile colectate în timpul vizitei sugerează că prevederile dreptului penal sunt insuficient utilizate și că elementele de ură/motivele de prejudecată nu sunt demascate, recunoscute și abordate în mod consecvent în procesul de justiție penală. În acest sens, ECRI face referire și la hotărârea CEDO în cauza Asociația Accept și alții c. România.¹¹² Prin urmare, ECRI invită autoritățile să îmbunătățească în continuare cunoștințele și calificările forțelor de ordine, a procurorilor și a altor participanți ai justiției penale cu privire la înțelegerea și recunoașterea dinamicii infracțiunilor motivate de ură.¹¹³
67. În acest context, ECRI consideră că înființarea unui Birou pentru Investigarea Infracțiunilor Motivate de Ură¹¹⁴ în cadrul Direcției de Investigații Criminale a Inspectoratului General al Poliției Române în 2021 este o **practică promițătoare**.
68. ECRI salută și numirea unui ofițer de poliție specializat în infracțiuni motivate de ură în cadrul Direcției de Investigații Criminale în fiecare județ și își exprimă încrederea că măsuri similare vor fi luate și în cadrul serviciilor de urmărire penală.
69. ECRI constată cu satisfacție că Parchetul General a adoptat o metodologie pentru investigarea infracțiunilor motivate de ură în 2020.¹¹⁵ De asemenea, ECRI ia act cu satisfacție de faptul că în 2024 a fost elaborat un ghid pentru înregistrarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor motivate de ură, destinat procurorilor și agenților de poliție care investighează infracțiunile motivate de ură.
70. Cu toate acestea, s-a adus în atenția ECRI că de prea multe ori anchetele legate de infracțiunile motivate de ură nu sunt prompte, activitățile de investigare sunt efectuate la intervale nerezonabil de lungi, iar infracțiunile motivate de ură nu sunt sancționate de instanțele de judecată și, în cazul în care sunt, sancțiunile nu sunt suficient de descurajatoare pentru a preveni recidiva.¹¹⁶ De exemplu, doar șapte cazuri au fost sancționate în temeiul articolului 369 din Codul Penal și al OUG 31/2002.¹¹⁷ În acest context, ECRI reamintește că infracțiunile motivate de ură reprezintă infracțiuni grave care aduc atingere siguranței victimelor individuale, afectează comunitățile acestora și este în detrimentul societății în ansamblu. Prin urmare, este necesară impunerea și punerea în aplicare a unor răspunsuri penale adecvate.
71. ECRI recomandă autorităților să depună eforturi suplimentare pentru a se asigura că toate infracțiunile de ură sunt investigate și urmărite penal în mod eficient, ținând

¹¹⁰ Strategie pentru perioada 2024-2027, pg. 51-52.

¹¹¹ Diverse programe de consolidare a capacităților (sesiuni de formare și vizite de studiu) au fost implementate în cooperare cu organizații internaționale, CNCD și societatea civilă. La aceste programe au participat agenți de poliție, procurori și judecători.

¹¹² *Asociația Accept și alții c. România*, nr. 19237/16, 1 iunie 2021. Vezi și procesul de [executare](#).

¹¹³ Vezi și CM/Rec(2024)4, §§ 37; 41; 43; Comitetul de Miniștri, Decizia CM/Del/Dec(2021)1419/H46-27, decembrie 2021.

¹¹⁴ Biroul este format din șase agenți de poliție. Rolul său este de a coordona și monitoriza răspunsul poliției la infracțiunile motivate de ură la nivel central și de a investiga infracțiunile motivate de ură raportate de la nivel local. De asemenea, desfășoară activități de patrulare cibernetică.

¹¹⁵ Ordinul procurorului general nr. 184/2020. Acesta asistă procurorii în propriile anchete și în supravegherea anchetelor efectuate de agenții de poliție.

¹¹⁶ Vezi și Coaliția Antidiscriminare din România, [Comunicarea](#) în cauza MC și AC c. România, noiembrie 2021.

¹¹⁷ Vezi Hotărârile nr. 17/2021 și 326/2022 (Curtea de Apel București), 174/2022 (Curtea de Apel Târgu Mureș), 944/2021 și 2039/2024 (Judecătoria București), 101/2022 (Judecătoria Cornetu), 281/2020 (Judecătoria Târgu-Cărbunești). Vezi și Consiliul Superior al Magistraturii, [Inspecția judiciară, Raport de control tematic mixt](#), mai 2021.

cont de orice elemente posibile de ură încă de la începerea anchetelor și în orice proceduri penale ulterioare.

72. ECRI ia act cu satisfacție de faptul că Strategia pentru perioada 2024-2027 prevede elaborarea unor programe pentru victimele infracțiunilor motivate de ură¹¹⁸ și își exprimă încrederea că aceste victime vor avea acces la servicii de sprijin adecvate, în conformitate cu paragrafele 11-16 din Recomandarea CM/Rec(2024)4 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

III. INTEGRAREA ȘI INCLUZIUNEA

A. Romi

73. În cadrul recensământului din 2021, 569 477 de locuitori (2,98% din populația rezidentă generală) s-au declarat romi.¹¹⁹ Cu toate acestea, estimările indică faptul că numărul real al romilor ar putea fi mult mai mare, între 1,5 și 2 milioane de persoane.¹²⁰ Sondajele și rapoartele indică în mod clar că romii rămân unul dintre cele mai marginalizate grupuri din România, confruntându-se cu o discriminare persistentă în viața de zi cu zi¹²¹, deseori atribuită antițigănistului cu rădăcini profunde în țară. De asemenea, conform relatărilor, romii sunt expuși unui risc semnificativ mai mare de sărăcie și excludere socială decât restul populației.¹²²
74. România și-a continuat eforturile pentru îmbunătățirea incluziunii romilor, prin implementarea unor strategii specifice pentru includerea cetățenilor români aparținând minorității rome. În acest context, ECRI notează că Strategia pentru perioada 2015-2020 a fost implementată doar parțial.¹²³ Lipsa sau calitatea slabă a datelor și coordonarea insuficientă între diferitele structuri implicate au fost considerate de autorități a fi printre principalele provocări în implementare. De asemenea, având în vedere rolul crucial al municipalităților în asigurarea incluziunii romilor, ECRI regretă faptul că doar 10% dintre municipalități au adoptat planuri de acțiune locale în cadrul Strategiei 2015-2020.¹²⁴
75. Strategia pentru perioada 2022-2027¹²⁵ a fost adoptată în aprilie 2022, în urma unui amplu proces de consultare cu organizațiile societății civile și alte părți interesate, lucru salutat de ECRI. Aceasta stabilește linii de acțiune în șase domenii diferite, inclusiv locuințele, educația, ocuparea forței de muncă și sănătatea, acordă importanță combaterii discriminării împotriva romilor și recunoaște antițigănistul ca fiind unul dintre principalele obstacole în calea incluziunii romilor în societate.
76. Cu toate acestea, ECRI observă că din Strategie lipsesc indicatori concreți de referință și de succes pentru a măsura progresul.¹²⁶ În plus, nu există un buget estimat pentru implementarea majorității acțiunilor.¹²⁷ Deși Strategia prevede obligația autorităților locale și județene de a elabora planuri de acțiune, reiese și

¹¹⁸ Strategia pentru perioada 2024-2027, pg. 53.

¹¹⁹ Institutul Național de Statistică, Recensământul din 2021, Rezultate finale. În 2011, numărul persoanelor autoidentificate ca romi era de 621 573.

¹²⁰ Strategia pentru perioada 2022-2027, pg. 25.

¹²¹ Eurobarometru, *op. cit.*, 2023 și 2019: În 2023, 65% dintre respondenții din România au indicat că discriminarea romilor în țară este larg răspândită (față de 61% în 2019).

¹²² EU FRA, Roma in 10 European countries, 2022, p. 25: În 2021, 78% dintre romii din România erau expuși riscului de sărăcie (față de 70% în 2016), iar 53% trăiau în condiții de privare materială gravă (față de 70% în 2016). Procentajele corespunzătoare în rândul populației generale s-au ridicat la 23%, respectiv 15%.

¹²³ Banca Mondială, Primul Raport Național de Monitorizare, aprilie 2022, pg. 10. Vezi și Strategia pentru perioada 2022-2027, pg. 13.

¹²⁴ Banca Mondială (2022), pg. 19.

¹²⁵ Aceasta include un mecanism de monitorizare și evaluare, coordonat la nivel central de către Comitetul interministerial pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei.

¹²⁶ Rezultatele evaluării Strategiei pentru perioada 2015-2020 nu au fost luate în considerare la definirea indicatorilor de succes.

¹²⁷ Vezi și Comisia Europeană, Monitorul Civil al Romilor, 2022, pg. 32; Comisia Europeană, Raport de evaluare privind cadrele strategice naționale pentru romi ale statelor membre și Document de lucru al serviciilor Comisiei, 2023.

faptul că nevoile reale ale mediilor lor imediate nu sunt identificate în mod corespunzător.¹²⁸

77. ECRI recomandă autorităților să asigure implementarea eficientă a Strategiei pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome (2022-2027) prin: i) adoptarea unor indicatori concreți de referință și de succes pentru implementarea fiecărei măsuri și alocarea de resurse bugetare adecvate pentru o implementare corectă; ii) consolidarea intervențiilor locale prin acordarea unui sprijin adecvat autorităților locale; iii) comandarea unei evaluări cuprinzătoare și independente a fazei de implementare. Dacă este necesar, Strategia ar trebui revizuită.
78. În timpul vizitei ECRI în România a reieșit în mod clar că din Strategie lipsesc măsuri concrete pentru consolidarea capacității organizațiilor societății civile care lucrează pentru incluziunea romilor. În acest context, măsurile care vizează sprijinirea dezvoltării unui mediu favorabil organizațiilor societății civile pentru romi, prevăzute în Strategia pentru incluziunea socială a romilor din județul Harghita¹²⁹, trebuie considerate, în opinia ECRI, o **practică promițătoare**.
79. De asemenea, s-a atras atenția ECRI asupra vulnerabilităților specifice cu care se confruntă femeile și fetele rome, romii vorbitori de limbă maghiară, tinerii romi și persoanele LGBTI rome, care sunt deosebit de expuse discriminării intersecționale pe baza mai multor caracteristici protejate.¹³⁰ În acest sens, delegația ECRI a fost informată de autorități că acestea intenționează să înființeze un grup de lucru dedicat intersecționalității. ECRI ia act cu satisfacție de un astfel de plan și își exprimă încrederea că autoritățile vor aplica în mod eficient o abordare intersecțională în implementarea Strategiei pentru perioada 2022-2027.
80. În domeniul locuințelor, așa cum se recunoaște în Strategia pentru perioada 2022-2027, situația romilor rămâne un motiv de îngrijorare, în special din cauza condițiilor de locuit supraaglomerate și precare, a lipsei de locuințe sociale, a evacuărilor forțate din locuințele sociale din cauza incapacității de a plăti utilitățile, a demolării locuințelor informale și a segregării rezidențiale *de facto*.¹³¹ Conform rezultatelor unui sondaj realizat în 2021, 70% dintre romi trăiau în condiții precare de locuit, 87% locuiau în gospodării supraaglomerate, iar 40% nu aveau acces la apă curentă în locuințe.¹³² De asemenea, rapoartele indică faptul că comunitățile de romi fără acces la apă curentă au fost afectate în mod disproporționat de pandemia de Covid-19.¹³³
81. Cercetările arată, de asemenea, că multe așezări informale sunt situate în apropierea unor zone extrem de poluate, cum ar fi gropile de gunoi, stațiile de epurare a deșeurilor și fabricile de produse chimice.¹³⁴ În timpul vizitei sale în România, delegația ECRI a vizitat două dintre cele patru comunități de romi din așezarea informală Pata Rât, și anume comunitățile din Coastei și de pe Rampă.¹³⁵ Delegația a observat personal că familiile de romi locuiau acolo în condiții îngrozitoare și în imediata apropiere a gropii de gunoi. Astfel de condiții au

¹²⁸ Vezi și Strategia pentru perioada 2022-2027, pg. 25.

¹²⁹ Strategia pentru incluziunea socială a romilor din județul Harghita (2023-2027), pg. 128-129 (măsurile vizează sprijinirea atât a creării, cât și a funcționării organizațiilor societății civile a romilor printr-un buget dedicat).

¹³⁰ Vezi și Gheorghe C. et al., Challenging intersectionality: Roma women's voices and experiences, 2021; Institutul Bálványos et al., Joint Submission to the UPR, 2023, pg. 10-11; Intersect et al., Situația discriminării romilor și a romilor LGBTI+ în România, 2021, pg. 24-36.

¹³¹ Strategia pentru perioada 2022-2027, pg. 14-15, 26-27.

¹³² EU FRA (2022), pg. 52, 54-55.

¹³³ Human European Consultancy, Implications of COVID-19 pandemic on Roma and Travellers communities, 2020, pg. 5.

¹³⁴ Vezi, printre altele, Rostaș I., Nodis C., Antigypsyism in Romania: Lessons (not) learned, 2022, pg. 45-49; Desire Foundation, ENHOJUST Final Report, 2022, pg. 13-21.

¹³⁵ Aproximativ 1 500 de persoane locuiesc în cele patru comunități din Pata Rât, o așezare segregată la periferia orașului Cluj-Napoca.

consecințe grave asupra sănătății, bunăstării și incluziunii sociale a locuitorilor.¹³⁶ Totodată, delegația a aflat despre activitățile desfășurate în cadrul proiectelor „Pata-Cluj” și „Pata 2.0”, care au dus, printre altele, la relocarea a aproximativ 300 de persoane din Pata Rât în Cluj-Napoca și în împrejurimi, în zone locuite de populația majoritară.¹³⁷ De asemenea, a putut vedea impactul lor pozitiv *in situ*, vizitând unul dintre proiectele de relocare din Apahida. ECRI invită autoritățile să își intensifice eforturile pentru a sprijini procesul de desegregare din Pata Rât.

82. ECRI ia act cu satisfacție de faptul că autoritățile au luat măsuri în vederea regularizării așezărilor informale, așa cum s-a recomandat în cel de-al cincilea raport al său (paragraful 78). În 2019, Legea privind amenajarea teritoriului și urbanismul a fost modificată pentru a include definiția așezărilor informale, responsabilitățile autorităților centrale, județene și locale în identificarea așezărilor informale și desfășurarea acțiunilor ulterioare, precum și procedurile de consultare aferente.¹³⁸ Conform primei cartografieri a așezărilor informale realizate în 2022, 71 965 de persoane, dintre care 76% sunt romi, locuiesc în 393 de așezări informale, inclusiv în diverse zone de risc (de exemplu, zone poluate sau zone predispuse la inundații sau alunecări de teren).¹³⁹ În acest context, Strategia pentru perioada 2022-2027 prevede identificarea și implementarea unor soluții pentru relocarea persoanelor care locuiesc în zone de risc sau aflate în pericol de evacuare. Cu toate acestea, nu au fost înregistrate rezultate concrete în urma exercițiului de cartografiere.¹⁴⁰
83. În ceea ce privește accesul la locuințe sociale, în multe cazuri, criteriile de eligibilitate și sistemele de evaluare elaborate și adoptate de autoritățile locale, deși aparent neutre, continuă să afecteze negativ romii¹⁴¹ și ar putea, în opinia ECRI, să constituie discriminare indirectă.¹⁴² Prin urmare, salută faptul că, începând cu 2023, în alocarea locuințelor sociale trebuie ținut cont de principiul nediscriminării și de faptul că solicitanții aparțin unui grup considerat vulnerabil.¹⁴³ De asemenea, ECRI constată cu satisfacție că au fost construite 1 042 de locuințe sociale pentru romi și 1 353 au fost reabilitate în cadrul Strategiei pentru perioada 2015-2020.¹⁴⁴ Totodată, ECRI rămâne îngrijorată de faptul că evacuarea romilor din locuințele sociale din cauza incapacității de a plăti utilitățile contribuie la creșterea numărului de persoane care locuiesc în așezări informale.¹⁴⁵
84. ECRI recomandă insistent ca autoritățile să ia măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți condițiile de locuit pentru romi prin: i) luarea unor măsuri ferme pentru a asigura condiții de locuit decente și sigure pentru romii care locuiesc în așezări informale, în special pentru cei din zonele de risc, căutând în același timp pentru aceștia soluții de locuit pe termen lung, în strânsă consultare cu comunitățile de romi în cauză; ii) asigurarea faptului că criteriile de eligibilitate și sistemele de evaluare pentru alocarea locuințelor sociale nu sunt discriminatorii.

¹³⁶ Vezi și Desire Foundation, ENHOJUST – pentru o justiție antirasistă de mediu și de locuire, 2022, pg. 47-50.

¹³⁷ Proiectele Pata-Cluj (2014-2017) și Pata 2.0(2020-2024) au fost realizate de Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj cu sprijin financiar din partea EEA and Norway Grants. Vezi și Adorjani J., Antal I., Tonk G., Preparation of Two Participatory Social Housing Interventions in a Marginalised Roma Community in Romania, 2023.

¹³⁸ Legea nr. 350/2001, modificată prin legea nr. 151/2019, și Normele metodologice aferente cuprinse în Ordinul nr. 3494/2020.

¹³⁹ Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Raport privind așezările informale din România, 2022. Conform raportului, au fost întâmpinate dificultăți în colectarea datelor, iar cifrele sunt considerate a fi subestimate.

¹⁴⁰ În acest context, autoritățile au informat ECRI că sunt prevăzute acțiuni în cadrul mai multor programe finanțate de UE, cum ar fi Programul Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027 și Planul Național de Redresare și Reziliență.

¹⁴¹ CRJ, Identificarea criteriilor discriminatorii în alocarea locuințelor sociale, 2021. De exemplu, solicitanții cu un nivel de educație mai scăzut, cu venituri mici sau fără venituri și care sunt necăsătoriți primesc un scor mai mic (sau deloc).

¹⁴² Vezi în acest context, printre altele, CNCD, Deciziile nr. [266/2022](#), [644/2022](#) și [298/2023](#).

¹⁴³ Articolul 21 din HG nr. 1275/2000, modificat în noiembrie 2023.

¹⁴⁴ Banca Mondială (2022), pg. 63-64.

¹⁴⁵ Vezi și J. Adorjani, I. Antal, G. Tonk (2023), pg. 2.

85. În ceea ce privește educația, Strategia pentru perioada 2022-2027 indică existența unor discrepanțe semnificative între copiii romi și elevii aparținând populației majoritare în ceea ce privește frecventarea școlară, performanța școlară, ratele de abandon școlar, precum și un tratament diferențiat în legătură cu calitatea predării și segregarea.
86. Conform rezultatelor raportate în cadrul implementării Strategiei pentru perioada 2015-2020, nivelul preșcolar a înregistrat o ușoară creștere a frecvenței, în timp ce nivelurile primar și gimnazial au prezentat o tendință descendentă semnificativă.¹⁴⁶ Datele din 2021 indică faptul că doar 27% dintre copiii romi au frecventat grădinița (față de 79% din populația generală) și doar 22% dintre romii cu vârste cuprinse între 20 și 24 de ani au absolvit învățământul liceal (față de 83% din populația generală).¹⁴⁷ Pandemia de Covid-19 și introducerea măsurilor de învățământ la distanță au avut, de asemenea, un impact negativ disproporționat asupra accesului copiilor romi la educație din cauza lipsei de acces la internet și/sau la computer.¹⁴⁸
87. În acest context, ECRI observă cu satisfacție că autoritățile au continuat să implementeze o serie de măsuri, cum ar fi furnizarea de vouchere sociale pentru a sprijini frecventarea grădiniței, transportul gratuit, mese calde și rechizite școlare, precum și diverse burse (burse sociale și de merit). Cu toate că ECRI salută alocarea specifică de locuri pentru tinerii romi în învățământul gimnazial și liceal, constată cu regret că aceasta nu este însoțită suficient de măsuri de sprijin, deoarece unii nu își pot permite să își continue studiile din cauza lipsei de resurse financiare.¹⁴⁹
88. De asemenea, ECRI constată că 29 718 copii romi (reprezentând 23,61% din numărul total de copii) sunt beneficiari ai Programului Național pentru Reducerea Abandonului Școlar (2021-2026)¹⁵⁰, pus în aplicare în 1 409 școli gimnaziale. În acest context, ECRI consideră că programele „Școală după școală” și „A doua șansă”¹⁵¹, care vizează oferirea de sprijin suplimentar, printre altele, copiilor aflați în risc de abandon școlar, precum și reintegrarea celor care au abandonat școala, reprezintă o **bună practică**.
89. De asemenea, ECRI reține că în sistemul de învățământ sunt angajați 456 de mediatori școlari pentru a sprijini copiii în educația lor și pentru a menține o legătură directă între școli și comunitățile de romi. În acest context, salută intenția autorităților de a monitoriza și evalua impactul activității acestora.¹⁵²
90. Totodată, delegația ECRI a aflat de la societatea civilă și de la alți participanți în cadrul vizitei sale în România din 2024 că, în pofida recomandărilor sale anterioare¹⁵³, mulți elevi romi ar fi continuat să învețe în medii educaționale

¹⁴⁶ Banca Mondială (2022), pg. 26. Datele au fost raportate de 32 de județe.

¹⁴⁷ EU FRA (2022), pg. 37-38.

¹⁴⁸ Vezi și Human European Consultancy (2020), pg. 8-10.

¹⁴⁹ Strategia pentru perioada 2022-2027, pg. 28; Ministerul Educației, Rapoarte privind starea învățământului preuniversitar din România 2022-2023 (2023) și 2023-2024 (2024): pentru anul școlar 2022/2023, au fost ocupate 2 575 dintr-un total de 6 382 de locuri dedicate în învățământul liceal, iar pentru anul școlar 2023/2024, 3 177 din 6 151. Autoritățile au informat ECRI că programul „Primul student din familie” a fost lansat în 2024 pentru a sprijini participarea tinerilor din grupuri defavorizate la învățământul superior.

¹⁵⁰ Ministerul Educației (2023), pg. 106; Hotărârea guvernului nr. [1309/2021](#). Se ia act de implementarea de către Ministerul Educației a altor proiecte, cum ar fi „Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți” și „Proiectul privind învățământul secundar” (Romania Secondary Education Project), precum și programe precum „Programul Educație și Ocupare”, finanțat de UE.

¹⁵¹ În anul școlar 2022/2023, 10 960 de elevi romi au participat la programul Școală după școală și 1 111 la programul A doua șansă.

¹⁵² Strategie pentru perioada 2022-2027, pp. 28, 53.

¹⁵³ ECRI (2019): § 75; ECRI (2014): §§ 84, 117; ECRI (2005): § 132.

segregate și au primit o educație de calitate inferioară.¹⁵⁴ Conform unui studiu efectuat în 11 județe, 66,4% dintre școlile cu cel puțin 3% elevi romi sunt segregate pe clase, iar 27,5% pe clădiri.¹⁵⁵ În anul școlar 2022/2023, existau 621 de școli în care elevii romi reprezentau cel puțin 15% din total, ceea ce, potrivit autorităților, se datora compoziției etnice a populației din zonele respective și nu a fost o consecință a segregării. Cu toate acestea, ECRI observă că în ultimii ani CNCD a continuat să emită sancțiuni în cazuri de segregare școlară.¹⁵⁶

91. Deși ECRI rămâne îngrijorată, salută o serie de evoluții. În 2023, a fost adoptată o nouă legislație pentru a interzice segregarea școlară la toate nivelurile, inclusiv pe criterii de etnie, pentru a asigura distribuția aleatorie a elevilor în grupele de studiu și pentru a încredința unei Comisii Naționale pentru Desegregare Școlară implementarea unor măsuri pentru prevenirea și eliminarea oricărei forme de segregare în unitățile de învățământ preuniversitar.¹⁵⁷ În plus, în urma adoptării unei metodologii de monitorizare a segregării școlare în 2019¹⁵⁸, autoritățile au desfășurat implementarea acesteia în 43 de instituții de învățământ de toate nivelurile și din întreaga țară.¹⁵⁹ Autoritățile au informat ECRI că principalele dificultăți întâmpinate de școli au fost legate de identificarea și colectarea datelor și informațiilor necesare pentru monitorizarea segregării școlare.¹⁶⁰ În urma vizitei ECRI, a fost elaborată o nouă metodologie pentru a ține cont de aceste constatări și pentru a extinde monitorizarea la toate instituțiile de învățământ.¹⁶¹ ECRI consideră adoptarea acestei metodologii ca fiind o evoluție pozitivă și va monitoriza îndeaproape implementarea acesteia.
92. ECRI recomandă autorităților să elaboreze în continuare și să implementeze un set de măsuri pentru a facilita incluziunea copiilor romi, în special prin: i) sprijinirea înscrierii efective a copiilor romi în învățământul preșcolar, primar și secundar și extinderea măsurilor care vizează reducerea abandonului școlar timpuriu la nivelul primar; ii) alocarea de resurse umane și financiare adecvate pentru implementarea politicilor privind desegregarea școlară a copiilor romi și pentru furnizarea unei educații de calitate copiilor romi în mediul școlar general; iii) implementarea unor măsuri suplimentare de sprijin care vizează atenuarea impactului factorilor socio-economici asupra frecvenței și performanței elevilor romi la școală.
93. În ceea ce privește ocuparea forței de muncă, datele disponibile indică faptul că numai 41% din populația romă aptă de muncă (între 20 și 64 de ani) sunt angajați (în comparație cu 71% din populația generală), în timp ce 59% din tinerii romi (16-24 de ani) nu sunt nici angajați, nici la studii (în comparație cu 15% din populația generală). De asemenea, există un decalaj semnificativ în ceea ce privește angajarea între femeile și bărbații romi (23% față de 59%).¹⁶² În acest sens, ECRI constată cu satisfacție că Strategia pentru perioada 2022-2027 prevede măsuri

¹⁵⁴ În acest context, vezi și Comisia Europeană, *Monitorul Civil al Romilor*, 2019, pg. 23-26 (care descrie, printre altele, formele de segregare școlară).

¹⁵⁵ Ivan C., Bănică C., *Raport privind segregarea școlară în România*, 2022, pg. 32. Vezi și EU FRA (2022), p. 40: 51% dintre copiii cu vârste cuprinse între 6 și 15 ani frecventează școli în care toți sau majoritatea elevilor sunt romi (față de 28% în 2016).

¹⁵⁶ De asemenea, ECRI reține că deciziile CNCD au fost confirmate de instanțele de judecată naționale (de exemplu, Decizia nr. 1015/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție).

¹⁵⁷ Articolele 23 alin. 10, 79-81 din legea nr. 198/2023. Vezi și Ordinele [6831/2023](#) și [6832/2023](#) ale Ministerului Educației.

¹⁵⁸ *Ordinul nr. 5633/2019 al Ministerului Educației* (abrogat în ianuarie 2025).

¹⁵⁹ Conform autorităților, modulul pentru monitorizarea segregării școlare conține 95 de indicatori.

¹⁶⁰ În acest sens, vezi și C. Ivan, C. Bănică (2022), pg. 20-29, care conține constatări similare și evidențiază importanța înregistrării corecte a fenomenului segregării școlare.

¹⁶¹ *Ordinul nr. 7701 din 6 decembrie 2024* al Ministerului Educației privind aprobarea *Metodologiei* pentru monitorizarea, evaluarea, identificarea, prevenirea și combaterea segregării școlare în învățământul preuniversitar. În acest cadru vor fi publicate rapoarte naționale anuale privind desegregarea școlară.

¹⁶² EU FRA (2022), pg. 43-45; Nevo Parudimos, *Roma access to decent and sustainable employment*, 2024 (arată, de asemenea, că romii sunt angajați predominant în locuri de muncă cu calificări slabe și prost plătite, deseori în sectorul informal); *Strategia pentru 2022-2027*, pg. 29.

specifice pentru creșterea capacității de inserție profesională a femeilor și tinerilor romi, în special în zonele rurale. De asemenea, constată cu satisfacție că Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a continuat să implementeze „Programul 145” în comunitățile cu număr mare de romi.¹⁶³ Cu toate acestea, mulți interlocutori din timpul vizitei au indicat că romii continuă să fie discriminați în ceea ce privește accesul la angajare, condițiile de muncă și dezvoltarea profesională.¹⁶⁴ ECRI încurajează autoritățile să-și intensifice eforturile de combatere a discriminării romilor pe piața muncii, atât în sectorul public, cât și în cel privat.

94. În ceea ce privește asistența medicală, delegația ECRI a aflat în timpul vizitei că romii se confruntă adesea cu discriminare în ceea ce privește accesul la servicii de asistență medicală și prestarea acestora, cum ar fi segregarea în spitale, în special a femeilor în maternități.¹⁶⁵ Mulți interlocutori au menționat și cazul unei femei de etnie romă care a născut în afara spitalului, pe trotuar, după ce i s-a refuzat îngrijirea medicală.¹⁶⁶ În acest context, ECRI constată că Ministerul Sănătății a condamnat incidentul și că a fost lansată imediat o anchetă.¹⁶⁷ În plus, ia act cu satisfacție de faptul că Strategia pentru perioada 2022-2027 prevede elaborarea de programe de formare antidiscriminare pentru cadrele medicale. Prin urmare, ECRI încurajează insistent autoritățile să implice organizațiile relevante ale societății civile în conceperea și implementarea unor astfel de programe de formare și să ofere această formare tuturor categoriilor de personal care lucrează în unitățile sanitare, în cadrul programelor de învățământ ale facultăților de medicină și asistență medicală, precum și în contextul formării continue, pentru a combate discriminarea împotriva romilor în sectorul medical. În acest sens, se face trimitere la Recomandarea generală nr. 37 a Comitetului Națiunilor Unite pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (CERD) privind discriminarea rasială în exercitarea dreptului la sănătate.¹⁶⁸
95. Totodată, ECRI apreciază activitatea mediatorilor sanitari și a asistenților medicali comunitari romi, care au jucat un rol important, în special în timpul pandemiei de Covid-19.¹⁶⁹ Autoritățile au informat ECRI cu privire la intenția lor de a crește numărul mediatorilor sanitari la 1 000 până la sfârșitul implementării Strategiei pentru perioada 2022-2027. ECRI are încredere că activitatea mediatorilor sanitari și a asistenților medicali comunitari romi va continua să fie sprijinită și invită autoritățile să ia măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți accesul romilor care trăiesc în așezări informale și zone de risc la servicii de asistență medicală, inclusiv la asistență medicală preventivă.

B. Migranți

96. La 31 decembrie 2023, 202 318 migranți erau prezenți în condiții regulamentare în România (față de 137 619 în 2019). În 2023, 10 157 de persoane și-au exprimat dorința de a solicita protecție internațională (față de 2 593 în 2019), iar 933 de persoane au primit această protecție (față de 563 în 2019). În același an, Ministerul Afacerilor Interne a emis 123 940 de avize pentru angajarea migranților (față de 33 629 în 2019).¹⁷⁰ În ceea ce privește persoanele strămutate ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei începând cu martie 2022, se face trimitere la secțiunea III.C din prezentul raport.

¹⁶³ Prin acest program, au fost angajați 1 399 de romi în 2021, 1 575 în 2022, 1 720 în 2023 și 1 498 în 2024.

¹⁶⁴ Vezi și Nevo Parudimos (2024).

¹⁶⁵ Vezi și Strategia 2022-2027, pg. 19, 30; ERGO Network, [Roma access to adequate healthcare and long-term care](#), 2022.

¹⁶⁶ Vezi și ERRC, [Comunicat de presă](#), 24 august 2023.

¹⁶⁷ Ministerul Sănătății, [Comunicat de presă](#), 31 iulie 2023. Vezi și Libertatea, [Articol de presă](#), 31 iulie 2023.

¹⁶⁸ CERD, [General Recommendation No. 37 on Racial discrimination in the enjoyment of the right to health](#), 23 august 2024, secțiunea III.D.5.

¹⁶⁹ În 2024, 465 de femei rome au fost angajate ca mediatore sanitare în 246 de municipalități. De asemenea, au existat 1 913 asistenți medicali comunitari.

¹⁷⁰ Inspectoratul General pentru Imigrări (2024) și [Analiza activității în 2019](#), 2020.

97. Conform legislației, migranții (inclusiv beneficiarii de protecție internațională și apatrizii) se bucură de aceleași drepturi și libertăți ca și cetățenii români, cum ar fi accesul la educație, piața muncii, locuință, asistență medicală și asistență socială. Sunt oferite, de asemenea, activități de acomodare culturală, consiliere și cursuri de limba română.¹⁷¹ De asemenea, sunt disponibile programe de integrare pentru beneficiarii protecției internaționale.¹⁷² Migranții au, de asemenea, dreptul la reîntregirea familiei¹⁷³ și naturalizare¹⁷⁴.
98. ECRI salută faptul că unul dintre obiectivele Strategiei naționale privind imigrația (2021-2024) a fost consolidarea mecanismului de integrare și incluziune socială a migranților. Totodată, regretă faptul că au fost raportate puține rezultate privind implementarea planurilor de acțiune specifice. Printre provocările identificate de autorități s-au numărat reducerea bugetului Inspectoratului General pentru Imigrări, insuficiența resurselor umane¹⁷⁵ și absența anumitor proiecte finanțate de UE. Mai mult, implementarea politicilor de incluziune pentru migranți ar fi împiedicată de o cooperare interinstituțională insuficientă, așa cum au indicat mulți interlocutori în timpul vizitei. Din păcate, în general, nu există un cadru pentru un dialog structurat privind astfel de politici între toate părțile interesate relevante, inclusiv organizațiile societății civile.¹⁷⁶ În acest context, ECRI salută o inițiativă de consolidare a participării migranților la elaborarea și implementarea politicilor de incluziune a migranților în cadrul proiectului „Migrant Voices Heard”¹⁷⁷ și consideră că aceasta este o **practică promițătoare**.
99. S-a adus în atenția ECRI faptul că multe servicii esențiale pentru beneficiarii protecției internaționale sunt furnizate de organizațiile societății civile prin intermediul Fondului pentru azil, migrație și integrare (AMIF) al UE pentru perioada 2021-2027.¹⁷⁸ Întârzierile în alocarea fondurilor au dus la întreruperi lungi în prestarea serviciilor (din octombrie 2023 până în iunie 2024).¹⁷⁹ În acest sens, ECRI subliniază că, deși utilizarea eficientă a fondurilor UE este un element important al politicilor eficiente de incluziune a migranților, ar trebui prevăzute și alocări bugetare adecvate pentru a evita întreruperile în prestarea serviciilor.
100. ECRI recomandă autorităților să adopte o strategie națională cuprinzătoare sau un plan de acțiune pentru integrarea și incluziunea migranților și să implice organizațiile relevante ale societății civile și alte părți interesate în elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea acesteia, respectiv acestuia. Cooperarea interinstituțională ar trebui consolidată și ar trebui alocate resurse financiare suficiente pentru implementarea acesteia. În elaborarea unui astfel de document, autoritățile se pot inspira din Cadrul model al Consiliului Europei pentru o strategie de integrare interculturală la nivel național.
101. În timpul vizitei a reieșit că migranții nu au primit suficiente informații cu privire la sfera drepturilor lor și la procedurile¹⁸⁰ care li se aplică. De exemplu, ECRI a fost informată că nu există un mecanism clar de îndrumare pentru migranții care nu

¹⁷¹ Articolul 18 din Constituție, articolele 3, 79, 80¹ din OUG 194/2002; articolul 20 din legea nr. 122/2006 privind azilul în România; OG nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor.

¹⁷² În 2023, au participat 1 500 de persoane la astfel de programe. Vezi, însă, ECRI (2019): §§ 83-84, 86.

¹⁷³ Articolul 71 din legea nr. 122/2006 și articolul 46 din OUG nr. 194/2002.

¹⁷⁴ Legea cetățeniei române nr. 21/1991.

¹⁷⁵ De asemenea, în timpul vizitei delegația ECRI a fost informată de numeroși interlocutori că este insuficientă capacitatea funcționarilor publici de a oferi servicii legate de integrare migranților și că aceasta ar trebui îmbunătățită.

¹⁷⁶ Vezi și CDMIR, [Dialog structurat permanent în domeniul imigrației](#), 2023b.

¹⁷⁷ PATRIR, proiectul „Migrant Voices Heard”, 2023. În cadrul acestui proiect a fost înființat [Consiliul Cetățenilor Internaționali Cluj](#).

¹⁷⁸ Vezi și [www.romaniaeacasa.ro](#); AIDA, [Country report: Romania](#), 2023a, pg. 167-169.

¹⁷⁹ Vezi și AIDA (2023a), pg. 189 în ceea ce privește chiriile și/sau cheltuielile de utilități pentru beneficiarii protecției internaționale.

¹⁸⁰ Mai mulți interlocutori din cadrul societății civile au informat delegația ECRI că diverse proceduri ale Inspectoratului General pentru Imigrări au devenit mai dificile din cauza digitalizării și a insuficienței resurselor umane.

sunt beneficiari de protecție internațională și care ar putea avea nevoie de servicii specializate. Deși ECRI ia act cu satisfacție de campaniile de informare online desfășurate de Inspectoratul General pentru Imigrări, aceasta invită autoritățile să-și intensifice eforturile, asigurându-se că informațiile relevante sunt puse la dispoziția migrantilor în limbile relevante și prin diferite canale.

102. Potrivit tuturor interlocutorilor întâlniți în timpul vizitei, cunoașterea insuficientă a limbii române rămâne obstacolul principal în calea beneficiarii de drepturi egale în practică, în special în sectoarele educației și ocupării forței de muncă. Cursuri introductive de limba română continuă să fie oferite copiilor și adulților migranți la nivelurile A1, A2 și B1, timp de minimum 216 ore pe parcursul unui an școlar.¹⁸¹ ECRI salută creșterea numărului de ore de la patru la șase pe săptămână începând cu 2022. Cu toate acestea, consideră că nivelul de competență care se cere atins este încă insuficient pentru a asigura integrarea și incluziunea deplină a migrantilor. De asemenea, potrivit interlocutorilor din societatea civilă cu care delegația ECRI a discutat în timpul vizitei, persistă diverse alte bariere, inclusiv sprijinul insuficient pentru copiii migranți, lipsa unei formări specifice pentru profesorii care predau limba română ca limbă străină și lipsa materialelor educaționale.¹⁸²
103. ECRI recomandă autorităților să ia măsuri suplimentare pentru a le permite copiilor și adulților migranți să atingă un nivel suficient de competență lingvistică în limba română pentru integrarea și incluziunea cu succes în sistemul educațional și pe piața muncii. În special, autoritățile ar trebui: i) să mărească nivelul de competență lingvistică care se cere atins, ținând cont de orientările internaționale; ii) să ofere o formare adecvată pentru profesori și să asigure disponibilitatea materialelor educaționale; iii) să instituie un sistem de monitorizare și evaluare în vederea efectuării oricăror ajustări și adaptări necesare.
104. În domeniul învățământului școlar, în septembrie 2023, 2 820 de copii migranți erau înscriși ca audienți¹⁸³ și 1 266 ca elevi. S-au adus în atenția ECRI dificultățile cu care se confruntă copiii care beneficiază de protecție internațională, cum ar fi lipsa unui mecanism eficient de evaluare a studiilor anterioare din țara de origine în absența documentelor justificative, refuzul școlilor de a-i înscrie în sistemul public și diverse provocări legate de statutul de audient.¹⁸⁴ Prin urmare, ECRI încurajează autoritățile să înființeze un grup de lucru dedicat, însărcinat cu furnizarea de îndrumări privind modalitățile de acțiune în aceste domenii, în strânsă consultare cu profesioniștii din domeniul educației și participanții relevanți din partea societății civile.
105. În ceea ce privește ocuparea forței de muncă, ECRI constată creșterea substanțială a numărului de lucrători migranți din țară și își exprimă îngrijorarea cu privire la informațiile care fac referire la practici discriminatorii și la exploatarea prin muncă.¹⁸⁵ Prin urmare, ECRI invită autoritățile să se asigure că serviciile de inspecție a muncii acordă o atenție sporită acestor cazuri și să ia măsuri menite să faciliteze accesul victimelor la justiție.
106. De asemenea, în timpul vizitei a reieșit că dificultățile legate de obținerea recunoașterii calificărilor și diplomelor străine reprezintă un obstacol în calea

¹⁸¹ Ordinele [6127/2022](#) (cu privire la copii) și [6129/2022](#) (cu privire la adulți) ale Ministerului Educației. Beneficiarii protecției internaționale pot participa gratuit la aceste cursuri, în timp ce ceilalți migranți (cu excepția minorilor) trebuie să plătească pentru acestea. Pentru adulți, cursurile pot fi organizate fie de inspectoratele școlare, fie de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. În septembrie 2023, 714 copii migranți au absolvit cursul introductiv de limba română.

¹⁸² Vezi și CDMiR, [Dreptul la educație al minorilor străini](#), 2023c.

¹⁸³ La sosirea lor, copiii sunt înscriși la școală ca audienți pe durata perioadei în care participă la cursul de limba română.

¹⁸⁴ Vezi și CDMiR (2023c); Terre des Hommes, [Access to education for migrant children and youth](#), 2020, pp. 6-7 (de exemplu, audienții nu au acces la materialele educaționale gratuite și nu sunt asistați de educatori de suport).

¹⁸⁵ Vezi și CDMiR, [Monitorizarea situației lucrătorilor din țări terțe](#), 2023d; Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, [An exploratory study on labour immigration in Romania](#), 2024, pg. 26-27, 54, 56.

accesului la angajare și formare profesională pentru beneficiarii de protecție internațională care nu pot prezenta documentație completă. În acest context, ECRI constată cu satisfacție că în 2022 autoritățile s-au alăturat proiectului Consiliului Europei denumit „Pașaport european al calificărilor refugiaților”.¹⁸⁶

C. Persoane strămutate ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei

107. Între 24 februarie 2022 și 31 octombrie 2024, un total de 10 434 330 de persoane strămutate ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei au intrat în România, dintre care 4 505 au solicitat azil, 191 au primit o formă de protecție internațională, iar 176 575 au primit protecție temporară. Din numărul total de beneficiari ai protecției temporare, 28,61% sunt copii.¹⁸⁷ Potrivit autorităților, aproximativ 80 000 de persoane strămutate se aflau în țară la momentul vizitei ECRI din mai 2024.
108. ECRI laudă solidaritatea manifestată de România față de persoanele strămutate din Ucraina ca urmare a războiului și salută răspunsul autorităților la diferite niveluri, susținute de comunitățile gazdă, organizațiile societății civile naționale și internaționale, sectorul privat și organizațiile internaționale în acordarea de protecție și sprijin pentru acestea.
109. Răspunsul României la aflulul masiv de persoane strămutate s-a desfășurat în două faze: o fază inițială de urgență pentru a satisface nevoile imediate¹⁸⁸ și o fază ulterioară de integrare dedicată măsurilor pe termen mediu și lung. În acest context, ECRI salută adoptarea, în iunie 2022, a Planului național de măsuri cu privire la protecția și incluziunea persoanelor strămutate din Ucraina, beneficiare de protecție temporară în România.¹⁸⁹ Au fost înființate o serie de ghișee unice, linii telefonice de asistență și site-uri web pentru a facilita accesul la informații complete privind drepturile și serviciile în toate domeniile relevante, cum ar fi „dopomoha.ro”¹⁹⁰, pe care ECRI le consideră a fi o **bună practică**.
110. În ceea ce privește locuințele și asistența materială, în mai 2023, România a trecut de la rambursarea costurilor pentru gazde la asistență financiară directă către beneficiarii protecției temporare, cu condiționarea plăților de angajare și/sau de înscrierea în sistemul de învățământ.¹⁹¹ ECRI a fost informată că din cauza întârzierilor în distribuirea fondurilor în cadrul noului program, cazarea a devenit una dintre principalele provocări.¹⁹² În ceea ce privește educația, printre diversele măsuri de sprijin implementate, ECRI constată cu satisfacție înființarea Centrelor Educaționale, care au oferit copiilor acces la diverse activități educaționale și au oferit un mediu de învățare structurat pentru copiii care participă la școala ucraineană online.¹⁹³
111. În pofida cadrului juridic favorabil pentru accesul pe piața muncii pe care ECRI îl salută, conform relatărilor, în practică rămân mai multe provocări, cum ar fi bariera

¹⁸⁶ Vezi [Pașaportul european al calificărilor pentru refugiați](#).

¹⁸⁷ Guvernul României, [Raport privind integrarea refugiaților ucraineni în România](#), octombrie 2024. Vezi și [datele UNHCR](#).

¹⁸⁸ Vezi OUG nr. [15/2022](#), cu modificările ulterioare (în special prin OUG nr. [20/2022](#)); HG nr. [367/2022](#) privind stabilirea unor condiții de asigurare a protecției temporare, cu modificările ulterioare.

¹⁸⁹ Vezi OUG nr. [100/2022](#). Acoperă o perioadă de trei ani și include măsuri în domeniul educației, ocupării forței de muncă, sănătății și locuințelor. Vezi și Guvernul României, [Răspunsul României la criza refugiaților ucraineni](#), 2023.

¹⁹⁰ Vezi www.dopomoha.ro, disponibil în limba română, ucraineană, engleză și rusă. Vezi și www.protectieucraina.gov.ro; AIDA, [Temporary protection Romania](#), 2023b, pg. 9-10;

¹⁹¹ HG nr. [315/2022](#) și HG nr. [336/2022](#) au înființat cadrul pentru așa-numitul „Program 50/20”, considerat generos de mulți dintre interlocutorii ECRI. Vezi și HG nr. [368/2023](#) și OUG nr. [96/2024](#).

¹⁹² Vezi și UNHCR, [Update – Romania](#), 2024a, p. 4; CDMIR, [Programul de sprijin pentru cazarea refugiaților din Ucraina](#), 2024, pg. 11.

¹⁹³ Vezi, printre altele, Ministerul Educației, [Alături de Ucraina](#). Până în octombrie 2024, 1 861 de copii erau înscriși în sistemul de învățământ ca audienți și 1 461 ca elevi. În septembrie 2024, existau 59 de Centre Educaționale înregistrate oficial, având un număr de 9 535 de copii participanți. Pentru detalii privind alte provocări, vezi, printre altele, UNHCR (2024a), pg. 7.

lingvistică și opțiunile insuficiente pentru îngrijirea copiilor.¹⁹⁴ În ceea ce privește asistența medicală, tuturor persoanelor strămutate li s-a acordat acces gratuit la sistemul public¹⁹⁵, ceea ce ECRI consideră a fi o **bună practică**. O altă evoluție binevenită a fost aceea că, în 2024, beneficiarilor de protecție temporară li s-a acordat, de asemenea, acces la prestații sociale în aceleași condiții ca și cetățenilor români (OUG nr. 96/2024).

112. În final, ECRI este îngrijorată de faptul că romii ucraineni strămutați s-au confruntat deseori cu discriminare și prejudecăți în diferite etape ale eforturilor lor de a obține protecție și sprijin.¹⁹⁶ Prin urmare, invită autoritățile să se asigure că toate persoanele strămutate din Ucraina în urma războiului de agresiune al Rusiei beneficiază de același nivel de protecție și sprijin, indiferent de originea lor națională sau etnică sau de alte caracteristici sau statut personal.¹⁹⁷

IV. **TEMATICI SPECIFICE ROMÂNIEI**

A. Date privind egalitatea

113. În timpul vizitei sale în România, delegația ECRI a fost informată de toți interlocutorii săi că o dificultate majoră în evaluarea amplitudinii discriminării pe motive relevante pentru ECRI și a impactului măsurilor antidiscriminare este lipsa sau insuficiența unor date oficiale relevante și disponibile.¹⁹⁸ În acest context, ECRI constată cu satisfacție că au fost colectate unele date privind egalitatea în cadrul recensământului din 2021.¹⁹⁹ De asemenea, o altă provocare adusă în atenția delegației ECRI de către mai mulți interlocutori oficiali a fost lipsa de coordonare dintre serviciile și instituțiile relevante în cazul în care sunt disponibile date privind egalitatea.

114. ECRI consideră că lipsa datelor fiabile privind egalitatea împiedică autoritățile să obțină o imagine de ansamblu asupra situației grupurilor de care este preocupată ECRI, ceea ce face dificilă elaborarea unor măsuri de politici specifice pentru prevenirea și combaterea discriminării și evaluarea impactului acestor măsuri.²⁰⁰ Prin urmare, invită autoritățile să-și intensifice eforturile pentru a colecta date complete și fiabile privind egalitatea, defalcate corespunzător (inclusiv defalcate pe gen), într-un mod coordonat, și să pună aceste date la dispoziția publicului, respectând în același timp principiile consimțământului informat, autoidentificării voluntare și confidențialității. Datele colectate ar trebui utilizate exclusiv pentru promovarea egalității și pentru evaluarea eficacității măsurilor antidiscriminare.

B. Rasismul în cadrul autorităților de aplicare a legii

115. ECRI regretă faptul că, în pofida recomandărilor sale anterioare²⁰¹, s-au înregistrat puține progrese în prevenirea sau combaterea eficientă a abaterilor forțelor de ordine care afectează în special romii. Au fost raportate în continuare cazuri de profilare rasială și utilizare excesivă a forței, inclusiv a forței letale, așa cum au indicat mulți interlocutori ai societății civile întâlniți în timpul vizitei.²⁰² Pandemia de

¹⁹⁴ Vezi, printre altele, UNHCR, [Protection brief](#), 2024b, pg. 5. În octombrie 2024, au fost angajate formal 6 255 de persoane strămutate.

¹⁹⁵ Articolul 1 din OUG nr. 15/2022. În practică, persistă unele obstacole, cum ar fi disponibilitatea sau lipsa medicilor de familie.

¹⁹⁶ Vezi, printre altele, ERRC, [Temporary protection: the ongoing struggle of Romani refugees from Ukraine](#), 2024, pg. 48-57; Aresel, [Equal aid, unequal outcomes: Ukrainian Roma Refugees in Romania](#), 2023; Oxfam, [Further into the margins](#), 2023.

¹⁹⁷ Vezi și [Declarația](#) privind consecințele agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei, adoptată de ECRI, 2022.

¹⁹⁸ Vezi, printre altele, și Punctul Național de Contact pentru Romi, [Raport](#) privind implementarea Strategiei pentru perioada 2022-2027, 2023, pg. 45.

¹⁹⁹ Vezi, în această privință, ACFC (2023), pg. 10.

²⁰⁰ Vezi, printre altele, Banca Mondială (2022), pg. 8, 12.

²⁰¹ ECRI (1998): § 20; ECRI (2001): § 47; ECRI (2005): §§ 106-108; ECRI (2014): § 189; ECRI (2019): § 60.

²⁰² Vezi, printre altele, ERRC: [Comunicat de presă](#), 17 august 2023; [Comunicat de presă](#), 21 iunie 2022; [Comunicat de presă](#), 14 octombrie 2020.

Covid-19 a declanșat o creștere alarmantă a unor astfel de cazuri.²⁰³ În special, s-a adus în atenția ECRI o operațiune a poliției, desfășurată în primăvara anului 2020 în Bolintin-Vale, în timpul căreia forțele de ordine ar fi aplicat lovituri cu bastoanele și au folosit un limbaj rasist împotriva unui grup de romi pentru presupuse încălcări ale măsurilor de protecție împotriva Covid-19.²⁰⁴

116. În acest context, ECRI reamintește constatările CEDO, conform cărora au existat dovezi care arată că „comunitățile de romi se confruntă adesea cu rasismul instituționalizat” și „sunt expuse la utilizarea excesivă a forței de către autoritățile de aplicare a legii”.²⁰⁵ Prin urmare, este esențial să se creeze în cadrul autorităților de aplicare a legii o cultură în care să se considere că abuzurile rasiste nu își au locul, iar rasismul să fie prevenit și combătut în mod activ în orice circumstanțe.²⁰⁶
117. În mod regretabil, executarea hotărârilor CEDO în grupul de cauze *Soare și alții c. România* și *Lingurar c. România*, referitoare, printre altele, la neefectuarea unor anchete și proceduri judiciare eficiente în legătură cu incidentele violente săvârșite împotriva romilor de către forțele de ordine, inclusiv cu privire la potențiale motive rasiste, este încă în curs la Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei.²⁰⁷ Potrivit interlocutorilor din societatea civilă cu care s-au purtat discuții în timpul vizitei, astfel de anchete continuă să fie inadecvate, prejudecățile rasiale nu sunt investigate în mod corespunzător, iar eficacitatea controlului judiciar al acestor anchete continuă să ridice semne de întrebare, și doar în puține cazuri duc la sancțiuni adecvate, ceea ce poate favoriza o cultură a impunității în rândul forțelor de ordine.²⁰⁸
118. ECRI notează că anchetele privind acuzațiile de rele tratamente aplicate de către forțele de ordine sunt efectuate de procurori specializați și sunt supuse unor proceduri de monitorizare și raportare de Parchetul General pentru a asigura eficiența acestora.²⁰⁹ În acest sens, ECRI face trimitere la constatările, comentariile și recomandările formulate de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT) în legătură cu eficiența unor astfel de anchete.²¹⁰ Susține recomandarea de a spori independența, rigurozitatea și promptitudinea anchetelor prin asigurarea faptului că procurorii pot apela la proprii anchetatori. În opinia ECRI, acești anchetatori și procurori specializați ar trebui, de asemenea, să primească îndrumări și să fie instruiți în demascarea prejudecăților rasiale atunci când investighează sau urmăresc penal relele tratamente și alte abuzuri săvârșite de forțele de ordine, precum și în identificarea oricăror modele de comportament sau atitudine rasistă în cadrul autorităților de aplicare a legii.²¹¹
119. ECRI subliniază, de asemenea, importanța unei instruiți adecvate a poliției, menită să prevină rasismul și alte forme de abuz polițienesc. Deși salută parteneriatul

²⁰³ Vezi, printre altele, ERRC: [Roma rights in the time of Covid](#), 2020, pg. 35-39, [Brutal and bigoted: Policing Roma in the EU](#), 2022, pg. 62-63.

²⁰⁴ O înregistrare video este disponibilă [aici](#).

²⁰⁵ *Lingurar c. România*, nr. 48474/14, 2019, § 80. Potrivit Curții, raidul poliției asupra unei comunități de romi a echivalat cu profilarea etnică discriminatorie.

²⁰⁶ Vezi și [Declarația](#) privind abuzurile rasiste din partea organelor de poliție, inclusiv profilarea rasială și rasismul sistemic, adoptată de ECRI, 2020. În acest context, ECRI notează, de asemenea, că Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a solicitat autorităților să întreprindă fără întârziere o analiză obiectivă și imparțială a activităților și operațiunilor autorităților de aplicare a legii.

²⁰⁷ Consiliul Europei, Departamentul pentru executarea hotărârilor judecătorești, supravegherea unui grup de cazuri [Soare și alții c. România](#) și [Lingurar c. România](#) se urmărește în cadrul unei proceduri extinse.

²⁰⁸ Vezi și Comitetul ONU împotriva torturii, [Observații finale](#), 2023, § 15; ERRC, [Comunicat de presă](#), 1 martie 2023. Totodată, ECRI a fost informată că la nivelul Parchetului General a fost efectuată o revizuire a dosarelor referitoare la abuzurile poliției din 2023 și că din dosarele care au format obiectul revizuirii nu a reieșit nicio practică de profilare rasială.

²⁰⁹ Consiliul Europei, Departamentul pentru executarea hotărârilor judecătorești, *Lingurar c. România*, Note, 2021.

²¹⁰ CPT, [Raport](#) către Guvernul României, 2022, pg. 17-19. Vezi și CEDO, *Pârvu c. România*, nr. 13326/18, 2022, § 112.

²¹¹ Vezi și Consiliul Europei, Departamentul pentru executarea hotărârilor judecătorești, *Lingurar c. România*, Note, 2021.

interinstituțional dintre Agenția Națională pentru Romi și Ministerul Afacerilor Interne în scopul organizării unei serii de cursuri de formare opționale, ECRI consideră că sunt necesare eforturi susținute pentru a eradica orice formă de rasism în cadrul autorităților de aplicare a legii.

120. ECRI recomandă autorităților să ia măsuri ferme pentru a combate rasismul în cadrul autorităților de aplicare a legii, în special prin: i) introducerea unei politici clare de toleranță zero față de abuzurile rasiste din partea organelor de poliție, inclusiv abuzurile rasiste verbale, profilarea rasială și acțiuni discriminatorii ale organelor de poliție care implică utilizarea forței; ii) elaborarea de sesiuni de formare adecvate, specifice și obligatorii pentru forțele de ordine, atât în timpul formării inițiale, cât și în cadrul dezvoltării profesionale continue, privind prevenirea și combaterea rasismului, în special a prejudecăților și stereotipurilor împotriva romilor; iii) asigurarea unei responsabilități mai mari a poliției prin elaborarea unor proceduri de raportare interne adecvate, inclusiv prin adoptarea unor măsuri de protecție pentru avertizorii în interes public și prin asigurarea faptului că toate cazurile în care sunt implicate acuzații de abuz rasist din partea organelor de poliție sunt supuse unor anchete eficiente.

RECOMANDĂRI CARE FAC OBIECTUL UNUI PROCES DE MONITORIZARE INTERMEDIARĂ

Cele două recomandări specifice pentru care ECRI solicită o implementare prioritară din partea autorităților române sunt următoarele:

- (§ 22) ECRI recomandă ca autoritățile să stabilească un sistem național de monitorizare a incidentelor rasiste și anti-LGBTI din școli și să colecteze date defalcate pe gen cu privire la astfel de incidente, inclusiv cu privire la motivele comportamentului de intimidare (bullying).
- (§ 34) ECRI recomandă ca autoritățile să elaboreze un cadru juridic relevant prin reglementarea explicită a condițiilor și procedurii privitoare la recunoașterea juridică a genului și să stabilească orientări clare privind furnizarea de servicii medicale destinate afirmării de gen, în conformitate cu Recomandarea de politică generală nr. 17 a ECRI privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI și alte standarde relevante ale Consiliului Europei.

ECRI va efectua un proces de monitorizare intermediară a acestor două recomandări în termen de cel mult doi ani de la publicarea acestui raport.

LISTA RECOMANDĂRILOR

Poziția recomandărilor în textul raportului este arătată în paranteză.

1. (§ 7) ECRI recomandă cu insistență ca autoritățile să ia măsuri suplimentare pentru consolidarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pentru: i) a-i permite ca competențele, independența și eficiența acestuia să fie în concordanță deplină cu Recomandarea de politică generală nr. 2 a ECRI privind organele de promovare a egalității pentru combaterea rasismului și intoleranței la nivel național; ii) a asigura că acesta primește resursele financiare și umane necesare pentru îndeplinirea eficientă a mandatului său.
2. (§ 18) ECRI recomandă autorităților să consolideze educația privind drepturile omului în școli, în special prin asigurarea faptului că: i) educația privind drepturile omului include prevenirea rasismului și a intoleranței și, în special, istoria romilor la toate nivelurile de învățământ, precum și conștientizarea, adecvată vârstei, cu privire la aspectele legate de orientarea sexuală, identitatea de gen și caracteristicile sexuale în mediul școlar; ii) orice referințe care întăresc prejudecățile, stereotipizarea sau orice alt conținut discriminatoriu sunt eliminate din manualele școlare; iii) este furnizată o formare obligatorie inițială și continuă a cadrelor didactice cu privire la drepturile omului, respectul pentru diversitate și răspunsurile la prejudecăți și discriminare.
3. (§ 22) ECRI recomandă, în mod prioritar, ca autoritățile să stabilească un sistem național de monitorizare a incidentelor rasiste și anti-LGBTI din școli și să colecteze date defalcate pe gen cu privire la astfel de incidente, inclusiv cu privire la motivele comportamentului de intimidare (bullying).
4. (§ 28) ECRI recomandă insistent ca autoritățile să adopte, să pună în aplicare și să monitorizeze îndeaproape aplicarea unei strategii naționale și/sau a unui plan de acțiune care vizează obținerea egalității și combaterea intoleranței și discriminării bazate pe orientare sexuală, identitate de gen și caracteristici sexuale, în strânsă consultare cu organizațiile relevante ale societății civile, în lumina Recomandării sale de politică generală nr. 17 privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI. Dacă este necesar, trebuie solicitat sprijinul Consiliului Europei.
5. (§ 30) ECRI recomandă autorităților să acționeze prompt în direcția adoptării unui cadru juridic care să ofere cuplurilor de același sex posibilitatea recunoașterii și protejării juridice a relației lor, cu scopul de a gestiona problemele practice legate de realitatea socială în care trăiesc, în conformitate cu Recomandarea de politică generală nr. 17 a ECRI privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI și cu alte standarde relevante ale Consiliului Europei.
6. (§ 34) ECRI recomandă, în mod prioritar, ca autoritățile să elaboreze un cadru juridic relevant prin reglementarea explicită a condițiilor și procedurii privitoare la recunoașterea juridică a genului și să stabilească orientări clare privind furnizarea de servicii medicale destinate afirmării de gen, în conformitate cu Recomandarea de politică generală nr. 17 a ECRI privind prevenirea și combaterea intoleranței și discriminării împotriva persoanelor LGBTI și alte standarde relevante ale Consiliului Europei.
7. (§ 53) ECRI recomandă ca personalitățile publice, cum ar fi funcționarii publici de înalt nivel, politicienii și liderii religioși, economici și comunitari, să fie încurajate insistent să adopte o poziție promptă, fermă și publică împotriva exprimării discursurilor de ură rasiste și LGBTI-fobe și să reacționeze la orice astfel de exprimare cu mesaje puternice de combatere a discursului de ură și cu discursuri alternative, și să promoveze înțelegerea între comunități, inclusiv prin exprimarea solidarității cu cei vizați de discursul de incitare la ură. Organismele alese și partidele politice ar trebui să adopte coduri de conduită adecvate care să interzică utilizarea discursului de incitare la ură, să solicite membrilor și susținătorilor

acestora să se abțină de la implicarea în acesta, susținerea sau diseminarea acestuia și să prevadă sancțiuni. În acest sens, ECRI face trimitere la Recomandarea sa de politică generală nr. 15 privind combaterea discursului de incitare la ură, Recomandarea CM/REC (2022)¹⁶ a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind combaterea discursului de incitare la ură, precum și la Carta partidelor politice europene pentru o societate nerasistă și incluzivă, aprobată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei prin Rezoluția sa 2443 (2022).

8. (§ 58) ECRI recomandă autorităților să se asigure că cadrul juridic prevede restricționarea sau dezactivarea accesului la discursul de ură postat de terți în secțiunile de comentarii sau în spațiile de colaborare ale platformelor media care operează online și că supune astfel de restricții, în cele din urmă, unui control judiciar independent. În acest sens, ECRI face trimitere la Recomandarea CM/REC (2022)¹⁶ a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind combaterea discursului de incitare la ură.
9. (§ 71) ECRI recomandă autorităților să depună eforturi suplimentare pentru a se asigura că toate infracțiunile de ură sunt investigate și urmărite penal în mod eficient, ținând cont de orice elemente posibile de ură încă de la începerea anchetelor și în orice proceduri penale ulterioare.
10. (§ 77) ECRI recomandă autorităților să asigure implementarea eficientă a Strategiei pentru incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome (2022-2027) prin: i) adoptarea unor indicatori concreți de referință și de succes pentru implementarea fiecărei măsuri și alocarea de resurse bugetare adecvate pentru o implementare corectă; ii) consolidarea intervențiilor locale prin acordarea unui sprijin adecvat autorităților locale; iii) comandarea unei evaluări cuprinzătoare și independente a fazei de implementare. Dacă este necesar, Strategia ar trebui revizuită.
11. (§ 84) ECRI recomandă insistent ca autoritățile să ia măsuri suplimentare pentru a îmbunătăți condițiile de locuit pentru romi prin: i) luarea unor măsuri ferme pentru a asigura condiții de locuit decente și sigure pentru romii care locuiesc în așezări informale, în special pentru cei din zonele de risc, căutând în același timp pentru aceștia soluții de locuit pe termen lung, în strânsă consultare cu comunitățile de romi în cauză; ii) asigurarea faptului că criteriile de eligibilitate și sistemele de evaluare pentru alocarea locuințelor sociale nu sunt discriminatorii.
12. (§ 92) ECRI recomandă autorităților să elaboreze în continuare și să implementeze un set de măsuri pentru a facilita incluziunea copiilor romi, în special prin: i) sprijinirea înscrierii efective a copiilor romi în învățământul preșcolar, primar și secundar și extinderea măsurilor care vizează reducerea abandonului școlar timpuriu la nivelul primar; ii) alocarea de resurse umane și financiare adecvate pentru implementarea politicilor privind desegregarea școlară a copiilor romi și pentru furnizarea unei educații de calitate copiilor romi în mediul școlar general; iii) implementarea unor măsuri suplimentare de sprijin care vizează atenuarea impactului factorilor socio-economici asupra frecvenței și performanței elevilor romi la școală.
13. (§ 100) ECRI recomandă autorităților să adopte o strategie națională cuprinzătoare sau un plan de acțiune pentru integrarea și incluziunea migranților și să implice organizațiile relevante ale societății civile și alte părți interesate în elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea acesteia, respectiv acestuia. Cooperarea interinstituțională ar trebui consolidată și ar trebui alocate resurse financiare suficiente pentru implementarea acesteia. În elaborarea unui astfel de document, autoritățile se pot inspira din Cadrul model al Consiliului Europei pentru o strategie de integrare interculturală la nivel național.
14. (§ 103) ECRI recomandă autorităților să ia măsuri suplimentare pentru a le permite copiilor și adulților migranți să atingă un nivel suficient de competență lingvistică în

limba română pentru integrarea și incluziunea cu succes în sistemul educațional și pe piața muncii. În special, autoritățile ar trebui: i) să mărească nivelul de competență lingvistică care se cere atins, ținând cont de orientările internaționale; ii) să ofere o formare adecvată pentru profesori și să asigure disponibilitatea materialelor educaționale; iii) să instituie un sistem de monitorizare și evaluare în vederea efectuării oricăror ajustări și adaptări necesare.

15. (§ 120) ECRI recomandă autorităților să ia măsuri ferme pentru a combate rasismul în cadrul autorităților de aplicare a legii, în special prin: i) introducerea unei politici clare de toleranță zero față de abuzurile rasiste din partea organelor de poliție, inclusiv abuzurile rasiste verbale, profilarea rasială și acțiuni discriminatorii ale organelor de poliție care implică utilizarea forței; ii) elaborarea de sesiuni de formare adecvate, specifice și obligatorii pentru forțele de ordine, atât în timpul formării inițiale, cât și în cadrul dezvoltării profesionale continue, privind prevenirea și combaterea rasismului, în special a prejudecăților și stereotipurilor împotriva romilor; iii) asigurarea unei responsabilități mai mari a poliției prin elaborarea unor proceduri de raportare interne adecvate, inclusiv prin adoptarea unor măsuri de protecție pentru avertizorii în interes public și prin asigurarea faptului că toate cazurile în care sunt implicate acuzații de abuz rasist din partea organelor de poliție sunt supuse unor anchete eficiente.

BIBLIOGRAFIE

Această bibliografie cuprinde principalele surse publicate, folosite în timpul examinării situației din România. Ea nu trebuie considerată o listă completă a tuturor surselor de informații disponibile pentru ECRI în cursul pregătirii raportului.

European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)

1. ECRI (2022a), Conclusions on the implementation of the recommendations in respect of Romania subject to interim follow-up, CRI(2022)04.
2. ECRI (2019), Fifth report on Romania, CRI(2019)20.
3. ECRI (2017), Conclusions on the implementation of the recommendations in respect of Romania subject to interim follow-up, CRI(2017)23.
4. ECRI (2014), Fourth report on Romania, CRI(2014)19.
5. ECRI (2006), Third report on Romania, CRI(2006)3.
6. ECRI (2002), Second report on Romania, CRI(2002)5.
7. ECRI (99), Report on Romania, CRI(99)9.
8. ECRI (1996), [General Policy Recommendation No. 1](#): Combating racism, xenophobia, antisemitism and intolerance, CRI(96)43.
9. ECRI (2018), [General Policy Recommendation No. 2 \(revised\)](#): Equality bodies to combat racism and intolerance at national level, CRI(2018)06.
10. ECRI (1998a), [General Policy Recommendation No. 3](#): Combating racism and intolerance against Roma/Gypsies, CRI(98)29.
11. ECRI (1998b), [General Policy Recommendation No. 4](#): National surveys on the experience and perception of discrimination and racism from the point of view of potential victims, CRI(98)30.
12. ECRI (2022b), [General Policy Recommendation No. 5 \(revised\)](#): Preventing and combating anti-Muslim racism and discrimination, CRI(2022)6.
13. ECRI (2001), [General Policy Recommendation No. 6](#): Combating the dissemination of racist, xenophobic and antisemitic material via the Internet, CRI(2001)1.
14. ECRI (2003), [General Policy Recommendation No. 7](#): National legislation to combat racism and racial discrimination, CRI(2003)8rev, as amended in 2017.
15. ECRI (2004a), [General Policy Recommendation No. 8](#): Combating racism while fighting terrorism, CRI(2004)26.
16. ECRI (2021), [General Policy Recommendation No. 9 \(revised\)](#): Preventing and combating antisemitism, CRI(2021)28.
17. ECRI (2007a), [General Policy Recommendation No.10](#): Combating racism and racial discrimination in and through school education, CRI(2007)6.
18. ECRI (2007b), [General Policy Recommendation No.11](#): Combating racism and racial discrimination in policing, CRI(2007)39.
19. ECRI (2009a), [General Policy Recommendation No. 12](#): Combating racism and racial discrimination in the field of sport, CRI(2009)5.
20. ECRI (2011), [General Policy Recommendation No.13](#): Combating antigypsyism and discrimination against Roma, CRI(2011)37rev, as amended in 2020.
21. ECRI (2012a), [General Policy Recommendation No. 14](#): Combating racism and racial discrimination in employment, 2012, CRI(2012)48.
22. ECRI (2016a), [General Policy Recommendation No. 15](#): Combating Hate Speech, CRI(2016)15.
23. ECRI (2016b), [General Policy Recommendation No. 16](#): Safeguarding irregularly present migrants from discrimination, CRI(2016)16.
24. ECRI (2023a), [General Policy Recommendation No. 17](#): Preventing and combating intolerance and discrimination against LGBTI persons, CRI(2023)24.
25. ECRI (2020), Statement on racist police abuse, including racial profiling, and systemic racism.
26. ECRI (2022c), Statement on the consequences of the aggression of the Russian Federation against Ukraine.
27. ECRI (2023b), Statement on the rise of antisemitism in Europe as a result of the current conflict in the Middle East.
28. ECRI (2024), ECRI Glossary.

Other sources (listed in alphabetical order)

29. Accept Association et al. (2023), [Joint Stakeholder Report](#) on LGBTI rights and Sexual and Reproductive Health and Rights in Romania.
30. Actedo.org (2020, May 12), [Open letter](#) of civil society organisations (*Scrisoare deschisă. Minoritatea romă: țap ispășitor în vremea pandemiei*).
31. Active Watch (2021), [Romania - Covid-19 crisis and hate speech](#).
32. Adorjani, I. Antal, G. Tonk (2023), [Preparation of Two Participatory Social Housing Interventions in a Marginalised Roma Community in Romania](#).
33. Anti-Discrimination Coalition of Romania (2021, November), [Communication](#) in the case M.C. and A.C. v. Romania.
34. Aresel (2023), [Equal aid, unequal outcomes: Ukrainian Roma Refugees in Romania](#).
35. Asylum Information Data Base (AIDA) (2023a), [Country report: Romania](#).
36. AIDA (2023b), [Temporary protection Romania](#).
37. Balkan Insight (2019, June 7), [Hungary, Romania Trade Words Over Transylvanian Cemetery Dispute](#).
38. Balkan Insight (2020, April 29), [Romanian Opposition 'Giving Transylvania to Hungarians', President Claims](#).
39. Bálványos Institute et al. (2023), [Joint Submission to the UPR](#).
40. Bálványos Institute et al. (2021), [Anti-Hungarian attitudes in Romania](#).
41. BBC (2020, March 8), [Romania racism row: Bakers from Sri Lanka feel the heat](#).
42. Broken Chalk (2024), [World Education Report 2023](#).
43. Centre for Independent Journalism (2021), [Illiberal discourse in Romania in the exceptional year 2020](#).
44. Centre for Legal Resources (CLR) (2020), [Non-discrimination in education](#).
45. CLR (2021), [Identification of discriminatory criteria in the allocation of social housing](#).
46. CLR (2021), [Proposals for intervention](#).
47. CLR (2022), [Information materials on combating hate speech](#).
48. CLR (2023), [The \(non-\) discriminatory perspective of the "Critical Thinking and Children's Rights" textbooks](#).
49. Coalition for Migrant and Refugee Rights (CMRR) (2023a), [Public discourse on Ukrainian refugees and its influence on public opinion in Romania](#).
50. CMRR (2023b), [Permanent structured dialogue on immigration](#).
51. CMRR (2023c), [The right to education of foreign minors](#).
52. CMRR (2023d), [Monitoring the situation of third-country workers](#).
53. CMRR (2024), [Ukrainian refugee housing support program](#).
54. Council of Europe, [European Qualifications Passport for Refugees](#).
55. Council of Europe (2024), [Guidance Document for Vocational Education and Training](#).
56. Council of Europe (2023), [Portrayal of Roma in TV broadcasting](#).
57. Council of Europe (2020), [Representation of Roma in European Curricula and Textbooks](#).
58. Council of Europe, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC) (2023), [Fifth Opinion on Romania](#).
59. Council of Europe, Commissioner for Human Rights (2024), [Human rights and gender identity and expression](#).
60. Council of Europe, Committee of Ministers (2010), Recommendation [CM/Rec\(2010\)5 on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity](#).
61. Council of Europe, Committee of Ministers (2022), [Recommendation CM/Rec\(2022\)16](#) on combating hate speech.
62. Council of Europe, Committee of Ministers (2024, May 7), [Recommendation CM/Rec\(2024\)4](#) on combating hate crime.
63. Council of Europe, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) (2022, April 14), [Report](#) to the Romanian Government.
64. Council of Europe, Parliamentary Assembly, [Resolution 2048 \(2015\)](#): Discrimination against transgender people in Europe.

65. Council of Europe, Parliamentary Assembly, [Resolution 2191 \(2017\)](#): Promoting the human rights of and eliminating discrimination against intersex people.
66. Council of Europe, Steering Committee on Anti-Discrimination, Diversity and Inclusion (CDADI) (2023), [Study on preventing and combating hate speech in times of crisis](#).
67. David, C. (2021), [Teaching of Roma History is distorted and racist](#).
68. Department for Interethnic Relations (2021), [#UnitedAgainstHate](#).
69. Department for Interethnic Relations (2020), [Monitoring](#) of the coverage of written media and attitudes of exclusion, intolerance and extremism toward national minorities in the context of the Covid-19.
70. Department for Interethnic Relations (2024), Romanian Government Campaign: [Reporting antisemitic, discriminatory, xenophobic, radicalised and hate-motivated incidents](#).
71. Desire Foundation (2022), [ENHOJUST Final Report](#).
72. Desire Foundation (2022), [ENHOJUST – for an antiracist environmental and housing justice](#).
73. Dopomoha.ro, Ukrainians fleeing war at home are welcomed to Romania, [www.dopomoha.ro](#).
74. Elie Wiesel National Institute for Holocaust Studies in Romania (2020), Monitoring report on antisemitism [2019-2020](#).
75. Elie Wiesel National Institute for Holocaust Studies in Romania (2021), Monitoring report on antisemitism [2020-2021](#).
76. Elie Wiesel National Institute for Holocaust Studies in Romania (2022), Monitoring report on antisemitism [2021-2022](#).
77. Elie Wiesel National Institute for Holocaust Studies in Romania (2023), Monitoring report on antisemitism [2022-2023](#).
78. Elie Wiesel National Institute for Holocaust Studies in Romania (2024), Monitoring report on antisemitism [2023-2024](#).
79. ERGO Network (2022), [Roma access to adequate healthcare and long-term care](#).
80. Europa Liberă (2021, August 13), [Analiză | Cât de „nevinovate” sunt derapajele xenofobe din fotbal?](#)
81. European network of legal experts in gender equality and non-discrimination (2023), [Country report Non-discrimination - Romania](#).
82. European Roma Rights Centre (ERRC) (2020, September 9), [Roma rights in the time of Covid](#).
83. ERRC (2020, October 14), [A 20-year-old Romani man has been shot by a police officer in Romania](#).
84. ERRC (2022), [Brutal and bigoted: Policing Roma in the EU](#).
85. ERRC (2022, June 21), [Policing Roma: man beaten and bloodied in Romanian police station and fined for abusive behaviour](#).
86. ERRC (2023, March 1), [Romanian court upholds complaint by two Roma tortured by police](#).
87. ERRC (2023, August 17), [Criminal Complaint filed against Romanian police who beat a Romani man to death in Arad](#).
88. ERRC (2023, August 24), [Activists take legal action after Romani woman gives birth on pavement outside hospital in Romania](#).
89. ERRC (2024), [Temporary protection: the ongoing struggle of Romani refugees from Ukraine](#).
90. ERRC (2024, February 8), [Romani mother and children file criminal complaint over violent, racist attack in a playground in Bacău, Romania](#).
91. European Union, European Commission (2019), [Roma Civil Monitor](#).
92. European Union, European Commission (2019), Special Eurobarometer 493, Discrimination in the European Union - Romania [2019](#).
93. European Union, European Commission, [Infringement procedure](#) related to the incorrect transposition of the Council Framework Decision 2008/913/JHA of 28 November 2008.
94. European Union, European Commission (2022), [Roma Civil Monitor](#).
95. European Union, European Commission (2023), Special Eurobarometer 535, Discrimination in the European Union - Romania [2023](#).
96. European Union, European Commission (2023), [Assessment report of the Member States' national Roma strategic frameworks](#).
97. European Union, European Commission (2023), [Staff Working Document](#), SWD(2023) 3 final.

98. European Union Fundamental Rights Agency (EU FRA) (2020), [Coronavirus pandemic in the EU](#).
99. EU FRA (2020), [EU LGBTI Survey II: Country data – Romania](#).
100. EU FRA (2022), [Roma in 10 European countries](#).
101. EU FRA (2024), [EU LGBTIQ Survey III: Country data-Romania](#).
102. Eurostat (2025), [Third country nationals found to be illegally present](#).
103. Foundation for Civil Society Development (2024), [Bridging communities - an exploratory study on labour immigration in Romania](#).
104. G4Media (2023, July 30), [Press article](#) (*Patriarhia Română, despre marșul LGBTQ și contramanifestația pe care a provocat-o*).
105. G4Media (2024, January 18), [Press article](#) (*Val de nemulțumiri: Protest spontan al angajaților de la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării*).
106. Galasocietatiicivile.ro (2021, August 20), [#ComeOutWithMe](#).
107. Gazeta Sporturilor (2023, November 10), [Press article](#) (*Demersul celor de la Partida Romilor după mesajele rasiste afișate la meciul FCSB - Rapid: „Incitare la violență, ură și discriminare”*).
108. General Inspectorate for Immigration (2020), [Activity Review for 2019](#).
109. General Inspectorate for Immigration (2024), [Activity Review for 2023](#).
110. Gheorghe, C. et al. (2021), [Challenging intersectionality: Roma women's voices and experiences](#).
111. Government of Romania (2021, May 13), [National strategy](#) on preventing and combatting antisemitism, xenophobia, radicalisation and hate speech.
112. Government of Romania (2021, May 13), [Action plan](#) (2021-2023) on preventing and combatting antisemitism, xenophobia, radicalisation and hate speech.
113. Government of Romania (2021, September 2), [National Strategy on Immigration](#) (2021-2024).
114. Government of Romania (2022, April 28), [Strategy](#) for the inclusion of Romanian citizens belonging to the Roma minority 2022-2027.
115. Government of Romania (2023, November 9), [National Strategy](#) for public order and safety (2023-2027).
116. Government of Romania (2024), [Final implementation report](#) (*Raport cu privire la implementarea strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură, aferentă perioadei 2021-2023*).
117. Government of Romania (2024, May), [National strategy](#) on preventing and combatting antisemitism, xenophobia, radicalisation and hate speech and its Action Plan (2024-2027).
118. Government of Romania (2024, October), [Report on the integration of Ukrainian refugees in Romania](#).
119. Government of Romania (2023), [Romania's response to the Ukrainian refugee crisis](#).
120. Government of Romania, www.protectieucraina.gov.ro.
121. Harghita County Council (2023, April 26), [Strategy](#) for the Social Inclusion of Roma in Harghita County (2023-2027).
122. Hotnews.ro (2020, September 24), [Peste 800 de universitari reclamă la CCR legea care interzice referirea la identitatea de gen în școli](#).
123. Human European Consultancy (2020), [Implications of COVID-19 pandemic on Roma and Travellers communities](#).
124. International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans & Intersex Association (ILGA) Europe (2024), [Rainbow Europe Map](#).
125. ILGA-Europe (2022), Annual review [2022](#).
126. ILGA-Europe (2023), Annual review [2023](#).
127. ILGA-Europe (2024), Annual review [2024](#).
128. International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA) International Civic and Citizenship Education Study 2022 - [International Report](#).
129. International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Youth & Student Organisation (IGLYO) (2022), LGBTQI Inclusive Education [Report](#).
130. Intersect et al. (2021), [Roma and LGBTI+ Roma in Romania](#).
131. Ionescu, I. (2022), Hate crime. Legal and policy framework Romania, [Project](#) "Protecting victims of crime".
132. Ivan, C., Bănică, C. (2022), [Report on school segregation in Romania](#).

133. Libertatea (2020, June 7), [Traian Băsescu, Un nou derapaj rasist la adresa romilor](#).
134. Libertatea (2023, July 31), [Press article](#) (*Ministrul sănătății cere demiterea managerului de spital în cazul femeii care a născut pe trotuarul Spitalului Urziceni: „Nu credeam că așa ceva se mai poate întâmpla în România”*).
135. Marin, R. (2024), [Queer in Romania](#).
136. Matache, M., Bhabha, J. (2020), [Anti-Roma Racism is Spiraling During COVID-19 Pandemic](#).
137. Mikó Imre Association for the Protection of Minority Rights, Annual reports for [2019-2022](#) and 2023.
138. Ministry of Development, Public Works and Administration (2022), [Report on informal settlements in Romania](#).
139. Ministry of Education (2022, November 11), [Press release](#) (*Ministerul Educației a lansat campania „Nu sunteți singuri. Împreună oprim violența din școli”*).
140. Ministry of Education (2023), [Report](#) on the state of pre-university education in Romania 2022-2023.
141. Ministry of Education (2024), [Report](#) on the state of pre-university education in Romania 2023-2024.
142. Ministry of Education (2023, October 6), [Press release](#) (*Prioritățile Programului național „Școala altfel” în anul școlar 2023-2024*).
143. Ministry of Education (2024), [Alături de Ucraina](#).
144. Ministry of Education, [School After School](#) Programme.
145. Ministry of Education, [Second Chance](#) Programme.
146. Ministry of Health (2023, July 31), [Press release](#) (*Un incident inacceptabil privind asistența medicală care trebuie acordată unei femei gravide s-a întâmplat la Urziceni*).
147. MozaiQ, [www.iubimlifel.ro](#).
148. MozaiQ (2020, June 18), [Petition](#) (*Cerem președintelui Iohannis să respingă legea privind interzicerea educării tinerilor*).
149. MozaiQ (2021), [Trans on the labour market in Romania](#).
150. MozaiQ (2022, August), [Press release](#) (*Violență și discurs al urii împotriva LGBTQ+*).
151. MozaiQ (2023), [The opinion barometer on the LGBT+ community from Romania](#).
152. MozaiQ (2023), [Equality Index](#).
153. National Council for Combating Discrimination (NCCD) (2020), Activity report [2019](#).
154. NCCD (2021), Activity report [2020](#).
155. NCCD (2022), Activity report, [2021](#).
156. NCCD (2023), Activity report, [2022](#).
157. NCCD (2024), Activity report, [2023](#).
158. NCCD and Institute for Public Policies (2021, January 13), [Profs Against Discrimination](#).
159. NCCD and Institute for Public Policies, [Practical guide for teachers](#).
160. National Institute of Statistics (2021), Census 2021, [Final results](#).
161. National Roma Contact Point (2023), [Report](#) on the implementation of the Strategy for 2022-2027.
162. Nevo Parudimos, (2024), [Roma access to decent and sustainable employment](#).
163. OECD (2022), [Programme for International Student Assessment](#).
164. Ombudsperson (2020), Annual report [2019](#).
165. Ombudsperson (2021), Annual report [2020](#).
166. Ombudsperson (2022), Annual report [2021](#).
167. Ombudsperson (2023), Annual report [2022](#).
168. Ombudsperson (2024), Annual report [2023](#).
169. Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) - Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) (2023) – Hate Crime Report - [Romania | HCRW](#).
170. Oxfam (2023), [Further into the margins](#).
171. Peace Action, Training and Research Institute of Romania (PATRIR) (2023), Project [“Migrant Voices Heard.”](#)
172. România e acasă, [www.romaniaeacasa.ro](#).
173. Romanian Football Federation (2024, November 27), [Press release](#) (*Plan de acțiuni pentru combaterea discriminării și a incitării la ură în sport*).

174. Romanian Parliament, Chamber of Deputies, (2021, March 31), [Declaration](#) (*Declarație privind unele manifestări cu caracter antisemit din România și tentativele de reabilitare a criminalilor de război*).
175. Romanian Parliament, Senate, (2023, February 1) [Declaration](#) (*Declarație privind angajamentul de întărire a eforturilor legislative și a rolului său în vederea prevenirii și combaterii oricăror forme de instigare la ură sau a unor atitudini extremiste, antisemite sau de negare a Holocaustului, precum și pentru comemorarea victimelor Holocaustului*).
176. Rostaș, I. and Nodis, C. (2022), [Antigypsyism in Romania: Lessons \(not\) learned](#).
177. Save the Children Romania, www.scolifarabullying.ro.
178. Superior Council of Magistracy, Judicial Inspection (2021, May), [Joint thematic control](#).
179. Terre des Hommes (2020), [Access to education for migrant children and youth](#).
180. United Nations, Committee against Torture (CAT) (2023), [Concluding observations](#) - Romania.
181. United Nations, Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR) (2024, March 20), [Concluding observations on the sixth periodic report on Romania](#).
182. United Nations, Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD) (2024, August 23), [General Recommendation No. 37 on Racial discrimination in the enjoyment of the right to health](#).
183. United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (2024), [Romania 2023 – Multi-Sector Needs Assessment](#).
184. UNHCR, Ukraine refugee response - Romania [data](#).
185. UNHCR (2024a), [Update – Romania](#).
186. UNHCR (2024b), [Protection brief](#).
187. World Bank (2022, April), [First National Monitoring Report](#).
188. Ziar de Cluj (2022, November 4), [Press article](#) (*UEFA face munca celor de la FRF și CNCD: AMENDĂ de 10.000 de euro din cauza comportamentului suporterilor la meciul cu Slavia Praga. Afișul rasist de la meciul cu U Cluj de ce nu s-a văzut, stimabililor?*)

ANEXĂ: PUNCTUL DE VEDERE AL GUVERNULUI

Următoarea anexă nu face parte din analiza și propunerile ECRI privind situația din România.

ECRI, în conformitate cu procedura sa pentru fiecare țară în parte, a inițiat un dialog confidențial cu autoritățile române cu privire la un prim proiect al raportului. O serie de observații ale autorităților au fost luate în considerare și integrate în versiunea finală a raportului (care, în conformitate cu practica standard a ECRI și cu excepția cazului în care se indică altfel, a putut lua în considerare numai evoluțiile până la data de 19 martie 2025, data examinării primului proiect).

De asemenea, autoritățile au solicitat ca următorul punct de vedere să fie reprodus ca anexă la raport.

**Romanian authorities' observations on the
European Commission against Racism and Intolerance's (ECRI)
Report on Romania, sixth monitoring cycle**

Paragraph 11

We would like to highlight that the Romanian curriculum for the lower secondary education and upper secondary education include elements aiming to counter “*the society's lack of knowledge of the historical facts that have led to intergenerational trauma, human tragedies and social stigmatisation*” of the Roma. For example, topics specific to the history of the Roma in Romania (e.g., “*Roma: from slavery to emancipation*” and “*Holocaust in Romania: Jews and Roma*”) are included in the 8th grade history curriculum (a compulsory subject) as part of the 2017 secondary education curriculum reform. In addition, the deportation, repression and extermination of Roma in the context of the Holocaust in Romania are also approached in the compulsory subject “*The History of the Jews. The Holocaust*”, studied in the 11th high school grade.

The optional discipline “*History, Slavery and Deportation of the Roma*” will be introduced as of the 2025-2026 school year for both lower secondary and high school pupils, as provided for in the Law on Pre-university education. The new course aims to provide a comprehensive educational framework for understanding Roma history in Romania, such as the period of slavery, the process of emancipation, the historical persecutions, and reflections on contemporary realities. This new optional discipline will provide pupils the opportunity to deepen their knowledge of the history of the Roma in Romania. The curriculum is currently being developed with the support of educational experts, researchers, and representative Roma organizations to ensure a balanced, evidence-based approach that meets the current educational needs.

In addition, Roma pupils studying in Romani language, as well as Roma pupils enrolled in educational establishments with teaching in Romanian and who have requested to be provided with the study of Romani language, history and traditions, study the discipline the *History and Traditions of the Roma Minority*. Pupils can also participate in a national competition on this topic (National Contest on Roma history and traditions), which is organized on an annual basis.

Paragraph 17

We would like to draw the attention that the reports according to which stereotyping and discriminatory language and visuals, particularly against the Roma and Hungarian communities, are still present in school textbooks are not relevant because they either refer to textbooks that are no longer in use or they are not substantiated from a scientific point of view.

Thus, the textbook mentioned in Bálványos Institute and the Szekler Institute of Public Policy, Anti-Hungarian attitudes in Romania, 2021, pp. 114, 121-123, is no longer in use.

The online article *Teaching of Roma History is distorted and racist*, 2021, is not based on a scientific approach.

In addition, following the revision of the lower secondary curriculum, the new syllabi for the subjects studied in the 8th grade were applied from the school year 2020-2021, and subsequently new textbooks were approved and used as of September 2020. It should be noted that the revised history syllabus for the 8th grade includes topics specific to the history of the Roma in Romania, as mentioned in our comment on paragraph 11.

The document *The (non-) discriminatory perspective of the "Critical Thinking and Children's Rights" textbooks*, 2023, also analyses textbooks that are no longer in use. As stated in the document itself, the examples selected for illustrative purposes are “taken from [textbooks published by] CD Press, Aramis, Corvin, and Ascendia, which, although no longer in use, are representative of the 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021, and 2021-2022 school years. Textbooks from SIGMA, Ars Libri, and Litera publishers have also been modified starting with the 2022-2023 school year.” (see p. 3). Even though the report is critical of the textbooks still in use, it should be noted that the same report also highlights the progress made with the textbooks approved in 2022-2023 compared to those of 2017 (which are no longer in use) (see p. 3 – general visual improvements, p. 5 – improvements in terms of gender equality, p. 11 – improvements in relation to disability issues, p. 12).

We would like to point out that, as part of the textbook evaluation process, the evaluators (which are selected experts) are trained on issues related to discrimination prior to the actual textbook evaluation process, based on the content compliance criteria set out in Sheet A (Annex 1 to the Order of the Minister of National Education No. 3.103/28.01. 2019 on the methodology for evaluating the quality of textbook projects for pre-university education). Thus, the relevant criteria of conformity are *Criterion 2*, which provide that the textbook project must be ethical,

moral and non-discriminatory: it must respect the principles of non-discrimination on the grounds of race, nationality, ethnicity, language, religion, social class, beliefs, gender, sexual orientation, age, disability, chronic non-contagious disease, HIV infection or belonging to a disadvantaged group, and *Criterion 3*, which provide that *the draft textbook must not contain information that undermines national identity and values, racist or xenophobic elements, or elements that promote nationalist-extremist ideology*.

It should also be noted that textbooks in pre-university education are approved for a period of 4 years, after which a new textbook approval process is carried out. Thus, the 8th grade history textbooks will be renewed this year.

In addition, following the approval of the new framework curriculum for upper secondary education, new syllabi will be developed for all subjects studied in upper secondary education, and new textbooks will be produced.

Romania has a number of experts which have benefitted of training in respect of promoting equality and diversity in history teaching and many of them are involved in designing the new syllabi for history discipline.

Paragraph 22

To manage incidents of violence of verbal, physical, sexual, social, emotional, cultural nature, bullying, cyber violence, as well as any other activities or behaviors that may endanger the health or integrity of children, pupils and educational staff in pre-university education establishments, in 2023 the *Procedure for managing cases of violence against pre-pre-school children/pupils and educational staff, as well as other related situations in the school environment and suspected violence against children outside the school environment* was adopted (approved by Ministerial Order no. 6235/2023 - <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/275117>).

The procedure regulates the working methods, applicable rules, and responsibilities of persons involved in the inter-institutional and multidisciplinary management of:

- cases of mild and severe violence between pre-preschoolers/preschoolers/students committed in the school environment,
- cases of violence against educational staff committed by students in the school environment,
- suspicions of violence against children outside the school environment,
- cases of suspected psychoactive substance use among students,
- cases of suspected possession or unauthorized use of dangerous objects,
- suspicions of students committing a criminal offense within the school environment.

Students, parents, or teaching staff, as well as any school personnel member, can report cases of violence verbally or in writing, confidentially.

School personnel analyze or contribute to the analysis of the violence case, as appropriate, in collaboration with authorized institutions. All school staff establish and apply support measures for both victims and perpetrators, as well as sanctions for the perpetrators.

Alongside case management, school personnel complete the *Violence Case Management Form*, which is registered by the *Commission for the Prevention and Elimination of Violence* (CPEV), operating at all schools.

The CPEV coordinates the development, revision, and implementation of the *Prevention and Reduction of Violence Plan* in the school environment at the pre-university education establishment and analyzes school factors that contributed to the acts of violence. If necessary, it revises the *Prevention and Reduction of Violence Plan*. Additionally, the CPEV prepares a report on the incidence and prevention of violence, which is included in the general report on the state and quality of education in the respective pre-university education establishment for the current school year.

Also, Romania has a National Plan for combating school violence¹, approved in 2024, which includes essential measures for creating a safe and inclusive educational environment. The planned actions focus on developing institutional capacity to increase safety in pre-university educational institutions and adjacent areas, improving the skills of school staff to prevent and combat violence, with a view to maintaining a safe environment conducive to learning and academic success, preventing violence, promoting well-being and cohesion in the school community, reducing cases of violence in schools and managing them in order to support victims, rehabilitate perpetrators of violence and restore a safe environment in schools.

¹ The National Plan for combating school violence <https://legislatie.just.ro/public/DetaliuDocument/287920>.

Paragraphs 54 and 63:

I. With regard to the removal of the phrase "*considered by the perpetrator to be causes of a person's inferiority in relation to others*" from the content of the general aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code, similar to the offense of incitement to violence, hatred, or discrimination (Article 369 of the Criminal Code), the following clarifications are necessary:

1. Article 77(h) of the Criminal Code ensures the correct and complete transposition of Framework Decision 2008/913/JHA on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia by means of criminal law.

The provision equivalent to Article 77(h) of the Criminal Code in Framework Decision 2008/913/JHA is Article 4 (Racist or xenophobic motivation), which requires Member States to take the necessary measures to ensure that racist and xenophobic motivation is considered an aggravating circumstance or, where appropriate, to ensure that courts can take this motivation into account when determining penalties.

In this context, we note that Article 4 of Framework Decision 2008/913/JHA was not considered to have been transposed incorrectly by the European Commission, although infringement proceedings were brought against Romania concerning the manner of transposition of other provisions of that Framework Decision.

Moreover, based on the interpretation of the aforementioned European legislative act [Article 1(1)(a) (1)(a), as well as those set out in recital (10)], racist and xenophobic motivation can be defined by reference to criteria such as race, color, religion, descent, or national or ethnic origin, such as social status or political beliefs.

Examining the content of Article 77(h) of the Criminal Code, it can be seen that the aggravating circumstance in domestic law expressly provides for all these criteria as aggravating circumstances, and for their consideration by the judicial authority, it is sufficient to establish that the act was committed for reasons related to race, nationality, ethnicity, language, religion, gender, sexual orientation, political opinion or affiliation, wealth, social origin, age, disability, chronic non-contagious disease, or HIV/AIDS infection.

Furthermore, the wording chosen by the Romanian legislator is even broader than that required by the European legislator, the Romanian Criminal Code opting for an open-ended rule that allows for aggravating circumstances to be taken into account in other situations similar to those expressly listed above, as it is well known that legal rules consisting of precise lists are rarely exhaustive.

2. The retention of the wording "*considered by the perpetrator as causes of a person's inferiority in relation to others*" in the aggravating circumstance in Article 77(h) h) of the Criminal Code, after this wording had been removed from the criminalization provision in Article 369 of the Criminal Code, is not the result of a lack of consistency on the part of the legislator, nor is it intended to make the aggravating circumstance conditional on whether or not the perpetrator acted in consideration of the alleged inferiority of the victim.

At the time of the adoption of Law No. 258/2023 amending Article 369 of Law No. 286/2009 on the Criminal Code, the two texts of the law had different normative content.

The criminalization provision in Article 369 of the Criminal Code established that "*inciting the public, by any means, to violence, hatred, or discrimination against a category of persons or against a person on the grounds that they belong to a certain category of persons defined on the basis of race, nationality, ethnicity, language, religion, gender, sexual orientation, opinion or political affiliation, wealth, social origin, age, disability, chronic non-contagious disease, or HIV/AIDS infection, considered by the perpetrator to be causes of a person's inferiority in relation to others, shall be punished by imprisonment from 6 months to 3 years or by a fine.*"

In contrast, Article 77(h) of the Criminal Code provided then, as it does now, that it is an aggravating circumstance "*to commit the offense for reasons related to race, nationality, ethnicity, language, religion, gender, sexual orientation, opinion or political affiliation, wealth, social origin, age, disability, chronic non-contagious disease or HIV/AIDS infection, or for other circumstances of the same kind, considered by the perpetrator to be causes of a person's inferiority in relation to others.*"

As can be seen, in the first situation, the condition of being considered by the perpetrator as causes of a person's inferiority in relation to others was attached to the grounds for discrimination expressly indicated by law (race, nationality, ethnicity, etc.). However, such a condition was eliminated by Law No. 258/2023, mentioned above.

Instead, in the case of Article 77(h) of the Criminal Code, the condition in question does not refer to the grounds for discrimination expressly indicated by the legislator (race, nationality, ethnicity etc.), but is attached to grounds for discrimination analogous to those expressly listed by the legislator and serves to make the rule predictable by establishing criteria by which those "*other circumstances of the same kind*" can be determined.

3. Moreover, an analysis of judicial practice in this area has led to the same conclusion, namely that in order to retain the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code, it is not necessary for the grounds expressly indicated by the legislator to be accompanied by the perpetrator's assessment of the victim's inferiority.

"At the same time, from the body of evidence, in particular from the video attached to the case file and from the statement of witness ##### during the criminal investigation, it appears that the defendant's dissatisfaction with the victim, which led to the assault, is not limited to the injured party's membership of the ##### family, whom the defendant accuses of using several plots of land in the Sâncraiu area, but is also causally linked to the ethnic origin and financial status of the family and the injured party #####. The commission of the assault for the reasons set out above triggers the application of Article 77(h) of the Criminal Code and leads to the retention of this aggravating circumstance, with the consequences regulated by Article 78 of the Criminal Code, regarding the amount of the actual penalty that may be imposed.

- Decision No. 140/2025 of 10.04.2025 pronounced by the Huedin Court (<https://www.rejust.ro/juris/865d6gg65>)

"In law, the act of the defendant ##### consisting in the fact that on 27.11.2020, around 16:16, while on Grădinarilor Street in #####, threw a hoe and struck the injured person ##### with it, causing injuries that required 1-2 days of medical care to heal, his motive being his explicitly expressed aversion to the Roma ethnicity of the injured person, meets the constituent elements of the crime of assault or other violence, an act provided for and punishable under Article 193(2) of the Criminal Code, with the application of Article 77(h) of the Criminal Code with the application of Article 5 of the Criminal Code."

- Decision No. 19/2025 of 12.02.2025 handed down by the Adjud Court (<https://www.rejust.ro/juris/g84782578>)

"From the evidence presented, the court found that S.C. ##### S.R.L. is engaged in "other recreational and entertainment activities" and has a place of business in #####, loc. #####, where it operates a terrace and a swimming pool. The defendant has been the administrator since 15.04.2013. Operating license no. 71/06.06.2013 shows that the working hours approved by the Municipality of ##### were Monday-Friday (between #####) and Saturday-Sunday (between #####). On July 25, 2021, during operating hours, the injured party #####, accompanied by his minor children and witnesses ##### and #####, wanted to enter the swimming pool premises. At the entrance to the courtyard, the injured party and the persons accompanying her were stopped by the defendant's wife, who refused to issue them entrance tickets and allow them access on the grounds that the maximum capacity of the swimming pool had been reached. Seeing that the injured party refused to leave, the defendant approached him and asked him to leave the premises, but he refused, at which point the defendant addressed him with the expression "damn gypsy," after which he pointed to the sign on the fence stating that the company reserves the right to select its customers.

In law, the act of the defendant ##### consisting in the fact that on July 25, 2021, while on the premises of S.C. ##### S.R.L. located in #####, in his capacity as administrator of the aforementioned company, in the exercise of his duties, used offensive language towards the injured party #####, which constitutes the elements of the offense of abusive behavior, as provided for in Article 296(1) of the Criminal Code, with the application of Article 77(h) of the Criminal Code."

- Decision No. 696/2024 of 29.10.2024 handed down by the Alba Iulia Court of Appeal (<https://www.rejust.ro/juris/98g529g97>)

"The aggravating circumstance provided for in Article 77(h) h) of the Criminal Code was duly taken into account, as evidenced by the defendant's verbal attitude (committing the offense for reasons related to race, nationality, ethnicity, language, religion, gender, [...] or other similar circumstances, considered by the perpetrator to be causes of a person's inferiority in relation to others).

Thus, the defendant C__ C__:

On January 23, 2020, around 5 p.m., threatened to kill and burn down the home of B__ B__, from the municipality of A__, county of V__, while he was at the home of his son, I__ R__ I__, located opposite the defendant's home, saying to him: "Hey, gypsies, you're back again? I'll kill you, I'll burn your house down!"

On May 20, 2020, around 3:30 p.m., he threatened to kill and burn down the house of B__ B__, while he was at his son's house, I__ R__ I__, located across from the defendant's house, calling him: "Gypsy, you bastard!"

On May 20, 2020, around 4:00 p.m., he drove his personal car to the home of B____ B____ on _____, got out of the car, began threatening him and his wife, A____ A____, and threw a stone into the yard of the house, hitting the wall of the house and damaging the insulation of the wall, saying to them: "Gypsies, I'll kill you!" "

-Decision No. 1093/2021 of November 18, 2021, handed down by the Galați Court of Appeal (<https://lege5.ro>)

4. Furthermore, the phrase "*or for other circumstances of the same kind, considered by the perpetrator to be causes of a person's inferiority in relation to others*" should not necessarily be interpreted literally, in the sense that in the perpetrator's mind a certain quality makes the victim inferior to another person, even if at first glance this might be considered to be the case.

It is hard to believe that the legislator's intention was to establish such a condition for the simple reason that it would have made the rule almost impossible to apply. Not only would it have required the judge to become a veritable "reader" of the perpetrator's conscience, but it would also have involved the production of evidence that would be almost impossible to obtain (*probatio diabolica*).

Consequently, the meaning of a legal provision cannot be derived exclusively from a literal interpretation of its terms, but rather from the rationale behind the enactment of the rule, through a logical interpretation of it, so that the result expresses the legislator's intention as faithfully as possible.

Thus, an examination of the content of Article 77(h) of the Criminal Code clearly shows that the rationale behind the provision was the existence of grounds for discrimination in the commission of the offense, with the legislature considering that this circumstance renders the act more socially dangerous and indicates that the offender is particularly dangerous.

As is well known—and as is also apparent from the consistent case law of the Constitutional Court ("discrimination is based on the notion of exclusion from a privilege (...), and the specific constitutional remedy, in the event of discrimination being found unconstitutional, is the granting of or access to the privilege") or the European Court of Human Rights ("discrimination means treating differently, without objective and reasonable justification, persons in relevantly similar situations") – the essence of discrimination is not necessarily the alleged inferiority of one person in relation to others, but the existence of unequal treatment between two persons, regardless of whether one is considered inferior, superior, or simply different in relation to the other.

Applying the above considerations of principle to the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code, it follows that, from a criminal law perspective, the phrase "*or for other circumstances of the same kind, considered by the perpetrator as causes of a person's inferiority in relation to others*" refers to any situation that expresses prejudice against certain categories of persons and that leads the perpetrator to consider that the latter "deserve" to be victims of a crime (discrimination).

In other words, it is not necessary for the judge to "delve" into the perpetrator's inner thoughts in order to establish that they committed the act out of a belief that the victim was inferior to them for various reasons, but it is sufficient to establish – from the specific circumstances of the case that the perpetrator committed the crime because of their prejudice against certain characteristics of the victim and that, in the absence of these characteristics, they would most likely not have committed the crime.

5. In summary, in light of the above, three conclusions can be drawn:

(i) the phrase "*considered by the perpetrator to be causes of a person's inferiority in relation to others*" is not applicable if the offense was committed for the reasons expressly indicated by the legislator, namely those related to race, nationality, ethnicity, language, religion, gender, sexual orientation, opinion or political affiliation, wealth, social origin, age, disability, chronic non-contagious disease or HIV/AIDS infection ;

(ii) the phrase "*considered by the perpetrator as causes of a person's inferiority in relation to others*" is attached only to grounds of discrimination analogous ("*or for other circumstances of the same kind*") to those expressly listed by the legislator and serves to make the rule predictable, excluding its application to cases that are irrelevant from the perspective of the act;

(iii) the phrase "*or for other circumstances of the same kind, considered by the perpetrator as causes of a person's inferiority in relation to others*" must be viewed as a whole, designating any discriminatory situations and expressing a certain hostility/intolerance of the perpetrator towards the victim in relation to certain characteristics closely linked to the latter's person.

II. With regard to the inclusion in the list of protected criteria—both in the case of Article 77(h) of the Criminal Code and in the case of Article 369 of the Criminal Code—and the criteria related to gender identity, sexual characteristics, and color, certain clarifications are also necessary:

As previously mentioned, a detailed list of discrimination criteria would clearly contribute to a higher level of clarity and predictability of the legal system, but such an approach inevitably comes with certain drawbacks, including the impossibility of formulating an exhaustive list. Thus, it is possible that certain scenarios may be omitted by the legislator at the time of drafting the rule, just as it is possible that the legal provision thus configured may remain frozen in the scenarios envisaged at the time of its enactment and may not allow for the accommodation of any changing circumstances generated by the passage of time.

Therefore, in order to avoid the rigidity of the rule, the Romanian legislator opted for an open-ended regulation, capable of allowing the inclusion of criteria such as gender identity, sexual characteristics, color, or even others of the same nature.

Consequently, the inclusion of these criteria in Article 77(h) of the Criminal Code is not necessary.

Instead, they could be taken into account in relation to the criminalization provision in Article 369 of the Criminal Code in the event of future legislative intervention in this regard.

Paragraph 60 – please find attached a separate document with statistic data on the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code collected for the period 2019-2023, with the observation that these data were made available to ECRI in the context of its country visit.

Paragraph 64 - footnote no.109:

We specify that the mentioned activities (two studies on the attitudes and experiences of Roma individuals regarding victimization and crimes with a discriminatory motive, as well as their expectations concerning the relationship between the community and the police) were carried out during 2024 as part of the Norwegian-funded project *“Integrated action for combating crimes with a discriminatory motive, especially those targeting Roma communities, and ensuring a high standard of police service – PDP3.”* The activity was conducted by the **Research Institute for Quality of Life of the Romanian Academy**, a partner of the **General Inspectorate of the Romanian Police** in this project, which published the two studies with the following titles:

- ***Beyond Prejudices and Behaviours – The Social Inclusion of Roma;***
- ***Differences and Asymmetric Inclusion – Discrimination of Roma.***

As part of the same project, other activities addressing the Roma community were also carried out.

- **Anti-victimization and Human Rights Campaign within the Roma Community**

The *Civic Union of Roma Youth in Romania* (UCTRR), a partner of the General Inspectorate of the Romanian Police (IGPR) in the PDP3 project, organized meetings in each county to inform both Roma and non-Roma communities about the activities carried out under the project. Over **10,000 flyers** were distributed within Roma and non-Roma communities, especially to those interested in the services provided by UCTRR. As part of the project, **2,145 individuals** (Roma and non-Roma) received counselling (1,415 Roma women, 110 non-Roma women, 510 Roma men, and 110 non-Roma men). More than **25,000 people** were informed via social media and community meetings about the project’s activities. A total of **48 requests** were sent to population registry services to assess the need for issuing identity documents, resulting in **1,041 identity documents** being obtained for those in need of such services.

- **Communication Campaign to Combat Discrimination**

This campaign included the production of a video clip, an audio spot, a poster, a press release, and several social media posts — all centred around the theme of combating discrimination. These clips and messages were shared on the Romanian Police’s social media pages and were also picked up by public information websites.

- **Workshop on Enhancing Police Officers’ Public Communication Skills**

Between **November 13–16, 2023**, a workshop on public communication was organized for spokespersons and press officers from within the Romanian Police. The goal was to positively influence public trust in the Romanian Police, particularly among Roma individuals.

- **Promoting the Police Profession Among Minority Communities**

Twelve **information sessions** were organized for young Roma, aimed at promoting the police profession. A total of **240 beneficiaries** (young Roma) participated in these events, where they received visibility materials as well as informational and educational resources.

We also specify that, following the analysis of the preliminary recommendations formulated by ECRI representatives, to be implemented by Romania, the Professional Training Directorate of the Romanian Police, as a specialized unit that ensures the uniform application of the regulations in force regarding the management of professional training activities in the Romanian Police, officially contacted the structures within the Ministry of Interior involved in the monitoring process, in order to communicate the up-to-date institutional measures undertaken for the purpose of training police officers in human rights and related issues.

In 2025, the Professional Training Directorate continued the process of coordinating the training of the personnel of the Romanian Police institution to address and resolve institutional missions and professional situations according to the regulatory framework and legal procedures in force.

Along the lines of initial professional training, in the non-university tertiary cycle, it was established that educational institutions subordinated to the Romanian Police should introduce into the schedule of students' complementary information also topics that target the ECRI's areas of competence.

We also emphasize the fact that, within the continuous training system organized by the Romanian Police units, without dismissal from the workplace, on the job, the dispositive framework approved at the level of its management established that police officers must study the following mandatory topics:

1. The Code of Ethics and Deontology of the Police Officer;
2. Respect for human rights in the work of police officers;
3. Preventing and combating gender-based violence,
4. Preventing and combating crimes involving children, victims of violence and abuse;
5. Hate crimes;
6. Prohibition of torture and ill-treatment;
7. Preventing and combating anti-Semitism, xenophobia, radicalization and hate speech, especially against Roma communities and increasing the quality of the police service;
8. Jurisprudence of judicial institutions and the European Court of Human Rights (regarding respect for the right to life, prohibition of torture, right to liberty and security, right to respect for private and family life and prohibition of discrimination);
9. Communication techniques and strategies for de-escalating conflicts in police work.

Hate speech and hate-motivated violence

Through the Mixed Working Group for Roma (GLM), coordinated at the county level by the Prefect's Institution, effective interinstitutional collaboration is ensured among local authorities, deconcentrated public institutions, and representative Roma organizations, with the aim of identifying and addressing the specific problems of vulnerable communities. These are characterized by a climate of cooperation and interethnic dialogue, while local authorities are committed to promoting democratic values, mutual respect and social cohesion.

Hate Speech

From the perspective of efforts carried out at the local level, an intensification of the prevention of hate speech is observed, through the implementation of diverse activities in schools, round tables, campaigns, and GLM meetings, many anchored in national projects (e.g., "Without Discrimination") and procedural monitoring tasks of the County Roma Offices (BJR), coordinated by prefectures.

In some counties, Police Inspectorates and Gendarmerie Inspectorates explicitly integrate hate speech prevention, while in Cluj, a dedicated unit was established within the County Police Inspectorate — the Office for Investigating Hate-Motivated Crimes — alongside weekly school campaigns. This represents good practice in professionalizing the institutional response.

The Ministry of Internal Affairs structures are annually involved in preventive and awareness-raising campaigns regarding the dangers associated with hate speech or hate crimes, such as: "Adolescence without Delinquency!",

“Without Discrimination” (national project), “Online Safety,” “Vigilance Makes the Difference,” “Set Your Child’s Safety.”

In Constanța county, more than 100 caravans were organized to raise awareness on non-discrimination, equal opportunities, and respect for disadvantaged persons, alongside the rehabilitation of 18 dwellings for underprivileged families.

A good practice example is the involvement of the NGO ROMAJust from Constanța county, which designed and implemented the project “Stop Hate”, aimed at encouraging respect and promoting cultural diversity through activities highlighting the cultural heritage of Roma communities. At the end of August 2024, a five-day multicultural camp was held in Costinești with 50 participants (students and education instructors), complemented by the “Stop Hate Speech” campaign. This campaign included three national-level seminars with key stakeholders in combating discrimination, hate speech, and hate crime, a research study on the contribution of Roma culture to Romanian society, and a nationally broadcast audio spot produced by participating students.

Another relevant example is the large-scale campaign conducted in the localities of Aninoasa, Geoagiu, Orăștie, and Deva, initiated by the Prefect’s Institution – Hunedoara County, through the County Roma Office, in partnership with General Directorate of Social Assistance and Child Protection (DGASPC) Hunedoara, the County School Inspectorate, the National Agency Against Trafficking in Persons, the National Anti-Drug Agency, as well as local and national Police and Social Assistance services. The activities explicitly targeted the combating of hate speech, school dropout prevention, integration into mainstream education, prevention of drug use and trafficking, and prevention of human trafficking.

In Deva municipality, educational and cultural workshops (“Creative Workshop,” “Winter Workshop”), events celebrating Roma culture (“Smiles and Traditions – Roma Day with Children”), and the marking of International Roma Day were organized. These included activities to promote diversity and combat discrimination, as well as partnerships with UNICEF, ICCV, the Museum of Dacian and Roman Civilization, and other local actors. Future objectives include promoting diversity, preventing and combating ethnic discrimination, campaigns on labor market access, improving housing conditions, and preventing family violence. At the same time, DGASPC Hunedoara consistently promoted the principle of non-discrimination through awareness campaigns (International Down Syndrome Day, National Adoption Day) in collaboration with the County Police Inspectorate – School Safety Service, focusing on the prevention of sexual abuse, combating discrimination, preventing juvenile delinquency, and promoting equal opportunities.

Hate-Motivated Violence

According to legal responsibilities, the Prefect does not conduct criminal investigations but coordinates the activity of deconcentrated public services in the prevention and combating of violence, convenes interinstitutional working groups, requests reports, and ensures that the issue is integrated into public order plans.

As periodic prevention and awareness campaigns are organized in schools and communities, often with the support of structures of the Ministry of Internal Affairs (MAI), the National Council for Combating Discrimination (CNCD), and NGOs, in most counties there have been no recent cases of discrimination, anti-Semitism or hate-motivated violence reported.

Operational intervention is primarily preventive (patrolling, school activities, mapping vulnerable areas), while interinstitutional cooperation is achieved through Mixed Working Groups or community teams, as well as through the specialized intervention of MAI structures.

In Argeș County, rapid intervention mechanisms are functional through the Prefect’s partnership with DGASPC Argeș and the Probation Service, aimed at managing potential incidents.

County Police Inspectorates periodically organize awareness campaigns in schools, while County Gendarmerie Inspectorates organize training sessions on identifying, determining, and sanctioning offenses under Law No. 4/2008, as well as the correct recognition of racist, xenophobic, or antisemitic actions through the use of symbols and codes among football supporters with aggressive behavior.

In Iași County, isolated cases of ethnic bullying with violence have occurred in certain schools but are monitored by relevant stakeholders and eradicated. Special emphasis is also placed on preventing discrimination, with relevant campaigns initiated by the County Center for Educational Resources and Assistance (CJRAE), County School Inspectorates (ISJ), and the County Police Inspectorate (IPJ). In all schools, there are committees dedicated to the prevention of violence, school segregation, and ethnic discrimination.

In May 2025, Mehedinți County organized the “Crime Prevention Week” event, dedicated to child safety, the prevention of domestic violence, and crimes against property. On this occasion, Mehedinți police officers carried out 25 preventive activities with a total of 1,382 beneficiaries. These activities included discussions with citizens, including members of the Roma minority, and with local authorities, regarding the anti-victim training of citizens to overcome victim status.

INTEGRATION AND INCLUSION

Roma

Authorities implementing the Government of Romania’s Strategy for the Inclusion of Romanian Citizens Belonging to the Roma Minority for the period 2022–2027 (SNIR) at the county level are: the Prefect’s Institution, through the County Roma Offices (BJR — structures subordinated to the Prefect and benefiting from technical and methodological assistance from the National Agency for Roma), and deconcentrated and decentralized institutions of public administration.

County Roma Offices consist of at least three experts/officials from the executive and/or management staff, at least one of whom belongs to the Roma minority, is familiar with the social and cultural particularities of county-level Roma communities, and has knowledge of the Romani language.

The Strategy has been implemented in all counties. Certain counties demonstrate strong local governance, with Mixed Working Groups meeting monthly, county plans issued with indicators, annual reports prepared by County Roma Offices, networks of school/health mediators and local experts established in administrative-territorial units with significant Roma populations, and integrated actions carried out in education, health, housing, and employment.

According to the strategic document, county progress reports prepared by BJR highlight that the main activities in Roma communities are vaccination campaigns, health education campaigns for disease prevention, as well as other activities conducted by Public Health Directorates in accordance with national health programs managed by the Ministry of Health.

At the county level, anti-segregation campaigns, special scholarships, thematic camps, and mentoring programs have also been carried out, measurable progress being noted: increased numbers of programs and scholarships, expansion of the “School after School” campaign, strengthening of mediator networks, and local civic initiatives.

In administrative-territorial units with significant Roma populations, the Prefect’s Institution, through the County Roma Office, conducts specific actions in partnership with local authorities and deconcentrated institutions: facilitating the issuance of identity documents; support for Roma children’s school enrollment; health mediation in collaboration with Public Health Department (DSP) Argeș; support for local initiatives regarding socio-economic inclusion; organization of the Romani Language Olympiad, the Roma History Contest, and the “Ștefan Fuli” Roma Literary Creation Contest at the national level.

On the occasion of International Roma Day and Romani Language Day, awareness-raising efforts focused particularly on the consequences of spreading anti-Roma messages online, which generate racial hatred.

In Cluj County, concrete results have been achieved: the increase in the number of school and health mediators, housing allocated to 108 families, and the purchase of nine dwellings from the local budget for individuals/families living in the disadvantaged area of Pata Rât, along with school enrollment campaigns. Administrative-territorial units allocated resources for utilities (drinking water, sewerage), road network expansion, access to European funds for land and housing registration, and citizen counseling on sewerage service connections.

In Bacău County, numerous educational campaigns have been carried out (over 100 activities, with thousands of participants). Campaigns in pre-university schools organized by NGOs in collaboration with police and gendarmerie structures aim to reduce anti-Roma attitudes and increase awareness. These actions are notable because they target not only students but also the broader community, including through the significant involvement of school and health mediators and local Roma experts, who play a crucial role in communication between institutions and communities and achieve tangible results in supporting education, health, and social inclusion.

From the perspective of the right to education, public authorities undertake various activities to reduce school absenteeism among Roma students, such as monthly monitoring of absences, early detection of absenteeism, school-family-community collaboration, contacting parents, counseling for students and families (especially in cases of stigmatization), differentiated approaches in teaching and learning, creation of school mediator posts, and

increasing Roma children's enrollment in formal education through special places allocated, motivation-building activities, extracurricular clubs and workshops promoting inclusion and cultural diversity with community partners, financial support via scholarships, and school meal programs (e.g., "Hot Meal").

Training Courses on Discrimination

The Prefect may order, through deconcentrated public services, the organization of training courses for civil servants, police officers and teachers, with the support of the National Council for Combating Discrimination (CNCD), the National Agency for Roma (ANR), and NGOs. These courses must include modules on hate speech and hate-motivated crimes.

In 2024, the staff of the Prefect's Institution participated in professional training sessions organized in partnership with: the CNCD, the National Agency for Roma, and the Association "Center for Social Inclusion Resources." Topics addressed included multiple discrimination, intervention in cases of segregation and the promotion of intercultural dialogue.

Furthermore, admission opportunities were promoted for the "Alexandru Ioan Cuza" Police Academy in Bucharest, the "Vasile Lascăr" Police School in Câmpina, and the "Septimiu Mureșan" Police School in Cluj-Napoca, within profile events (e.g., MAI Jobs, Job Fair).

Institutions such as the County Center for Educational Resources and Assistance and the Iași Teacher Training Center, members of GLM, included in their training offers courses on preventing discrimination and antisemitism, intercultural education, and Holocaust history, which were attended by the majority of teachers.

Local initiatives in Mehedinți County, such as "Learning Together," provided training focused on multiculturalism, anti-discrimination and school dropout reduction.

Status of implementation of the Romanian Government's Strategy for the inclusion of Romanian citizens belonging to the Roma minority for the period 2022-2027 (SNIR)

The Prefect's Institution monitors the application at the county level of the measures stipulated in the Strategy for the Inclusion of Romanian Citizens Belonging to the Roma Minority 2022–2027, requesting progress indicators from involved institutions and reporting to the Government on implementation status.

The strategic document is robust (clear objectives on inclusive education, housing, employment, health, culture, and combating discrimination), and the recommended local mechanism — Prefect coordination, operational BJR, quarterly-monitored GLMs and updated county plans — functions effectively in many counties (e.g., Cluj, Prahova, Vâlcea), which issue annual reports and sectoral indicators.

At the county level, the Strategy is implemented through the County Action Plan, updated in 2025. This document includes performance indicators in employment, education, health, and housing. Main areas of action are: facilitating access to identity documents, support for education (school enrollment, dedicated places in high schools/universities, scholarships, "School after School" programs), health mediation and access to medical services, and socio-economic inclusion (job creation, support from DGASPC and AJOFM).

Awareness campaigns regarding special places for Roma students in high school, vocational, dual, and university education were organized in all communities with significant Roma populations. These included community visits, school and local authority meetings, presentations of enrollment procedures, distribution of informative materials, assistance in obtaining proof of Roma affiliation, and direct support in completing applications.

Combating Antisemitism

With regard to aspects related to the National Strategy for Preventing and Combating Anti-Semitism, Xenophobia, Radicalization, and Hate Speech 2024-2027 (hereinafter referred to as the 2024-2027 Strategy), we note with satisfaction the positive assessment of the new strategic framework, both in terms of the new areas of intervention proposed and the increased specificity of the measures. However, we note that, in certain cases, the report does not accurately reflect the measures provided for in the 2024-2027 Strategy, as follows:

Paragraph 56 "the authorities' intention to support initiatives" such as the organization of training courses for journalists": We recall that the Strategy clearly stipulates the responsibility of the authorities for creating and organizing these training modules (through the Department for Interethnic Relations, a structure under the Prime Minister, and in coordination with the General Secretariat of the Government - Action No. A.3.6), which shows that the authorities' concern goes beyond the stage of intention.

The Prefect's Institution monitors the 2024-2027 Strategy's implementation at the county level and may stimulate educational activities in schools regarding Holocaust history, in partnership with the Ministry of Education and the "Elie Wiesel" Institute.

Territorial reports show very few incidents, generally indicating the absence of recent antisemitic cases. These reports highlight educational interventions (commemorations, partnerships with museums/libraries/NGOs), public messages on special occasions, and integration of Holocaust-related topics in school activities. The national strategy is referenced in local planning, and the educational framework includes pilot modules and teacher training on Holocaust history. Explicit interconnection with SNIR is ensured, combating both anti-Roma racism and antisemitism within the same policy framework. Regarding antisemitism-related issues, Prefect institutions maintain contact with presidents of local Jewish communities, fostering traditional cooperation among ethnic groups.

Prefect Institutions support educational and cultural projects dedicated to Holocaust remembrance (e.g., "Holocaust Memory Week" in Argeş, cultural events in Cluj). On International Holocaust Remembrance Day and other relevant dates, GLM meetings included commemorative speeches.

In Caraş-Severin County, the Jewish community is small, with sporadic cultural activities at the Reşiţa synagogue in partnership with the Democratic Forum of Germans. Approximately 17 ethnic groups coexist peacefully in the county, with active dialogue fostering tolerance and preserving each group's ethnic, religious and cultural identity.

In Mehedinţi County, antisemitism prevention through education involved: introducing Holocaust, antisemitism and human rights modules in 40 pilot high schools (in collaboration with the "Elie Wiesel" Institute), training 600 history teachers on Holocaust education and recognition of contemporary antisemitism, extracurricular educational projects (museum visits, film screenings, workshops) in partnership with Jewish organizations and NGOs, and Holocaust Remembrance Day (27 January) marked in over 800 schools.

Paragraphs 85 and 86

Even if discrepancies between Roma children and children belonging to the majority population persist, positive trends in the participation of Roma children in education at all levels of general education should be noted.

Thus, in the 2024-2025 school year, 117,587 children and pupils belonging to the Roma minority were enrolled in general education (based on the data recorded in the Romanian Integrated Education Information System), which equates to approximately a 33% increase compared to the 2022-2023 school year². The implementation of the education measures provided for in the Strategy for the Inclusion of Romanian Citizens Belonging to the Roma Minority, including the work of school mediators, whose number has been expanded³, has led to a rise in the enrolment of Roma children and pupils, as well as to a greater acceptance of ethnic identity by their families, in the case of Roma children already participating in education. These positive developments pave the way for targeted interventions aimed at supporting Roma children and young people in accessing quality education and achieving successful learning outcomes. The impact of these efforts is expected to become evident in the years ahead.

Paragraph 87

Concerning paragraph 87, it should be noted that the number of dedicated places filled in by Roma pupils/ students is not an accurate indicator on the participation of Roma pupils and students in upper secondary education and higher education, respectively.

Besides the dedicated places, which is a measure of positive discrimination for Roma ethnics, Roma pupils and students enrol in upper secondary education and higher education, respectively, the same as the majority pupils and students.

For example, in the school year 2022-2023 the number of Roma pupils enrolled in upper secondary education (high school, VET and dual education) was of 5.555, of which 2.575 were admitted on distinct places (from the

² In the school year 2022-2023, in the Romanian Integrated Education Information System (SIIR), there were 88,595 children and pupils belonging to the Roma minority as follows: pre-school (0-3 years old group age): 22; pre-school (3-6 years old group age): 12,415; primary education: 39,049; gymnasium (lower secondary education): 28,070; high school (upper secondary education): 4,796; TVET: 4,073; post-secondary education (tertiary non-university education): 170.

In addition, 1,111 Roma persons were participating in Second Chance Programmes. These data have been reported to ECRI following the list of questions sent by the Commission in December 2023.

³ In 2022, at the beginning of the implementation of the Strategy for the 2022-2027 period, there were 418 school mediators employed. By the end of the 2024-2025 school year, their number had reached 557 (an increase of 33%).

total of 6.382 distinct allocated places). In the following school year 7.094 Roma pupils enrolled in upper secondary education, of which 3.177 were admitted on distinct places (from the total of 6.151 distinct allocated places).

In addition to the support measures mentioned in paragraph 87, pupils from socio-economically disadvantaged backgrounds or from vulnerable groups or with special medical conditions are entitled to the social scholarship, which aims to support the participation in educational activities and to prevent school dropout.

Allowances (scholarships) for underage mothers, re-enrolled in school, have also been set up, to help them participate in education, prevent drop out and school failure. The scholarship is granted based on class attendance.

The pupils enrolled in TVET are granted the technological scholarship. It should be noted that Roma pupils' participation in dual education has increased significantly, ensures access to the technological scholarship granted by the state, as well as to the scholarships granted by the partner economic operator. In addition, pupils can be employed part time by the partner economic operator that provides the practical training.

"Students may also benefit from other types of scholarships, based on contracts concluded with economic operators or with other legal or natural persons, or granted by the local or county public authority. These scholarships may be combined with those funded from the state budget.

In addition to the measures implemented through the National Program for Reducing School Dropout (NPRSD)—which currently supports nearly 34.000 Roma pupils in combating school dropout, improving academic outcomes, and increasing transition rates to high school—preventing early school leaving and enhancing access to and participation in education and vocational training for disadvantaged groups, such as the Roma community, is also a priority supported by the Education and Employment Program (PEE), financed through European structural and investment funds. Thus, the PEE funds support measures in this regard for children from Roma communities. For example, through the competitive call for projects Integrated Measures for the Roma Community, launched in November 2024, with a total financial allocation of over €24 million, projects are funded that target Roma pupils with low socioeconomic status, the parents and legal representatives of these children, community mentors and, last but not least, teachers and support and management staff in the educational institutions where these children are enrolled.

The measures funded provide support to overcome obstacles to school attendance, organize individualized support programs, to ensure equal opportunities for children at risk of dropping out of school, with tailored measures for Roma girls, mentoring programs for teachers and children at risk of dropping out of school, information and awareness-raising programs on participation in education, counselling and parenting education for parents, etc.

These projects complement the calls already funded through the National Recovery and Resilience Plan and NPRSD dedicated to schools at high or moderate risk of school dropout, which carry out remedial learning activities, provide hot meals and school counselling to students identified as being at educational risk as a result of the early warning mechanism in education.

Paragraph 90

We would like to draw attention to the fact that in the *Civil society monitoring report on implementation of the national Roma integration strategy in Romania*, the references used regarding the proportion of segregated Roma students refer to data valid for 2014 and 2016. Furthermore, the cases of segregation reported date back to 2019 or earlier.

With regard to the Report on school segregation in Romania, 2022, we draw attention to the fact that, in the CADO's approach, only 1387 schools from 11 counties were targeted and that only 863 school units with legal personality responded to the request to provide data necessary for monitoring and evaluating school segregation, of which only 805 provided complete data necessary for monitoring school segregation (see pg. 21). Thus, the complete response rate was of 58%. As stated by the authors of the report, the data are not representative at the national level: *We reiterate, first of all, the fact that these data are not representative at the national level, not even at the level of the 11 counties where we ran the school segregation monitoring simulation. Let's remember that only 58% of schools responded fully to the request to provide data, and we found that many schools do not yet have an adequate understanding of how data should be collected and reported accurately. (see pg. 34)*

We would like to remind you that since 2019, the Ministry of Education and Research has taken a series of measures to prevent and combat segregation in schools (the establishment of the *National Commission for Desegregation and Educational Inclusion* and the adoption of the *Methodology for monitoring school segregation in pre-university education* – which has been repealed by the new methodology approved by order of the

minister of education No. 7701/2024), but the continued implementation of the planned actions has been delayed/hampered by the COVID-19 pandemic.

During the reference period, with the support of UNICEF, a special module was developed in the Integrated Education Information System (SIIR) in Romania to collect data for the indicators set out in the *Methodology for monitoring school segregation*. The methodology was piloted at national level, which first required nationwide training of school inspectorate staff and school principals on the application of the methodology and reporting of data for the indicators in the special module of the SIIR.

Since 2021, the Ministry of Education and Research has strengthened its cooperation with UNICEF through the implementation of a Technical Support Instrument for school desegregation, through which UNICEF provided technical assistance for the recodification of the legal and public policy framework for school desegregation. The legal framework was finalized through the development and adoption of the *Methodology for monitoring, identifying, evaluating, preventing and combating school segregation in pre-university education*, approved by order of the minister of education No. 7701/2024. Also, with UNICEF support, the first National Report on School Desegregation will be produced in the coming period.

Paragraph 92, point (i) on extending measures to reduce early school leaving at primary level:

In this regard, we would like to point out that the Romanian Government's social inclusion policy has the overall objective of raising the standard of living of the population by promoting public policies **targeting all vulnerable groups** (people with disabilities, women, street children, young people aged 18 leaving state care institutions, older people etc.), **including the Roma population**.

In Romania, **non-discrimination and respect for human dignity are principles underlying the social assistance system and are defined in Article 5 of *Social Assistance Law No. 292/2011, as amended and supplemented***. In accordance with national legislation, social assistance benefits and social services are provided to all categories of persons in vulnerable situations who are domiciled or resident in Romania, without discrimination. **They benefit from social protection measures and actions without restrictions or preferences based on race, nationality, ethnic origin, language, religion, social category, opinion, sex or sexual orientation, age, political affiliation, disability, chronic illness or membership of a disadvantaged group.**

All special laws in the field of social assistance take into account these principles. **From the point of view of national legislation governing the granting of social assistance benefits, no different methods of granting the same right are established on the basis of gender, ethnicity, religious affiliation or other similar criteria, as social assistance benefits are intended for all persons who meet the eligibility conditions, the only restriction being the requirement of a domicile/residence or confirmation that the persons live in Romania.**

At the same time, national strategies on social inclusion and poverty reduction define the basic principles that ensure equality, non-discrimination and diversity in access to social assistance benefits and social services, so that differences between members of society are respected.

Therefore, in terms of social assistance benefits, there are no social assistance benefit programmes implemented at national level that specifically target the Roma population. When applying for social assistance benefits, persons in need are not required to declare their ethnicity.

As an EU Member State, Romania has committed itself to implementing the provisions of the European Pillar of Social Rights, which includes among its important objectives *the provision of adequate social protection, the right to a minimum income*, etc. **In this context, social assistance actions/programmes are being implemented at national level with the aim of eradicating poverty in all its forms, ensuring a decent life for poor people and stimulating their participation in the labour market for all vulnerable groups in poverty, including the Roma.**

The programmes currently implemented by the Ministry of Labour, Family, Youth and Social Solidarity to reduce poverty, which are aimed at all vulnerable groups with low or no income and include incentives to reduce school drop-out among children from disadvantaged families, are as follows:

- **State child allowance**, a universal benefit granted under Law No. 61/1993, as republished, with subsequent amendments and additions, which is intended for all children up to the age of 18 **young people who have reached the age of 18 and are continuing their secondary or vocational education, organised in accordance with the law, until its completion, as well as young people with disabilities who are pursuing a form of pre-university education provided for by law, but not later than the age of 26.** The monthly

amounts of the state child allowance have been increased starting with the entitlements for January 2024 and are currently as follows:

- **292 lei** for children aged between 2 and 18, as well as for young people who have reached the age of 18 and are enrolled in secondary or vocational education, organised in accordance with the law, until the completion of their studies, as well as young people with disabilities who are enrolled in a form of pre-university education provided for by law, but not later than the age of 26;
- **719 lei** for children up to 2 years of age or up to 18 years of age, in the case of children with disabilities.
- **Assistance for families with children**, part of the minimum inclusion income, in accordance with the provisions of *Law No. 196/2016, as amended and supplemented*, which is granted to families with dependent children up to the age of 18 **and aims to prevent poverty and encourage children's participation in education**, taking into account the list of family assets or, where applicable, of the single person who excludes them from receiving the Minimum Income. **The amount of assistance for families with children is determined according to the level of monthly income and the number of children in the family, as follows:**

TIP FAMILIE		Cuatum 1 ianuarie 2024 - lei -	Cuatum 1 martie 2024 - lei -	Cuatum 1 martie 2025 - lei -
Venit/adult echivalent ≤ 346 lei (1 martie 2024) / 366 lei (1 martie 2025)				
FAMILIE BIPARENTALĂ	1 copil	122	135	143
	2 copii	244	270	286
	3 copii	366	405	428
	≥ 4 copii	488	539	570
FAMILIE MONOPARENTALĂ	1 copil	137	152	161
	2 copii	274	303	320
	3 copii	410	453	479
	≥ 4 copii	547	604	638
Venit/adult echivalent > 347 lei până la 879 lei (1 martie 2024) / 366 lei până la 930 lei (1 martie 2025)				
FAMILIE BIPARENTALĂ	1 copil	97	108	115
	2 copii	194	215	228
	3 copii	291	322	341
	≥ 4 copii	387	428	452
FAMILIE MONOPARENTALĂ	1 copil	126	140	148
	2 copii	245	271	287
	3 copii	370	409	432
	≥ 4 copii	490	541	572

The component of the assistance for families with children also includes elements to encourage education through the children's attendance at school. Thus, in the case of families with dependent children of school age, the assistance for families with children is granted in the amounts specified above, provided that each child is enrolled and attends without interruption a form of pre-university education, namely full-time education, as provided for by the National Education Law No. 1/2011, as amended and supplemented, except for those who interrupt their education for medical reasons. The amount of assistance for families with children shall be reduced in proportion to the number of children in the family, as follows:

- a) by 50% of the amount due to each child in the family for the month in which they have more than 15 unjustified absences;
- b) by the amount due to each child in the family for the month in which the child has more than 30 unjustified absences;
- c) by the amount due to each child in the family for the period during which the child interrupts the school year, except in cases where the interruption is caused by medical reasons;
- d) the amount due to each child in the family for the period during which the child repeats the school year for reasons other than medical reasons.

If one of the children no longer attends school, he or she shall no longer be taken into account when determining the adjusted monthly net income or the amount of assistance for families with children.

If a child attending school reaches the age of 18 during a school year, the family allowance is granted until the end of the school year in which the child is enrolled.

At the same time, schoolchildren from families receiving inclusion assistance are automatically eligible for social scholarships.

The educational incentive, established by *Law No. 248/2015 on encouraging participation in pre-school education for children from disadvantaged families*, is another programme aimed at children from disadvantaged families. **It is granted in the form of social vouchers to encourage children from disadvantaged families to participate in pre-school education and to increase their access to education.** The educational incentive is financed from the state budget through amounts deducted from value added tax and allocated to local budgets for this purpose. Starting on 1 January 2024, educational incentives will be granted to children attending preschool education from families who have established their right to family assistance for children under *Law No. 196/2016 on minimum inclusion income, as amended and supplemented*, regardless of whether the family is receiving this benefit or whether it has been suspended. Monthly amounts granted: 133 lei/month for each child enrolled in kindergarten from a family entitled to family assistance for children. **Granting educational incentives is conditional on the regular attendance at kindergarten of children from families benefiting from the educational incentive provided for in this law. Regular attendance means the daily presence of the child at kindergarten during the month monitored, except for justified absences. The following cases are considered justified absences that do not affect the granting of social vouchers, provided that they do not exceed 50% of the kindergarten days:**

- a) *medical absences*: justified, only if the parents provide medical certificates corresponding to the periods of absence when the children return to kindergarten. In exceptional cases, once per school year, children may receive social vouchers even if they have missed more than 50% of kindergarten days during the monitored month for medical reasons;
- b) *excused absences*: children may be excused by their parents for up to 3 days per month, provided that the teachers are notified.

Paragraph 101 regarding the lack of sufficient information provided to migrants on the purpose of the rights and procedures applicable to them. The recommendation specifies that there is no clear referral mechanism for migrants who are not beneficiaries of international protection and who may need specialized services. This recommendation invites the authorities to step up their efforts to ensure that relevant information is made available to migrants in the relevant languages and through various channels.

According to national law, namely *Law No. 292/2011 on social assistance, as amended and supplemented*, **the right to social services and social assistance benefits is guaranteed in Romania without any discrimination, for all Romanian citizens, as well as for citizens of other states or stateless persons who have their domicile or residence in Romania.** According to this principle, vulnerable persons benefit from social protection measures and actions without restriction or preference based on race, nationality, ethnic origin, language, religion, social class, opinion, sex or sexual orientation, age, political affiliation, disability, chronic illness or membership of a disadvantaged group.

In this context, **social services in Romania respect the principles of universal access, non-discrimination and human dignity**, ensuring support and social assistance for **persons in vulnerable situations**. This support includes access to **information, counselling, social guidance, community services or material assistance**, in particular for children, pregnant women, older persons or persons with disabilities.

Furthermore, *Social Assistance Law No. 292/2011, as amended and supplemented*, stipulates that any person in difficulty, regardless of their legal status, **may request and benefit from social services**, according to their individual needs, based on a professional assessment. Romania is thus aligned with European and international standards on human rights, and social service providers actively contribute to **the social inclusion and protection of migrants**.

In accordance with **Government Decision No. 440/2022**, the National Strategy on Social Inclusion and Poverty Reduction for the period 2022–2027 recognizes **migrants as a vulnerable group** at risk of social exclusion and marginalization. The strategy document provides for **increased access to social, educational, health and employment services** for migrants, as well as the development of integrated and coordinated measures between institutions to **ensure equal opportunities and active integration** into society. The strategy emphasizes the importance of **non-discrimination and ensuring universal access** to rights and services, including for migrants in unclear administrative situations.

The strategy also includes objectives on **informing local communities about migrants' rights and improving the quality of social services** for migrants in order to support the process of **integration and active inclusion**.

The social inclusion of legally resident foreigners is supported by: participation in integration programmes, access to education and the labour market, protection of the rights of third-country workers and informing communities about their rights.

At the same time, according to the provisions of Article 20 of *Law No. 122/2006 on asylum in Romania*, **the recognition of refugee status or the granting of subsidiary protection entitles the beneficiary to social assistance measures under the conditions laid down by law for Romanian citizens.**

In Romania, social assistance benefits are granted only to persons who have international protection, i.e. refugee status or subsidiary protection. In addition, for foreign nationals or stateless persons, these rights are conditional on establishing domicile or residence in Romania, under the conditions laid down in Romanian law.

At the same time, according to the provisions of Article 20(1)(m) of Law No. 122/2006, persons who have refugee status or benefit from subsidiary protection are entitled, upon request, within the limits of the State's financial resources, *to a monthly non-repayable allowance for a maximum period of 12 months, if, for objective reasons, the person is deprived of the means of subsistence necessary for their existence. if, for objective reasons, the person lacks the necessary means of subsistence.* The amount of the non-repayable monthly allowance is set at 1.08 ISR, starting in March 2024, i.e. 714 lei per month (approximately 143 euros) for each family member, including children.

To be eligible for this right, **the person must have been granted international protection in Romania and be registered in the integration programme of the General Inspectorate for Immigration (IGI), in accordance with the legal regulations in force.** The following categories of vulnerable persons are exempt from this obligation: minors, unaccompanied minors, persons with disabilities, elderly persons, pregnant women, single parents accompanied by their minor children, victims of human trafficking, persons suffering from serious illnesses, persons with mental disorders and persons who have been subjected to torture, rape or other serious forms of psychological, mental, physical or sexual violence, or who are in other special situations similar to those mentioned above.

The non-repayable assistance is granted monthly **for each person who has been granted a form of protection. For minors who have been granted a form of protection and who are under the age of 14, the assistance is granted to their legal representative.**

The funds necessary for the granting of monthly non-repayable assistance **are provided from the budget of the Ministry of Labour, Family, Youth and Social Solidarity through the National Agency for Payments and Social Inspection and the county agencies for payments and social inspection.**

In the first quarter of 2025, the MMFTSS budget provided assistance to 363 persons (total number of beneficiaries) who acquired refugee status or subsidiary protection granted by the Romanian state. Compared to the first quarter of 2024, the number of beneficiaries increased by 41 persons (12.7%). The amount paid for this benefit in the first quarter of 2025 was 676,636 lei, higher than in the first quarter of 2024 by 106,218 lei (18.6%).

Information on access to social assistance benefits in Romania, which can be requested by persons enjoying international protection, i.e. refugee status or subsidiary protection, is available on the website of the Ministry of Labour, Family, Youth and Social Solidarity, in English, **through the National Electronic Platform for Citizens, at the following link:** <http://beneficiifamiliale.mmuncii.ro/>.

Other official information in English about social services that can also be accessed by persons with migrant status is available on the RO SDG portal at the following link: <https://www.e-guvernare.ro/en/informations/1-citizens/6-healthcare/4-medical-insurance-in-a-member-state/25-rules-on-integration-in-a-care-home>.

EMPLOYMENT

National Agency for Employment (NAE) has been actively involved in supporting Ukrainian refugees who have expressed their desire to stay and work in Romania. NAE offers, without discrimination, services aimed at increasing the employment opportunities for all persons registered in its records. In this respect, Ukrainian citizens have benefited from the same services as Romanian citizens, in accordance with the provisions of Law no. 76/2002 on the unemployment insurance system and employment stimulation. These services include, according to the legal provisions in force, information and professional counselling, labour mediation, vocational training, unemployment benefits for persons who meet the requirements of Law no. 76/2002, as well as EURES information services.

The language barrier represents a significant obstacle for Ukrainian citizens to access a job similar to the one they previously had in their country of origin. For this reason, NAE has also focused its efforts in this direction, through its territorial structures, offering the opportunity for Ukrainian citizens to participate in Romanian language courses. The 42 territorial employment agencies, in collaboration with the Regional Adult Vocational Training Centres, organize Romanian language courses for Ukrainian citizens, depending on the availability of trainers and the available financial resources. The expenses incurred by NAE, between February 2022 and present, related to Romanian language courses organized for Ukrainian citizens, are worth 109,229 lei. To date, 295 Ukrainian citizens have participated in such courses.

Since the outbreak of the armed conflict and until 31.07.2025, 24,626 Ukrainian citizens have registered in the records of county employment agencies and the employment agency of the municipality of Bucharest, of which 3,362 have been employed. NAE has developed a leaflet in Romanian, Ukrainian and English, that was posted on the NAE website, at: https://www.anofm.ro/upload2/ANOFM/19895/pliant_servicii_refugiati_ucraineni.pdf.

The leaflet is distributed by the agencies in the territory to other locally involved actors and on social networks (Facebook, LinkedIn). The leaflet contains a QR code with the contact details of all county, local agencies or work points and one for the vacancies.

In collaboration with United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), NAE has produced a Guide for Ukrainian workers that includes the steps to access the services offered by NAE. It can be found on the NAE website at: <https://www.anofm.ro/ghidul-guide>.

In order to support job seekers and increase their employment opportunities, NAE organizes two general job fairs annually at national level: the General Job Fair, held every spring, and the Job Fair for Graduates, organized every autumn. During these events, stands dedicated to informing Ukrainian citizens are set up. Also, the territorial structures of NAE organize job fairs depending on the requirements of the labour market, targeting certain professions, specific fields of activity or vulnerable groups. At the same time, NAE, together with county and municipal employment agencies, supported and/or participated in events organized by other entities in support of Ukrainian citizens.

All services provided by NAE to Ukrainian citizens (including information activities, coordination, monitoring, data and information transmission, development of information materials, organization of scholarships and courses) were carried out exclusively by using NAE's own human and financial resources.

Paragraphs 102, 103 and 104

Concerning paragraphs 102, 103 and 104, we would like to highlight that Romania has a legislative framework and mechanisms that effectively ensure the right to education of refugees and migrants. In addition, there is a constant concern to update and strengthen the regulatory framework that regulates and facilitates the access to education in the national education system to meet the needs of these people.

In this regard, in 2022 the methodological frameworks for schooling, organisation and conduct of the Romanian language initiation course for minors and adult foreigners respectively, who have acquired a form of international protection or a right of residence in Romania were updated, through the *Order of the Ministry of Education no. 6127/24.10.2022 for the approval of the Methodology regarding the schooling and the organization and implementation of the Romanian language initiation course for minors who have been granted a form of international protection or a right of residence in Romania, as well as for minors who are citizens of the Member States of the European Union, the European Economic Area, and the Swiss Confederation*⁴ and the *Order of the Ministry of Education no. 6129/24.10.2022 for the approval of the Methodology regarding the organization and implementation of the Romanian language initiation course for adult foreigners who have been granted a form of international protection or a right of residence in Romania, as well as for citizens of the Member States of the European Union, the European Economic Area, and the Swiss Confederation*⁵, respectively. Both orders also include a procedure regarding the development, approval, and distribution of the curricula and textbooks for the Romanian language initiation course for the two categories of learners – minors and adults, respectively.

⁴ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/261307>

⁵ <https://legislatie.just.ro/public/DetaliuDocument/261381>

Also in 2022, a special methodology was adopted for the certification of pre-university studies for foreigners who have been granted international protection in Romania and who do not possess supporting documents for their studies or who, for objective reasons, do not fall under the current legal provisions regarding the recognition and certification of foreign studies in Romania, in order to facilitate access to the labour market or the continuation of studies, through *Order of the Ministry of Education no. 5807/29.09.2022*⁶.

The introductory Romanian language course for migrant children runs throughout the school year and begins as soon as there are applicants. Each student enrolled in the introductory Romanian language course receives six hours of instruction per week, totaling a minimum of 216 hours. This corresponds to a period of 36 weeks, spread over one school year and, where applicable, the following school year. Students may continue attending the course even after completing the 216 hours, until the first examination session for the acquired Romanian language skills.

The course is usually divided into three modules, corresponding to levels A1, A2, and B1 according to the CEFR – Common European Framework of Reference for Languages. Thus, depending on the students who begin attending throughout the school year, beginner modules (A1) can be organized at any time during the school year, provided that the number of new students justifies such organization. Depending on the needs, modules corresponding to competency levels A1.1 and A1.2 may also be organized, particularly for students requiring additional time to familiarize themselves with the Latin alphabet.

At the end of each module, the instructor will assess the students, and based on the results, recommendations may be made to proceed to the next module, continue the studies supplemented by remedial activities, or repeat the completed module.

Teachers delivering the introductory Romanian language course are given priority access to training activities in teaching Romanian as a foreign language.

The Ministry of Education and Research closely cooperates with UNHCR, which has resulted in the use of educational resources and teacher training opportunities provided by UNHCR, which are disseminated among teachers.

For example, Romanian teachers working with migrant children have the opportunity to participate in an online training module to develop skills in inclusive education and the use of multicultural approaches. To support the teaching of Romanian to displaced Ukrainian children, teachers can use the Romanian Language Textbook for Ukrainians: "Romanian for Ukrainians, Level A1-A2," developed by the UNHCR and the Romanian National Council for Refugees.

Regarding the enrolment and placement of a foreign minors in a school year, including minors benefiting from a form of international protection, the applying procedures are provided in Chapter III of the *Methodology on the schooling and the organization and implementation of the Romanian language initiation course for minors who have been granted a form of international protection or a right of residence in Romania, as well as for minors who are citizens of the Member States of the European Union, the European Economic Area, and the Swiss Confederation* (approved by order NO. 6127/2022).

In the case of foreign minors who do not possess study documents, for enrolment and registration in pre-university education, they must undergo an evaluation/examination procedure in accordance with Article 125, paragraphs (11) and (12) of the *Framework Regulation on the organization and functioning of pre-university education institutions* (approved by the Order of the Minister of Education No. 4,183/2022), or in accordance with the provisions of the *Special Methodology for certification of pre-university studies for foreigners who have obtained international protection in Romania and who do not have proof of studies or who, due to objective reasons, do not fall under the current legal provisions regarding the recognition and certification of foreign studies in Romania, with the aim of facilitating access to the labour market or continuing education* (approved by the Order of the Minister of Education No. 5,807/2022), or according to the simplified evaluation procedure for enrolment and registration in a specific grade, as applicable.

⁶ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/260370>

The parents/legal guardians of these minors and who do not speak Romanian, as well as the respective pupils, benefit from psycho-pedagogical counselling and school orientation services provided by a school counsellor and/or the form teacher, with the purpose of making a well-informed decision regarding the evaluation/examination procedure necessary for enrolment in an academic year.

The assignment of the appropriate grade level for enrolment and registration is determined by a placement commission, which provides a recommendation to the parents/legal guardians regarding the appropriate school year placement. Parents or legal guardians may disagree with this recommendation, in which case they have the right to request the enrolment of their children in the Romanian pre-university education system in the grade level of their choice, assuming full responsibility for their choice.

It should be noted that, in order to overcome adaptation difficulties, during the Romanian language initiation course, throughout their attendance as auditors of school classes, as well as subsequently during their formal schooling, minors and young people will benefit from the support of school counsellors.

To support the training of teachers working with refugee children and youth, the Ministry of Education and Research is collaborating with the British Council through an initiative aimed at supporting children affected by trauma. This collaboration began in 2022 with training sessions attended by 250 Romanian and Ukrainian teachers working with Ukrainian refugee pupils in their classrooms. The training sessions were organized within the framework of a partnership between the British Council, UNICEF, and the International Organization for Migration. Starting in 2024, a new project implemented by the British Council and UNICEF, in collaboration with the Ministry of Education and Research, was launched under the initiative *Teaching and Learning in Difficult Times*, focusing on trauma-informed teaching. Through this initiative, 84 teacher trainers from the Ministry of Education and Research's network (across 41 counties and Bucharest) have been trained. The main objective of this training is to support teachers of all subjects in learning how to respond to the immediate needs of children who have experienced trauma, and to ensure resilient, inclusive learning environments that promote the well-being of preschool and school-aged children in the classroom.

The project continues through the cascade training of teachers across the country, with the goal of training approximately 200 teachers annually. As part of the project, international best practices and educational resources (such as manuals, guides, and worksheets) have been adapted to the Romanian context with the support of UNICEF. Teaching strategies that provide support for various types of trauma—including trauma caused by war, parental absence due to labour migration, poverty, family issues, and more will be promoted.

Regarding the status of *auditor*, Chapter II of the *Methodology on the schooling and the organization and implementation of the Romanian language initiation course for minors who have been granted a form of international protection or a right of residence in Romania, as well as for minors who are citizens of the Member States of the European Union, the European Economic Area, and the Swiss Confederation* regulates the attendance of classes by auditors.

Foreign minors, as well as to foreign young persons over the age of 18 who have not yet completed their pre-university studies, and who have obtained or have applied for a form of international protection or a residence permit in Romania are granted the status of auditor. This status applies until the completion of the procedure for the recognition and equivalence of their studies for placement in a specific grade level.

Auditors can attend classes within a pre-university educational institution without being formally enrolled in the education system, while simultaneously participating in the Romanian language initiation course and other school or extracurricular educational activities.

The assignment of the grade level in which the pupils will be enrolled as an *auditor* is made by a placement commission, while the final decision rests, as appropriate, with the student's parent(s) or legal guardian.

It should be noted that the Romanian state ensures equitable access, without any form of discrimination, to all levels and forms of pre-university education for minors who have requested or have been granted a form of protection in Romania, for foreign minors, and for stateless minors whose residence on the territory of Romania is officially recognized in accordance with the law, under the same conditions as Romanian citizens.

Once enrolled in the Romanian education system, migrant students benefit from the same rights as those granted to Romanian students, including in terms of eligibility for programs implemented by the Ministry of Education and Research and /or the Romanian Government for children, pre-schoolers, and pupils in the pre-university education system.

Paragraph 105 the activity of preventing and combating undeclared work by foreigners carried out by the Labor Inspectorate, apart from the frequent control actions, is also carried out with the General Inspectorate for Immigration, by performing periodic controls, either on its own or in cooperation, structured by areas of activity.

During the frequent inspections carried out to verify employers' compliance with the legal provisions on labor relations, no distinction is made between workers identified at the inspected workplace on the basis of ethnicity or citizenship.

In accordance with the role established by the National Identification and Referral Mechanism (MNIR), if labor inspectors detect during their inspections any indications suggesting a possible situation of human trafficking for the purpose of labor or labor exploitation, they shall notify the specialized units within the General Inspectorate of the Romanian Police, which shall conduct the investigation, as appropriate.

In order to avoid risks that may arise from foreign workers' lack of knowledge of their rights and obligations arising from employment relationships, as well as to prevent situations of labor exploitation or abuse, the Labor Inspectorate's website provides information on working conditions in Romania regarding: working hours/salaries/vacation time/working conditions for minors, translated into English, French, Ukrainian, Turkish, Arabic, and Sinhalese.

At the same time, through the implementation of the actions in the Annual Cooperation Plan, concluded between the Labor Inspectorate and the General Inspectorate for Immigration, annual information and awareness campaigns/actions are organized on human trafficking and the conditions under which gainful activities can be performed on the national territory, as well as on the rights and obligations of foreign citizens as employees.

Foreign citizens who carry out gainful activities on Romanian territory enjoy all the rights arising from labor legislation, to the same extent as Romanian citizens. According to legal provisions, the minimum guaranteed wage is ensured for all workers, regardless of nationality.

For non-payment of wages, labor inspectors have the power to impose administrative penalties on the employer and to order measures to ensure compliance with the wage payment date. Failure to comply with the measures within the deadlines set by the labor inspectors constitutes an administrative offense.

The competent institution for resolving a labor dispute involving non-payment of salary entitlements is the court in whose jurisdiction the foreign worker resides in Romania or works, and may provide proof by means of any documents or other evidence accepted by the court.

According to Law No. 53/2003 - the Labor Code, claims for the resolution of a labor dispute consisting of non-payment of salary entitlements may be filed within three years from the date on which the right to act arose. Labor disputes are dealt with on an urgent basis and are exempt from court fees and stamp duty.

Paragraph 107

We consider it useful to specify that according to data extracted from the General Register of Employees in electronic format⁷, on December 16, 2024, 6,750 active contracts were registered for Ukrainian citizens, of which 6,314 were contracts that provided for the start of work after 24th February 2022.

The number of Ukrainian job seekers in Romania registered with the territorial structures of the National Agency for Employment (ANOFM) for the period 24th February 2022 – 16th December 2024 was 23,912. Also, the number of beneficiaries of temporary protection who received unemployment benefits for the period 24.02.2022 – 16.12.2024 was 53.

Other information:

- Number of jobs occupied by Ukrainian citizens in Romania, as reported to ANOFM – 3,247;
- Number of beneficiaries of employment facilitation measures (language courses or vocational training) – 295.

Paragraph 111 which refers to access to social benefits for beneficiaries of temporary protection under the same conditions as Romanian citizens:

With the adoption of *Emergency Ordinance No. 96/2024 on the provision of humanitarian support and assistance by the Romanian state to foreign nationals or stateless persons in special situations, coming from the armed conflict zone in Ukraine*, **in August 2024, the regulatory framework for granting support measures for the**

⁷ Managed by the Labor Inspectorate in accordance with Government Decision No. 905/2017 on the general register of employees

integration of Ukrainian citizens who have taken refuge in Romania since the outbreak of the armed conflict was extended so that the Romanian state can provide effective and efficient assistance to these persons through social measures, namely by granting social benefits from the state budget, namely: state child allowance, child-raising allowance and integration incentive, monthly support, financial benefits for persons with disabilities, minimum income support through the granting of inclusion assistance and assistance for families with children, and others.

Administrative data provided by the National Agency for Payments and Social Inspection on the implementation of the measures provided for in GEO No. 96/2024 for 2024 and the first quarter of 2025:

Type of benefit	2024		Jan.		Feb		Mar.	
	Number of beneficiaries	Amounts paid	Number of beneficiaries	Amounts paid	Number of beneficiaries	Amounts paid	Number of beneficiaries	Amounts paid
State child allowance	2,338	1,116,502	2,117	867,584	2,499	1,165,997	2,082	946,339
Inclusion aid	98	47,044	89	42,582	1	86,912	100	48,425
Assistance for families with children	35	4,551	44	4,614	7	8,568	2	1,428
Non-repayable aid for refugees	28	97,078	7	4,998	54	5,372	68	17,746
Other benefits (placement, leave and child-raising allowance)	54	740,453	113	154,918	167	257,438	11	34,033
Assistance for persons with disabilities	176	594,389	163	87,975	229	130,124	260	158,984
Total	3,223	2,600,017	2,533	1,162,671	3,126	1,654,411	2,523	1,206,955

Minors who are part of a family benefiting from international protection are eligible for state child allowance in Romania, in accordance with the provisions of *Law No. 61/1993 on state child allowance, republished, with subsequent amendments and additions*. Thus, **children of foreign citizens and stateless persons who are residents, under the conditions laid down by law, are entitled to state child allowance in Romania if they live with their parents until they reach the age of 18, including after the age of 18 if they are enrolled in secondary or vocational education organised under the conditions laid down by law, until they complete their education.**

At the same time, if foreign citizens or stateless persons who have their domicile or residence in Romania meet the eligibility conditions established by the Romanian legislation in force, they may apply, without discrimination, for other social assistance benefits, which are granted, however, according to the material situation of the family.

Paragraph 112 according to which the authorities are invited to ensure that all persons displaced from Ukraine as a result of Russia's war of aggression enjoy the same level of protection and support, regardless of their national or ethnic origin or other characteristics or personal status:

All persons displaced from Ukraine as a result of Russia's war of aggression shall enjoy the same level of protection and support, regardless of their national or ethnic origin or other characteristics or personal status, and shall have

access to social assistance benefits without discrimination, under the same conditions as Romanian citizens, if the eligibility conditions provided for by national legislation are met.

Also, according to the provisions of *Article 20 of Government Emergency Ordinance No. 96/2024 on the provision of humanitarian support and assistance by the Romanian state to foreign citizens or stateless persons in special situations, coming from the armed conflict zone in Ukraine*, **elderly persons with reduced mobility or in a situation of dependency, who come from the armed conflict zone in Ukraine and enter Romania, shall, upon request, receive free social services in accordance with the provisions of Law No. 17/2000 on social assistance for the elderly, republished, with subsequent amendments and additions.**

STATISTICAL SITUATION FOR THE YEAR 2019

REGARDING HATE CRIMES [to which the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code has been applied

or where the element of hatred is part of the constituent content of the crime - Article 369 of the Criminal Code, Article 297(2) of the Criminal Code, etc.]

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT, H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
0	1	2	3	4	6	6	7	d	9	10	11	12	#3	74	75	76	7	76
PCA București	art. 297 alin. 2	3	0	3	3	0	0	2	0	0		0	0		0	2	Social background	1
	Artss»	25	12	97	12	0	1	11	0	0	■	1	0	Ethnicity	0	14	Race, political affiliation, religion, social background	17
TOTAL		28	12	40	14	0	1	13	0	0		1	0		0	18		18
PCA Alba Iulia	Art2B6	1	11	12	6	0	0	6	0	0		0	0		0	0		3
	Art2»7 slln.2	1	2	3	0	0	0	0	0	0	*	0	0		0	0	-	2
	Art3M	4	4	8	4	0	1	3	0	0	-	0	0	Political affiliation	0	0		2
TOTAL		6	17	23	10	0	1	1	0	0		0	0		0	0		7
PCA Bacau	Art.369	0	4	4	0	0	0	0	0	0	-	0	0		0	0	-	2
TOTAL		0	4	4	0	0	0	0	0	0		0	0	«	0	0		2
PCA Brasov	Art369	4	T	11	3	0	0	3	0	0	-	0	0	-	2	4	Sexual orientation, Hungarian minority	8
TOTAL		4	7	11	3	0	0	3	0	0		0	8		2	4		8
Pea Constanta	Art369	9	2	11	S	0	0	5	0	0	-	0	0	-	5	5	Roma ethnicity	6
TOTAL		9	2	11	3	0	0	5	0	0		0	0		5	5		6
Pcs Craiova	An.369 C.p	2	S	7	3	0	0	3	0	0		0	0		0	3	Political affiliation Disability	3
TOTAL		2	5	7	3	0	0	3	0	0		0	0		0	3		3
PCA Galati	An.»? Sllt 2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	*	0	0	*	0	0		1
	Art369	2	2	4	2	0	0	2	0	0	-	0	0	-	0	2	Discrimination on religious or professional grounds	2
TOTAL		2	3	S	2	0	0	2	0	0		1	0		0	2		3
PCA Iasi	Art.369	1	2	3	3	0	0	3	0	0	*	0	0	*	0	3	Ethnicity, Political affiliation	0
TOTAL		1		3	3	0	B	3	0	«		0	0		1			*

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
C		2	3	4	5	6	7	8	9	W	11	11	13	1A	15	16	17	13
PCA Oradea	Art3B9	2	S	7	4	0	0	4	D	fi	-	0	0		0	4	Professional category, racism (Roma, Hungarian minority)	3
TOTAL		2	5	7	4	0	0	4	fi	0		0	0		0	4		3
PCA Pitesti	Art369	3	1	4	3	0	0	3	0	0	-	0	0		0	3	disability, race	1
TOTAL		3	1	4	3	0	0	3	0	0		fi	0		0	3		1
PCA Ploiești	Art 297 alin.2	1	2	3	2	fi	0	2	0	0		fi	fi		fi	2	incitement to hatred, Roma	1
	ArL369 C.p.	2	1	3	2	fi	0	2	0	0		0	0		0	2		1
TOTAL		3	3	S	4	0	0	4	0	0		0	0		0	4		2
PCA Suceava	Art309	1	0	1	1	0	0	1	0	0		0	0		0	1	Physical disability	0
TOTAL		1	0	1	1	0	0	1	0	0		0	0		fi	1		0
PCA Tg.Mureș	ArOfS	1	4	S	2	0	0	2	0	0	■	0	0	-	0	2	Ethnicity, vulnerable person (prisoner)	3
TOTAL		1	4	5	2	0	0	2	0	0		0	0		0	2		3
PCA Timisoara	Art 297 alin.2 C^	0	1	1	Q	0	0	0	0	0		0	fi		0	1	Nationality	1
	Art369	4	3	7	4	0	0	4	fi	fi	-	0	0		0	4	hatred	3
TOTAL		4	4	8	4	0	0	4	0	0		0	0		0	5		4
PICCJ. SUPC	Art369	0	3	3	1	0	0	1	0	0		0	0	-	0	fi	Reason of nationality, hatred against magistrates	1
TOTAL	-	0	3	3	1	0	0	1	0	0		0	0		0	0		1
TOTAL General	-	66	72	138	59	0	2	57	0	0	-	1	0	-	7	52	-	61

STATISTICAL SITUATION FOR 2020

REGARDING HATE CRIMES [to which the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code

or where the element of hate is part of the constituent content of the crime - Article 369 of the Criminal Code, Article 297(2) of the Criminal Code, etc.]

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT, H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
0	1	2	2	<	5	fi	7	fi	9	10	11	12	13	14	75	15	17	19
PCA Bucuresti	Alt2+7al2 C.p.	2	11	13	4	fi	0	4	0	fi		0	9		0	1	- age, wealth, -origin; - disability, -offensive expressions - origin;	9
	Art.369 C.p.	15	30	45	15	2	1	12	2	fi	Inciting the video's audience to hatred and discrimination against women	0	0	race	1	5	anti-Semitism; Roma ethnicity; Hungarian ethnicity; political orientation; disclosure of illnesses suffered; harm; incitement to discrimination	29
TOTAL		17	41	54	11	2	1	18	2	0		•	fi		1	•		M
PCA Alba Iulia	Art.253 C.p.	0	1	1	0	fi	fi	0	0	fi		0	0	•	0	fi		1
	Art.295 C.p.	3	0	3	0	fi	0	0	fi	fi	-	0	0		fi	fi		a
	Art.297 C.4>	2	2	A	1	fi	fi	1	fi	0	-	0	0	-	fi	fi		a
	Art.369 C.p.	2	7	6	4	1	fi	3	1	0	Incitement to hatred	0	Q		0	0		S
TOTAL		7	10	17	5	1	•	4	1	0	-	0	fi	-	fi	fi		12
PCA Bacau	Art.36e C.4>.	2	fi	8	4	fi	1	3	0	fi	-	0	1	Ethnic discrimination	1	0	ethnicity	4
TOTAL		2	fi	fi	4	0	1	3	0	0		0	1		1	•		4
PCA Brasov	A+3S8 C.p.	B	12	25	8	1	1	6	1	1	-nationality	0	1	-nationality	fi	6	displaying a conviction in a public space. > nationality, - sexual orientation-	7
TOTAL		I	12	20	I	1	1	I	1	1	-	fi	1		fi	6		7
PCA Cluj	Art.3e9 C.p.	0	3	3	1	0	0	1	0	0		0	0		1	0	Incitement to hatred and violence against state institutions and the President of Romania	2
TOTAL		0	fi	3	1	0	0	1	0	0		fi	fi			0		2
PCA Constanta	Art.5WC*p	fi	4	10	6	0	D	6	0	0	■	0	0	•	1	fi	Turkish ethnicity, .	4

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT, H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
O	T	2	3	4	3	8	7	8	9	10	TI	72	«	14	18	14	17	19
																	prisoner status, offensive Facebook posts	
TCFTAL		6	4	10	8	O	0	S	0	O		O	0		1	I		4
PCA Craiova	Art.3M C4>	3	3	\$	1	e	0	1	9	O		O	O		O	1	- nationality	3
TOTAL		S	3	8	1	O	0	1	O	O		0	O		O	1		9
PCA Galati	Art.253 C.p	1	0	1	1	1	0	0	1	2	-ethnicity	g	9		O	O		O
	Art.297 al.2C.p	1	0	1	1	o	0	1	O	O		O	9		O	1	political affiliation	0
	Art.3e9C#	2	4	9	3	0	0	3	O	a		A	O	*	9	3	Ethnicity, political affiliation	g
TOTAL		4	1	5	9	1	*	4	1	3		«	B		*	4		*
PCA Oradea	Art.69 C>.	4	3	7	4	0	2	2	O	O		2	2	-ethnicity	2	4	* ethnicity, sexual orientation	3
TOTAL		4	3	7	4	0	2	2	O	O		2	2		2	4		3
PCA Pitesti	Art.ueacA	4	4	8	2	0	0	2	O	O		O	0		Q	:	other reasons, xenophobia	8
TOTAL		4	4	8	2	0	0	2	O	O		D	0		0	2		6
PCA Ploiesti	Art.UN C.p	0	1	1	0	0	0	0	D	O		O	0		Q	O		1
	Art.297 C.p	1	2	3	0	O	0	0	0	O		O	0		O	O		3
	Art.3e9 C.p.	1	4	5	3	0	0	3	O	0		O	O		3	3	Roma ethnicity, - incitement to hatred	0
TOTAL		2	7	9	3	O	0	3	O	0		O	O		3	>		4
PCA Suceava	Art.SU C4i.	O	9	9	4	I>	0	4	B	0		0	O	-	O	8	political affiliation, incitement to hatred	5
TOTAL		0	9	9	4	0	O	4'	*	0		O	O		O	»		9
PCA Tg.Mures	Art.297 al.JC^	4	1	1	O	0	O	O	O	O		O	O		0	0		1
	Art.369 C.p.	3	29	32	5	0	O	S	0	O		O	O		13	5	ethnicity, nationality	13
TOTAL		3	30	33	S	0	O	5	9	O		O	*		11	5		13
PCA Timisoara	Art.257eU C^	1	4	5	d	o	0	S	O	O		O	O	*	O	Q	hatred, sexual orientation	9
	Art.3e9 C.p	3	7	10	3	0	0	3	a	0		O	O		8	O	hatred, nationality, political affiliation, disability, illness	7
TOTAL		4	11	15	a	0	9	I	O	O		O	*		O	O		7
PICCU-SUPC	Art.3e»E.p	1	S	7	5	0	0	5	O	O		0	0		O	O		1
TOTAL	*	1	6	7	5	0	0	5	O	0		O	O		O	O		1
TOTAL GENERAL	*	65	150	215	80	5	5	70	5	3	-	2	4	-	22	44	-	111

STATISTICAL SITUATION FOR 2021

REGARDING HATE CRIMES [to which the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code

or where the element of hatred is part of the constituent content of the crime - Article 369 of the Criminal Code, Article 297(2) of the Criminal Code, etc.]

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY ¹ NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
PCA București	Art.36P C/L	31	33	89	29	0	0	29	0	0		0	0		3	5	nationality, illness, incurable illness, race, sexual orientation, religious affiliation, offensive language. Incitement to class hatred. Incitement to hatred towards teachers, incitement to hatred towards a minor.	35
	Art 297 alin.2 C4>	9	9	18	3	D	Q	3	0	0		0	0	*	0	0	illness, contagious disease, incarcerated in prison	11
	Art206 C.p.	0	1	1	0	Q	0	0	0	0		0	0	*	0	0		9
TOTAL		40	48	88	32	0	0	32	0	0		0	0	*	3	5		48
PCA Alba Iulia	Art 389 cp	ti	9	14	8	0	0	#	0	0		0	0	■	5	ti	occupation, incitement to hatred	8
	Art297 alin 2C.p	3	4	7	4	0	o	4	0	0		0	0	■	3	3	-occupation	3
	Art.256 C.p	3	0	3	3	0	0	3	0	0		0	0		2	2	-occupation	6
	Art253 C.p	t	G	1	1	0	Q	1	Q	0		0	0	-	1	1	- occupation	0
TOTAL		12	13	25	14	0	0	14	0	0		0	0	-	11	11		11
PCA Bacau	AlUSdC.p.	4	ti	9	2	0	0	2	G	0		0	0		1	1	professional category	7
TOTAL		4	S	9	2	0	0	2	0	Q		9	9		1	1		T
PCA Brasov	Art.369 C.p.	7	S	15	4	0	1	3	0	G		0	1	-nationality	0	3	Nationality, religion	7
TOTAL		7	8	15	4	D	1	3	8	0		0	1		0	3		1
Pu Cluj	ATL3e»C.p.	2	1	3	0	0	0	0	0	0		0	0	-	0	0		3
	Art 193 Cp.	0	1	1	1	0	0	1	0	0		0	0	*	1	1	Nationality and race	0
TOTAL		3	2	4	1	S	0	1	9	0		0	G		1	1		3
Pca Constanta	Art 389 c.p	4	1	5	2	0	0	2	0	0		0	0	-	0	0	Ethnicity, illness	3
TOTAL		4	1	5	2	0	l	2	0	0		0	0	-	0	0	-	3

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
	1	2	3	4	5	6	7	9	9	10	11	12	15	14	15	15		16
Pca Craiova	Art369 C.p	6	8	12	7	0	0	7	0	0		0	0	■	8	7	Nationality, ethnicity, incitement to hatred, social reasons, race	4
	Art 297 alin.2 C4>~	1	5	6	4	0	0	4	0	0		0	0		6	4	ethnicity: violation of health rights, violation of professional rights, restriction of rights	2
TOTAL		7	11	18	11	0	0	11				0	0		14	11		6
PCA Galati	Art 297 alin.2 C4i	0	1	1	0	0	0	0	0	0		0	0		0	0		1
TOTAL		0	1	1	0	0	0	0	0	0		0	0		0	0		1
PCA Iasi	Art 297 alin.1 c"	4	4	4	0	0	0	0	0	0		0	0		0	0		4
	Art 369 C.p.	2	6	8	3	0	0	3	0	0		0	0	-	0	3	discrimination based on sexual orientation and gender identity, defamation, insults based on ethnicity	5
TOTAL		2	10	12	3	0	0	3	0	0		0	0		0	3	■	
PCA Oradea	ArtLM9C4>.	3	11	14	13	0	0	13	0	0		0	0	-	13	13	ethnicity, sexual orientation, incitement to hatred, membership of a political group	1
TOTAL		3	11	14	13	0	0	13	0	0		0	0		13	13		1
PCA Pitesti	ArtL369 C.p.	5	1	8	4	0	0	4	0	0	■	0	0	-	0	3	incitement to hatred against a category of persons: Roma ethnicity, mayor	2
TOTAL		3	1	8	4	0	0	4	9	0		0	6		9	3		2
PCA Ploiesti	Art20S C4).	1	0	1	1	0	0	1	0	0		0	0		1	1	Roma ethnicity	0
	Art369 C.p.	0	7	7	3	0	0	3	0	0		0	0	-	3	4	Incitement to hatred on grounds of mental illness: messages inciting hatred were distributed, Roma ethnicity	4
	Art 297 alin.2 C4>.	3	0	3	2	0	0	2	0	0		0	0	-	1	2	city hall officials - HIV infection: wealth	1
TOTAL		4	7	11	6	0	0	6	0	0		0	0		5	7		5
	ArtL369 C.p.	5	4	9	4	0	0	4	0	0	-	0	0	•	0	4	incitement to hatred	4

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
PCA Suceava	f Art 297 «Un2 c».	2 9	3 1	4 1	5 0	6 9	7 9	8 Q	9 0	10 0	11	12 6	13 0	14 .	15 0	16 0	17 .	18 1
TOTAL		5	5	10	4	0	0	4	0	0		0	0		0	4		5
PCA Tg.Mures	ArtM7 inn2	1	G	1	0	0	0	0	0	0		0	0		0	0		8
	Art3\$9C».	12	2	14	6	1	0	7	3	1	ethnicity	0	0		0	0	Race, nationality, ethnicity	4
	Art.193 C4».	0	1	1	1	1	0	0	2	1	- ethnicity	0	0		0	0		0
TOTAL		13	3	16	9	2	0	7	5	2		0	0		0	0		4
PCA Timisoara	ArtLSeS C.p	7	7	14	7	0	0	7	0	Q		0	0		Q	0	Hatred, sanitary, sex, nationality	5
	Art 297T "lin2 C9	0	2	2	1	0	0	1	0	0		0	0		9	1	ethnicity	0
TOTAL		7	9	16	8	0	0	8	0	0		0	0		Q	1		5
PICCJ. SUPC	Art36» C.p	1	12	13	5	0	0	S	0	0		0	0		0	0	Political opinion, nationality	8
	Art 297 «Uni 04»	0	1	1	1	0	0	1	0	0		0	0		0	0	Political opinion	0
TOTAL		1	13	14	6	0	0	6	0	0		0	0		0	0		8
TOTAL WFRACW	.	116	1«	264	119	2	1	116	5	2		0	1	.	46	63	.	123

STATISTICAL SITUATION FOR 2022

REGARDING HATE CRIMES [to which the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code has been applied

or where the element of hate is part of the constituent content of the crime - Article 369 of the Criminal Code, Article 297(2) of the Criminal Code, etc.]

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY ¹ NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
0	*	2	3	4	S	6	7	S	9	10	11	12	13	M		10	ff	18
PCA București	Art 257 alin.2 C.p.	11	8	18	8	8	O	C	0	0		0	0		0	4	Restriction of the right to work, persons with disabilities, social status, prison inmates: political affiliation, discrimination in public, humiliation, abusive messages, unfounded accusations, other reasons.	10
	Art. 389 C ⁴ i,	34	26	80	10	0	O	10	0	0		0	0		0	10	reasons related to education, wealth, sexual orientation, race, incitement to hatred and discrimination on YouTube, political party, position held (police officer), incitement to hatred and discrimination	48
	Alt 288C ⁴	Q	1	1	O	0	O	0	0	0	*	O	0		0	0		1
	Art.193 C.p	0	1	1	0	0	0	0	O	Q		0	0		0	0		1
	Art.3 din Legea nr.157Zx18	0	3	3	O	0	O	0	O	0	-	0	0		0	O		2
TOTAL		AS	>1	U	11	I	O	18	0	8	*	0	I		O	M		82
PCA Albă Iulia	Arun C4>	8	4	14	5	1	8	4	1	0	hatred	0	0		4	4	ethnicity disability	5
	Art 297 alin.2 C.p	2	3	5	1	0	0	1	O	0		0	0		1	0	hatred	3
	Art253 C ⁴)	3	0	3	0	0	O	O	0	0		0	0		0	O		3
	Art 189 cp	O	1	1	1	1	fi	0	1	1	Nationality, race, hatred	0	0		0	O		0
TOTAL		11	I	1>	7	2	e	S	2	1	-	0	0		3	4	*	11

Prosecutor's Office I	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMĂR CAUZE							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	<1	»	73	14	15	16	17	18
PCA Bacau	Art 297 agnJ C^>.	6	1	1	1	0	0	1	0	0		0	0	■	0	0		0
	An. 309 C4J.	2	1	3	1	0	0	1	0	0		0	0		0	3	- social class, social status	1
TOTAL		2	2	4	2	0	0	2	0	0		0	0		0	3		1
PCA Brasov	Art. 309 C4>.	7	9	14	3	0	e	3	0	6		9	Q		9	3	-nationality, ethnicity	12
		7	9	16	3	0	0	3	0	0		0	0		8	3		12
TOTAL		7	9	16	3	0	0	3	0	0		0	0		8	3		12
PCA Cluj	Art.30»C4).	12	S	17	6	0	0	6	o	0		0	0		0	0	Ethnicity, political affiliation, homophobia	11
	Legea nr.157/2018	0	1	1	0	0	6	0	Cl	0		9	0		0	6		1
TOTAL		12	6	16	e	0	1	6	0	0		Q	e		0	0		12
PCA Constanta	Art369 C4J	3	3	6	3	0	0	3	o	0		0	9		0	0	ethnicity	3
		3	3	6	3	0	1	3	Q	0		0	0		0	8		3
TOTAL		3	3	6	3	0	1	3	Q	0		0	0		0	8		3
PCA Craiova	Art.29raIn.2C4).	2	6	8	4	0	9	4	0	0		0	A		9	5		3
	Art. 309 C4>	S	8	13	6	0	6	6	0	0		o	0		9	7	Incitement to hatred	5
TOTAL		7	14	21	19	0	»	16	0	0		o	0		0	12		1
PCA Galati	Alt 193 C.p.	1	0	1	0	0	0	0	0	0		o	9		0	0		1
	Art 309 CP	1	1	2	1	o	9	1	0	o		o	0		9	1	-ethnicity	1
TOTAL		2	1	3	1	0	0	1	0	0		0	0		0	1		2
PCA Iasi	Art. 297 alin2C4).	4	1	5	2	0	0	Z	o	o		o	0		9	2	Ethnic and sexual orientation insults	2
	Art.3»9C4J.	6	4	10	4	0	0	4	0	o		o	0		0	4	ethnic motives and political defamation	6
TOTAL		10	5	15	6	0	9	6	9	o		0	o		0	8		1
PCA Oradea	Art. 369 C4).	3	S	8	4	0	0	4	0	0		0	0		4	4	- incitement to hatred on facebook, ethnicity	4
		3	5	8	4	0	8	4	6	0		0	o		4	4		4
TOTAL		3	5	8	4	0	8	4	6	0		0	o		4	4		4
PCA Pitesti	Art 309 C4).	3	2	5	2	o	o	2	0	0		6	0		1	1	Social origin, incitement to hatred	3
		3	2	5	2	0	D	2	0	o		0	0		1	1		3
PCA Ploiesti	Art. 297 alin.2C.p.	1	1	2	1	o	0	1	0	0		0	0		0	1	Mental health	1
	Art 369 C4>.	4	4	8	6	o	0	6	0	0		0	o		0	6	Other reasons, HIV,sexual orientation	2
TOTAL		5	5	10	7	0	0	7	Q	o		o	o		0	7		3
PCA Suceava	Art 297 aUnJ CA.	1	0	1	1	0	o	1	0	0		o	o		0	1	ethnic origin (anti-Semitic hatred)	a
	Art 369 C^.	4	\$	9	2	o	6	2	0	0		6	o	■	0	2	incitement to hatred, discrimination	7

Prosecutor's Office I	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY1 NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
O	1	2	3	<	5	6	7	8	9	10	n	e	e	74	15	M	77	48
TOTAL		S	S	19	3	O	O	3	O	O		O	fi		0	3		7
PCA Tg. Mureș	Art 389 Cp.	4	4	8	3	O	1	2	O	O		7	O	ethnicity	O	1	Sexual orientation	5
	Art 297 alinJ C.p	9	2	2	2	O	O	2	O	O		O	O		O	2	Ethnicity, language	O
TOTAL		4	6	10	S	O	1	4	O	Q		7	O		O	3		S
PCA Timisoa	Art 369 C4).	S	6	11	9	9	O	9	d	O		O	O		O	O	Hatred, nationality, other criteria	2
	Art 297 alin.2 C.p	O	5	5	3	O	O	3	O	O		O	O		O	fi	Other criteria, sexual orientation	2
TOTAL		5	11	If	12	O	O	12	O	O		C	a		O	O		4
PICCJ- SUPC	Art 297 alin.2C.p.	1	3	4	3	9	O	3	O	O		O	O		O	O	Political opinion	1
	An. 369 C4>.	8	5	13	9	9	O	9	O	O		O	O		O	6	Political opinion, nationality	2
TOTAL	■	I	S	17	12	O	e	12	O	«		O	O		6	O	-	3
TOTAL General	-	in	123	262	93	2	1	st	2	1	-	7	O		10	61	•	148

STATISTICAL SITUATION FOR 2023

REGARDING HATE CRIMES [to which the aggravating circumstance provided for in Article 77(h) of the Criminal Code has been applied

or where the element of hate is part of the constituent content of the crime - Article 369 of the Criminal Code, Article 297(2) of the Criminal Code, etc.]

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY ¹ NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
	1	2	3	4	6	6	7	8	9	10	11	12	13	14	16	16	17	18
PCA București	Art193 C.p.	1	1	2	0	0	0	0	0	0		0	0		8	9		2
	Art 3 Law 157/2018	2	1	3	0	0	0	0	0	0		9	6		8	9		2
	Art369 C.p	48	28	74	19	0	0	19	0	0		0	0		2	14	citizenship, race, sexual orientation, financial status, incitement to hatred/fascism, anti-Semitism, use of the term "Jew" disclosure of personal documents	54
	Art297 alinJ C.p	10	5	13	3	0	0	3	0	0		0	0	-	0	1	Nationality, age, discrimination, public defamation, insults, offensive words and expressions	7
TOTAL		81	31	»	22	0	8	5	0	0		0	0		2	17		85
PCA Alba Iulia	Art389 C.p	4	2	8	2	0	0	2	0	0		0	0		1	0	Political opinions	2
	Art297 alin2 c*	2	0	2	1	0	0	1	0	0	-	&	0		0	5	Ethnicity, hatred, disability	1
	Art 296 alin 2CAI	1	0	1	1	1	0	0	1	1	ethnicity	0	0		0	9		0
TOTAL		7	2	*	4	1	0	3	1	1		*	«		1	8		3
PCA Bacau	Art 297 alin 1 Cd	0	1	1	0	0	0	0	0	0		0	0		0	0		1
	Art569 C.p.	1	8	9	2	0	0	2	5	0		0	0		0	11	Hatred, social status	7
	TOTAL	1	8	10	2	0	«	2	0	e		#	0		t	0		8
PCA Brasov	Artme.p.	12	8	18	8	0	0	6	0	0	■	0	0	*	0	5	socially disadvantaged group, nationality, personal defamation, ethnicity	12
	Art297 alini Cd	0	1	1	1	0	0	1	0	0		0	0	-	0	1	Age and illness	0
	TOTAL	11	7	10	7	0	*	7	0	0		0	0		0	8		12
Pca Cluj	Art5W C.p.	11	2	13		0	1	2	0	0	*	0	0	homophobia	0	0	Ethnicity, nationality, political affiliation	10

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT, H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY ¹ NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD:	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
	»	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	«	13	14	19	74	17	18
	Art.3 Legea 157/2011	1	1	2	0	0	0	0	0	0		0	0		0	0		2
	Art.297 afina CA	1	1	2	1	0	0	1	0	0		9	0		0	0	antisemitism	1
TOTAL		13	a	17	4	0	1	3	0	0		0	0		0	1		13
Pca Constanta	Art309 C.p	3	2	5	2	0	0	2	0	0		0	8		0	0	ethnicity	3
TOTAL		3	2	5	2	0	0	2	0	0		0	0		0	0		3
Pca Craiova	Art. 297 alin.2 C-P.	3	1	4	2	0	0	2	0	0	-	g	0		0	2	Violation of the rules governing the exercise of the duties of a public official	0
	Art369 C.p	0	9	15	3	0	0	a	0	0		o	D		0	3	Incitement to hatred or discrimination	12
TOTAL		9	10	19	5	0	0	5	0	0		8	«		0	5		12
PCA Galati	Art.205al.1 Ca, Art.193 al.2	1	0	1	0	0	o	0	0	0		0	0		g	0		1
	Art369 C.p	1	3	4	4	0	o	4	0	0		0	0		4	4	political	0
TOTAL		2	3	5	4	0	0	4	0	0		*	*		4	4		1
PCA Iasi	An. 207 alini O.	2	Q	2	0	o	0	0	o	o		o	o		0	0		2
	Art 369 C4).	5	3	8	3	0	0	3	0	0	-	0	0		0	3	ethnic motives, defamation for political reasons	5
	Art3 Legea 157/2011	1	0	1	1	o	0	1	0	0		0	0		9	1	promotion of anti-Semitism	0
TOTAL		1	3	11	4	0	0	4	0	0		0	0		0	4		7
PCA Oradea	Art.369 C.p.	8	3	11	5	0	0	5	0	0		0	0		0	5	Incitement to hatred on Facebook, ethnicity,	3
TOTAL		1	3	11	5	0	0	5	0	0		0	0		0	5		3
PCA Pitesti	Art. 297 aUna CJ*	*	1	1	0	0	0	0	0	0		0	o		0	0		1
	An.369 C.p.	3	4	7	5	0	o	5	0	0		0	0		o	2	Social origin	2
TOTAL		3	5	8	5	0	0	5	0	0		«	0		o	2		3
PCA Ploiesti	Art 297 alin.2 CA.	1	1	2	0	0	o	0	0	0		0	0		0	0		2

	Art.369 C.p.	2	0	8	4	0	0	4	0	0	*	0	0	-	Q	4	Wealth, social origin, disabilities, other reasons	3
TOTAL		3	7	10	4	O	0	4	O	0		0	0		O	4		5
PCA Suceava	Art.369 C4).	7	1	8	0	0	0	8	0	0	-	0	O		O	7	inciting hatred/discrimination based on Russian nationality, inciting hatred, religion	2
TOTAL		7	1	S	6	O	0	6	O	0		O	O		0	T		2
PCA Tg. Mures	Art 369 C.p.	7	4	11	6	O	0	6	0	0	■	0	0	*	1	1	Political reasons, sexual orientation, ethnicity and nationality	5
	Art. 293CA		1	t	1	1	0	0	1	1	nationality	0	0	*	0	9		0

Prosecutor's Office	THE CRIME COMMITTED UNDER ART. 77 UT. H.C.P. OR WHERE THE ELEMENT OF HATE IS PART OF THE CONSTITUTIVE CONTENT OF THE CRIME	NUMBER OF CASES							NUMBER OF INDIVIDUALS AND JURISDICTIONS BROUGHT TO TRIAL (THROUGH INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE DISCRIMINATION GROUND	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER SUSPECTED GUILTY ¹ NATURAL AND LEGAL PERSONS AGAINST WHOM THE PROSECUTION WAS DISCONTINUED	NUMBER OF VICTIMS REFERRED TO IN THE GROUND OF DISCRIMINATION	CESSATION OF THE GROUND FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF SUSPECTS INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES AGAINST WHOM THE CASE WAS DISMISSED	NUMBER OF VICTIMS TO WHOM THE GROUND OF DISCRIMINATION REFERS	INDICATION OF THE REASON FOR DISCRIMINATION	NUMBER OF CASES REMAINING UNRESOLVED AT THE END OF THE PERIOD (INCLUDING CASES WITH A.N.)
		EXISTING AT THE BEGINNING OF THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	ENTERED DURING THE PERIOD	RESOLVED, OF WHICH:	BY REFERRAL TO TRIAL (INDICTMENTS AND PLEA BARGAINS)	BY WAIVING CRIMINAL PROSECUTION	BY RANKING										
	1	2	3	4	5	8	7	9	9	70	11	12	15	14	15	11	11	18
TOTAL		7	9	12	7	1	•	«	1	1		0	0		1	1		5
PCA Timisoara	Art369 C.p.	2	4	4	4	0	0	4	0	0		0	0		0	0	other criteria, hatred	4
	Art 297 alin 2 C ¹	2	2	4	4	B	0	4	Q	0		0	0		0	0	Illness, other criteria	0
TOTAL		4	1	12	8	0	0	8	0	0		0	0		0	0		4
PICCJ- SUPC	Art 389C.p	3	0	3	2	0	0	2	0	Q		0	0		0	0	Political opinions, nationality	1
	Art297 alin 2 c ¹ .	1	9	1	1	0	0	1	0	0		0	0		Q	1	Political opinions	0
TOTAL		4	•	4	1	0	D	3	•	0		9	0		0	9		1
TOTAL GENERAL	•	152	100	252	02	2	1	89	2	2	•	0	0		0	56	•	147

ECRI Secretariat
Directorate General of Democracy and Human Dignity
Council of Europe
Tel.: +33 (0) 3 90 21 46 62
E-mail: ecri@coe.int

www.coe.int/ecri

 @ECRI_CoE

www.coe.int

The European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) is a unique human rights monitoring body which specialises in questions relating to the fight against racism, discrimination (on grounds of “race”, ethnic/national origin, colour, citizenship, religion, language, sexual orientation and gender identity), xenophobia, antisemitism and intolerance in Europe; it prepares reports and issues recommendations to member States.